

Strategija razvoja Općine Zemunik Donji za razdoblje 2015.-2020.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Strategija razvoja Općine Zemunik Donji za razdoblje 2015.-2020.



PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. – 2020.

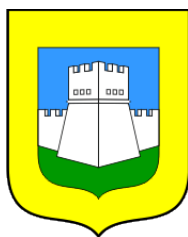
Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja



Strategija razvoja Općine Zemunik Donji za razdoblje 2015.-2020.

Naručitelj:



Općina Zemunik Donji
Ulica I br. 16
23222 Zemunik Donji

Izrađivač:



Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA
Grgura Budislavića 99
23000 Zadar

Voditeljica izrade:

Marica Babić, mag. oec., Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Tim za izradu:

Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Martina Matešić, mag. oec.

Lidija Perić, mag. oec.

Ana Zujić, mag. pol.

Valentina Knežević, mr. sc. oec.

Anamaria Sorić, mag. eur. posl. stud.

Marin Kaleb, mag. oec.

Zadar, 2015.

Sadržaj

1	Uvod.....	4
2	Osnovna analiza	5
2.1	Prostorna obilježja	5
2.2	Stanovništvo.....	8
2.3	Infrastruktura	13
2.4	Gospodarstvo	21
2.5	Društvene djelatnosti.....	39
2.6	Institucije razvojnog upravljanja.....	47
3	SWOT analiza	53
4	Strateški okvir	55
4.1	Vizija.....	55
4.2	Ciljevi, prioriteti i mjere razvoja.....	56
5	Provedba Strategije razvoja.....	83
5.1	Institucionalni okvir.....	83
5.2	Financijski okvir	85
5.3	Nadzor i evaluacija.....	85
6	Zaključak.....	86
	Popis slika.....	87
	Popis tablica.....	88

1 Uvod

Strategija razvoja (SR) je razvojni dokument koji određuje optimalne razvojne pravce nekog područja uzimajući u obzir realno ostvarive preferencije njegove zajednice te obilježja, prednosti i ograničenja samog područja. SR je temeljni strateški dokument kojim lokalna zajednica prilazi sustavnom planiranju razvoja na duži vremenski period. Svrha SR-a je:

- sveobuhvatni održivi razvoj zajednice
- optimalno korištenje resursa
- postizanje zadanih ciljeva razvoja
- zadovoljstvo stanovnika zajednice.

Namjera lokalnih programa je podržavanje održivog razvoja zajednice uzimajući u obzir njene lokalne specifičnosti i potrebe, ali i poštujući širi strateški okvir, kao i aktualne politike koje se provode na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini. U tom kontekstu, SR predstavlja neizostavan element svakog ključnog lokalnog razvojnog plana. Vlasništvo Strategije razvoja je u rukama lokalnih dionika koji su kreatori politika i ocjenjivači uspjeha lokalnog razvoja. Ovo se prvenstveno odnosi na podjelu odgovornosti prilikom provedbe Strategije i realizaciju krajnjih rezultata, što jasno ukazuje i na visoku odgovornost lokalne vlasti prema cjelokupnom stanovništvu na području općine. Provedba planiranih mjera ovisi o odgovarajućim kapacitetima svih nositelja i partnera prilikom implementacije mjera, koje izravno utječu na uspješnost realizacije ciljeva usmjerenih na sva razvojna područja općine.

Općinska uprava Zemunika Donjeg prepoznala je važnost sustavnog planiranja razvoja na duži vremenski period te je 2015. godine inicirala izradu Strategiju razvoja Općine Zemunik Donji za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Izradom Strategije razvoja Općine Zemunik Donji koordinirali su stručnjaci za izradu strateških dokumenata Agencije za razvoj Zadarske županije ZADRE NOVE. Strategiju su izradili stručnjaci ZADRE NOVE u suradnji s predstavnicima Općine Zemunik Donji. Provedba ovog dokumenta odgovornost je Općine Zemunik Donji, ali i svih drugih institucija i organizacija koje su spremne svoja znanja i vještine dugoročno implementirati u razvoj svoje općine te koje svojim djelovanjem mogu doprinijeti ostvarenju zacrtane vizije.

2 Osnovna analiza

2.1 Prostorna obilježja

Općina Zemunik Donji smještena je u Ravnim kotarima, najvećoj plodnoj zaravni hrvatskoga primorja (Slika 1.). Plodno područje Ravnih kotara i izuzetan geoprometni položaj najznačajniji su čimbenici razvoja ove općine. Izuzetan geoprometni položaj nadalje se ostvaruje kroz tri čimbenika, a to su: blizina regionalne zračne luke, blizina autoceste A1 te blizina putničko-trajektne luke „Zadar – Gaženica“.

Zračna luka Zadar smještena je upravo na području općine Zemunik Donji te predstavlja važan čimbenik u povezivanju Zadarske županije s ostatkom Hrvatske i svijeta. Osobito je važna uloga zračne luke u razvoju turizma Zadarske županije te šireg prostora Republike Hrvatske, obzirom da su najbliže sljedeće zračne luke udaljene 133 km (Rijeka) i 107 km (Split). U neposrednoj blizini zračne luke prolazi brza cesta koja vodi do putničko-trajektne luke „Zadar – Gaženica“, a na području naselja Zemunik Gornji nalazi se čvor Zadar 2 kojim se autocesta A1 povezuje s gradom Zadrom.

Slika 1. Položaj općine Zemunik Donji u Zadarskoj županiji



Izvor: Prostorni plan Zadarske županije, obrada: ZADRA NOVA

Središte općine Zemunik Donji dijeli nešto više od 8 km zračne linije od mora. S općinom Poličnik graniči sa zapadne strane te s gradom Benkovcem sa sjeverne strane. Na jugu graniči s općinama Bibinje, Sukošan i gradom Zadrom, a na istoku s općinama Galovac i Škabrnja. Najbliže gradsko središte općini Zemunik Donji je grad Zadar, koji je ujedno i županijsko središte, udaljeno tek 12 km od iste. Površina općine Zemunik Donji iznosi 54,59 km² ili 1,56% ukupne površine Zadarske županije. Od ukupno 28 općina u Zadarskoj županiji, općina Zemunik Donji je na 12. mjestu po veličini teritorija koji obuhvaća.

Općina je sastavljena od tri naselja: Zemunik Donji, Zemunik Gornji i Smoković. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u općini Zemunik Donji živi 2.060 stanovnika ili 1,21% stanovnika Zadarske županije.

Reljef i geomorfološka osnova

Prostor općine Zemunik Donji je tipičan predstavnik Ravnih kotara. Ravni kotari su nizinski prostor na kojem se mjestimično, ali rijetko, izdižu brežuljci koji ne prelaze 200 m nadmorske visine. Prema Prostornom planu uređenja Općine Zemunik Donji, najviše bilo smješteno je na krajnjem sjeveroistoku (SI) općine u blizini Vidukina gaja i seže do 153,4 m. Prosječna nadmorska visina naselja u općini iznosi: Zemunik Donji 92 m, Zemunik Gornji 105 m i Smoković 95 m. Vapnenačke stijene smjenjuju se u pravcu pružanja sjeverozapad – jugoistok (SZ-JI), tzv. dinarski pravac pružanja, dok se u poprečnom pravcu jugozapad – sjeveroistok (JZ-SI) smjenjuju vapnenačke uzvisine (antiklinale) i rastresite udoline (sinklinale). Navedene značajke daju reljefu Kotara valovit oblik.

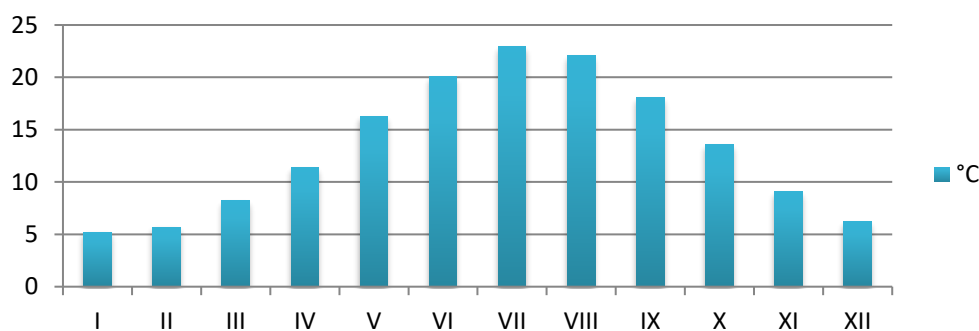
Na osnovi navedenih prostornih i reljefnih obilježja, uočava se važnost izmjene uzvisina i udolina kao najznačajnijeg morfostrukturnog faktora u gospodarskom razvoju ravnokotarskog područja. Upravo taj faktor izdiže Ravne kotare među agrarno najistaknutije dijelove hrvatskoga primorja.

Klimatska obilježja

Glavne klimatske karakteristike prostora Ravnih kotara su topla, suha ljeta i blage, kišovite zime. Suma godišnjeg osunčavanja kreće se od 2.100 do 2.600 sati godišnje. Najmanje sisanje sunca registrirano je u siječnju, veljači i prosincu, a najveće moguće mjesečno trajanje sisanja sunca je od svibnja do kolovoza.

Slika 2. prikazuje srednje mjesečne temperature zraka gdje se uočavaju najviše temperature tokom ljetnih mjeseci, s maksimalnom temperaturom u srpnju, a najniže tokom zimskih mjeseci, s minimalnom temperaturom u siječnju. Prosjek temperature zraka je 13,2 °C.

Slika 2. Srednje mjesečne temperature zraka (°C), mjerna postaja Zračna luka Zemunik; period mjerenja 1970-85.



Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Zemunik Donji

Ljetni mjeseci bilježe najmanju relativnu vlagu. Niska relativna vlažnost zraka, u kombinaciji s visokim temperaturama i vjetrom, može izazvati tzv. atmosfersku sušu. To su dani s relativnom vlagom zraka ispod 30% zabilježenom bar u jednom terminu mjerenja u danu. Ovakvih dana ima vrlo malo, s tim da ih je najviše u srpnju i kolovoza i to od 1 do 3 dana.

Prema Prostornom planu uređenja vjetrovi su u općini Zemunik Donji manje zastupljeni nego na obali. Izraženi su kontinentalni vjetrovi, od kojih je najčešći vjetar sjevernog i SI pravca, bura te vjetrovi južnog i JI pravca (šilok, jugo). Zbog ravnine prostora i nedostatka reljefnih prepreka vjetrovi imaju često velike

brzine, osobito bura preko 100 km/h. Šilok ili jugo su najopasniji u proljeće kada mogu izazvati fiziološke suše¹, koje znaju biti i pogubne za poljoprivredne kulture.

Iz navedenog može se zaključiti kako je voda na području ove općine najoskudnija u doba godine kada je najpotrebnija. Najveće količine padalina zabilježene su u periodu rujan-studen, kada se u poljoprivrednim aktivnostima najčešće događa ubiranje plodova. Voda je plodovima neophodna u vrijeme dozrijevanja koje se odvija u najsušem periodu u godini, a to je srpanj-kolovoz. Da većinski dio poljoprivrednih površina ne nadoknađuje potrebe za vodom za uspješnu biljnu proizvodnju, potvrđuje činjenica da se na području općine Zemunik Donji navodnjava samo 2,73% od ukupno korištenih poljoprivrednih površina. Obzirom na to, može se zaključiti kako je nepostojanje sustava navodnjavanja zasigurno jedna od ključnih slabosti ove općine.

Minski sumnjiv prostor

Minski sumnjiv prostor predstavlja problem na području općine Zemunik Donji i šire, na području Zadarske županije. Minski sumnjiva područja se protežu kroz 11 općina i gradova u Zadarskoj županiji. Kao posljedica Domovinskog rata, ruralna područja zagađena minama uzrokuju niz gospodarskih razvojnih i socijalnih problema. Ukupna površina minski sumnjivog područja u Zadarskoj županiji iznosi 37,36 km². Tablica 1. prikazuje popis općina koje imaju minko sumnjivo područje te njihov prikaz površina u 2016. godini. Minko sumnjivo područje općine Zemunik Donji obuhvaća 2% od ukupnog minski sumnjivog područja u Zadarskoj županiji.

Tablica 1. Minski sumnjivo područje u Zadarskoj županiji (2016. godina)

Grad/Općina	Minski sumnjiva područja (m ²)
Benkovac	10.740.784
Stankovci	8.218.259
Pakoštane	5.690.679
Polača	2.866.974
Sukošan	31.705
Škabrnja	34.654
Obrovac	327.397
Novigrad	71.492
Posedarje	959.449
Jasenice	7.675.624
Zemunik Donji	746.693

Izvor: Hrvatski centar za razminiranje, Podružnica Zadar

Ukupna površina minski sumnjivih površina na području općine Zemunik Donji iznosi 746.693 m². Minski sumnjive površine nalaze se na području Zemunika Gornjeg u zaseocima Banići i Potkosa te na području južno od kamenoloma Sječa. Ukupna površina minski sumnjivih područja poljoprivrednih površina na području općine je 392.922 m². Navedene površine su minirane protupješačkim minama sukladno zapisnicima MEZ-a² i temeljem pozicioniranih pretpostavljenih minskih polja.

Hrvatski centar za razminiranje sustavno provodi izvide i razminiranja minski sumnjivog prostora prema dostupnim raspoloživim sredstvima za razminiranje. Tijekom 2017. godine planira se razminirati cjelokupni minski sumnjiv prostor u općini. Provedbom tog plana, područja zagađena minama će se riješiti niza problema te će im biti omogućen potpuni socijalni i gospodarski napredak.

¹ Fiziološka suša je pojava kad u zemljištu postoji dovoljna količina vode, ali je ona biljkama teško dostupna.

² MEZ – zapisnik o minko eksplozivnim zaprekama

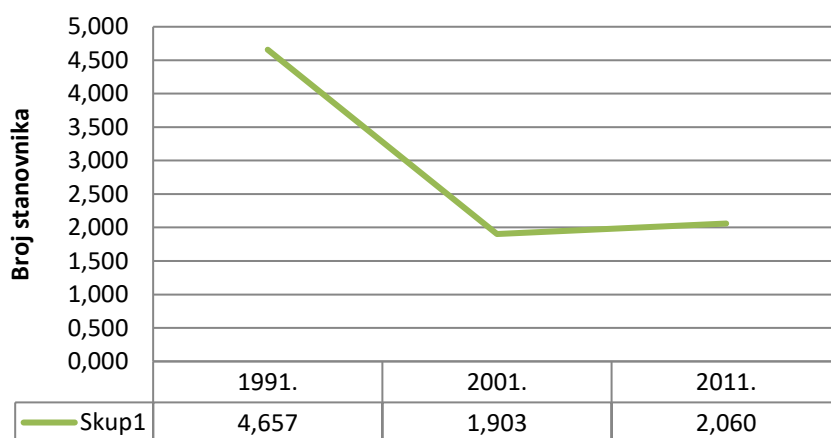
2.2 Stanovništvo

Kako bi se što kvalitetnije planirao društveni, gospodarski i kulturni razvoj društvene zajednice, osobita pažnja treba se posvetiti njenom nezamjenjivom faktoru – stanovništvu. Upravo je stanovništvo pokretač promjena na svim razinama razvoja te samim time predstavlja ključnu osnovu na kojoj se temelji napredak zajednice.

Opće karakteristike

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine Zadarska županija ima 170.017 stanovnika što je porast od 4,92 % u odnosu na Popis iz 2001. godine. Općina Zemunik Donji prema istom Popisu iz 2011. imala je 2.060 stanovnika što je porast od 8,25% u odnosu na 2001. godinu.

Slika 3. Promjena broja stanovnika u općini Zemunik Donji 1991. - 2011.

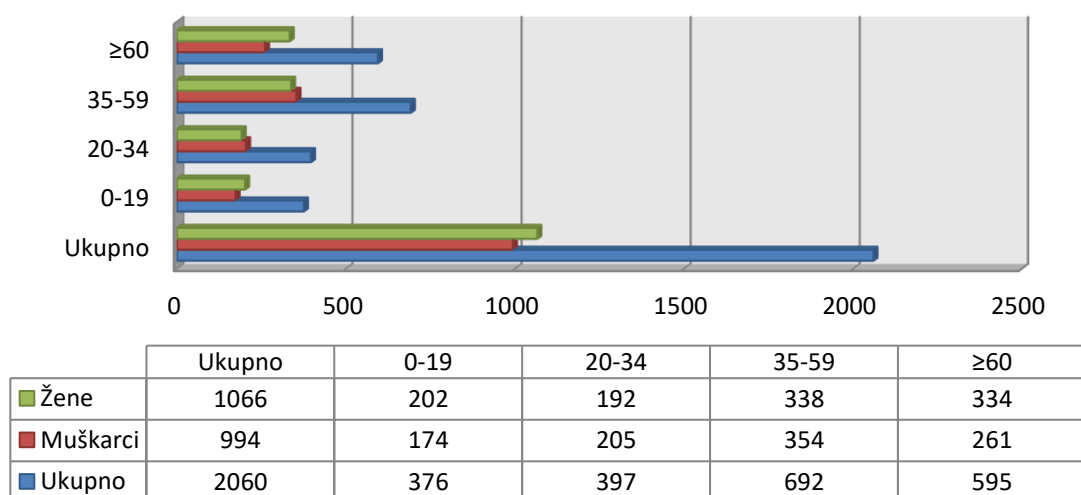


Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011., obrada: ZADRA NOVA

Iz Slike 3. vidljiv je značajan pad stanovništva nakon 1991. godine i to za čak 59,1%. Na broj stanovnika općine Zemunik Donji kao i na mnoge ravnokotarske općine utjecao je Domovinski rat pa se i u ovoj općini bilježi gubitak stanovništva nakon Popisa iz 1991. godine. Bez obzira na lagani porast broja stanovnika zabilježen Popisom 2011. godine i dalje ostaje velika razlika u broju stanovnika u odnosu na 1991. godinu.

Prostorni plan uređenja Općine (PPUO) Zemunik Donji donesen je za razdoblje od 15 godina, tj. do 2020. godine. Zbog blizine Grada Zadra, centra Zadarske županije, PPUO predviđa da će u navedenom razdoblju općina Zemunik Donji ponovo doseći broj stanovnika iz 1991. godine, tj. cca. 4.700 stanovnika.

Tablica 2. Stanovništvo općine Zemunik Donji po glavnim dobnim skupinama



Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Tablica 2. jasno ukazuje kako u općini Zemunik Donji prevladava zrelo stanovništvo (35-59 godina) sa udjelom od 33,5% i starije stanovništvo (iznad 60 godina) sa 28,8%. Mlado stanovništvo do 34 godine sudjeluje u ukupnom broju stanovnika sa 37,5%. Usporedimo li ovu statistiku sa onom iz 2001. kada je postotak mlađih od 34 godine iznosio 41,9%, zrelog stanovništva od 35 do 59 godina 34,2% i onih starijih od 60 godina 23,8% vidljivo je kako stanovništvo ove općine polagano stari.

Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih) Zadarske županije u 2015. godini iznosi 75,7 dok za općinu Zemunik Donji iznosi 50,0. Općina Zemunik Donji spada među općine Zadarske županije sa niskim vitalnim indeksom.

Tablica 3. Narodnosna struktura stanovništva Zadarske županije i općine Zemunik Donji

Narodnost	Zadarska županija	%	Zemunik Donji	%
Hrvati	157.389	92,57	1.872	90,87
Srbi	8.184	4,81	146	7,09
Albanci	908	0,53	14	0,68
Bošnjaci	539	0,32	2	0,10
Ostale narodnosti	1.460	0,86	16	0,77
Ostali	316	0,19	5	0,24
Ne izjašnjavaju se	562	0,33	2	0,10
Nepoznato	659	0,39	3	0,15
Ukupno	170.017	100,00	2.060	100,00

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine u općini Zemunik Donji živi većinsko hrvatsko stanovništvo sa 90,87% u ukupnom broju stanovnika. Uz hrvatsko, najbrojnije je srpsko stanovništvo sa udjelom od 7,09%.

Tablica 4. Gustoća naseljenosti RH, Zadarske županije i općine Zemunik Donji

Teritorij	Stanovnici/km ²
Republika Hrvatska	75,71
Zadarska županija	46,63
Općina Zemunik Donji	37,73

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Prosječna gustoća naseljenosti općine Zemunik Donji iznosi 37,73 stanovnika na km². Prema podacima iz Tablice 4. vidljivo je kako je prosječna gustoća naseljenosti općine Zemunik Donji manja od prosječne gustoće naseljenosti Zadarske županije koja iznosi 46,63 stan./km². Sa 37,73 stanovnika po km² općina Zemunik Donji, prema OECD-ovoj³ definiciji, spada u ruralno područje.

Slika 4. Prikaz ruralnih i urbanih JLS-a u Zadarskoj županiji prema OECD⁴ klasifikaciji



*Urbane općine prema kriteriju broja stanovnika po km² označene su crvenom bojom

Izvor: Program ruralnog razvoja Zadarske županije

Obrazovna struktura i zaposlenost

U Popisu stanovništva iz 2011. zabilježeno je kako općina Zemunik Donji, u stanovništvu starom 15 godina i više, ima 34,2% (610) zaposlenog stanovništva, dok je udio ekonomki neaktivnog stanovništva u ukupnom broju stanovnika 58,1% (1.036), od čega je 586 umirovljenika, 156 osoba koje se bave obvezama u kućanstvu, 133 učenika i studenta te 161 ostalih neaktivnih osoba. Nezaposlenih stanovnika je 7,7% (137) od čega je 25 onih koji traže prvo zaposlenje i 112 onih koji traže ponovno zaposlenje.

³ Prema OECD klasifikaciji područja se klasificiraju kao ruralna ili urbana temeljem praga od 150 stanovnika na km²

Tablica 5. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život i spolu

Spol	Ukupno *	Prihodi od stalnog rada	Prihodi od povremenog rada	Prihodi od poljoprivrede	Starosna mirovina	Ostale mirovine	Prihodi od imovine	Socijalne naknade	Ostali prihodi	Povremena potpora drugih	Bez prihoda	Nepoznato
sv	2.060	582	50	11	259	347	4	70	53	36	695	-
m	994	311	34	8	151	157	1	28	24	19	284	-
ž	1.066	271	16	3	108	190	3	42	29	17	411	-

*Zbroj podataka po stupcima veći je od podatka „Ukupno“ (ukupan broj stanovnika) jer su osobe mogle dati i dva odgovora (dva različita prihoda) i stoga su te osobe iskazane u dva stupca.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Najveći broj stanovnika općine Zemunik Donji je bez prihoda, njih ukupno 695. Zatim slijede stanovnici koji ostvaruju prihod od stalnog rada, i to njih 582, od čega je 311 muškaraca i 271 žena. 606 stanovnika općine prima mirovinu, od čega 259 prima starosnu mirovinu, a njih 347 ostale vrste mirovina.

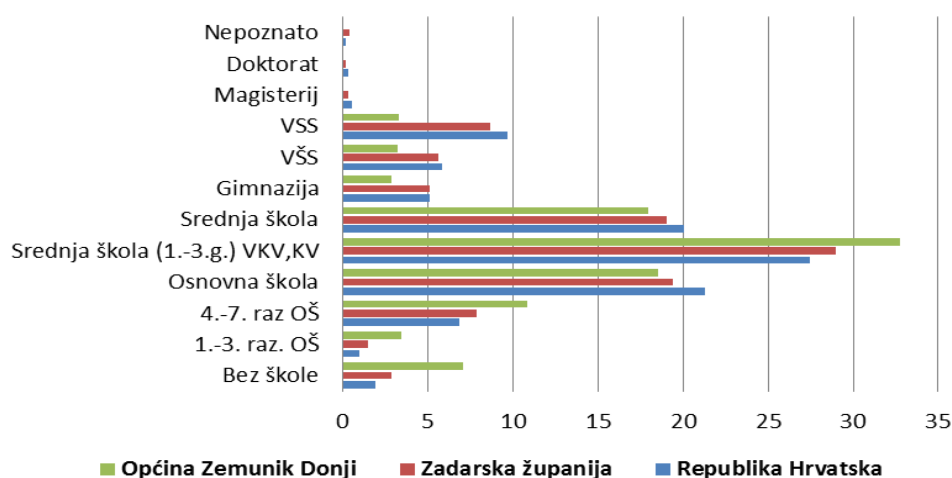
Tablica 6. Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu

Spol	Ukupno	Bez škole	1.-3. raz. OŠ	4.-7. raz. OŠ	Osnovna škola	Srednja škola (1.-3.g.) KV i VKV	Srednja škola u trajanju od 4 g. gimnazija	VŠS	VSS	Mr. sc.	Dr. sc.	Nepoznato
Svega	1.783	126	61	193	331	584	320	51	57	59	1	-
Muškarci	860	26	16	68	130	412	125	19	32	31	1	-
Žene	923	100	45	125	201	172	195	32	25	28	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Stanovnici općine Zemunik Donji, stari 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, najvećim dijelom imaju diplomu srednje trogodišnje (njih 32,75%) i četverogodišnje (njih 17,94%) škole. Zatim slijede oni sa završenim osnovnoškolskim obrazovanjem, točnije njih 18,56%. Stanovnika koji su završili od 4 do 7 razreda osnovne škole ima 10,82%. Onih bez škole je ukupno 7,06%, dok je stanovnika sa VŠS i VSS 3,19%, odnosno 3,30% (Tablica 6.).

Slika 5. Usporedba obrazovne strukture općine Zemunik Donji, Zadarske županije i Republike Hrvatske (izraženo u postocima)



Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Prema podacima iz Slike 5., kojom je prikazana usporedba obrazovne strukture općine Zemunik Donji, vidljivo je kako općina Zemunik Donji u odnosu na prosjek Republike Hrvatske i Zadarske županije ima nepovoljniju obrazovnu strukturu. Postotak stanovništva bez završene osnovne škole u općini Zemunik Donji iznosi 7,1% dok je za Županiju taj broj 2,9%, a na razini RH 1,9%. Kada govorimo o visokoj stručnoj spremi u općini Zemunik Donji ima je 3,3% stanovništva, u Županiji 8,7%, a na nivou RH 9,7%. Najbližnje podatke sa Županijom i RH, što se obrazovanja tiče, općina Zemunik Donji ima na području srednjoškolskog obrazovanja. Pa tako u broju stanovnika sa završenom trogodišnjom i četverogodišnjom srednjom školom općina Zemunik Donji prati županijski i državni prosjek te ga kod trogodišnjeg obrazovanja čak i premašuje.

Općina Zemunik Donji ima značajnu prednost pred nekim drugim ravnokotarskim općinama zbog svog geografskog položaja, točnije zbog blizine centra Zadarske županije – grada Zadra. Iako je zbog Domovinskog rata i njegovih posljedica ova općina nakon 1991. godine izgubila značajan dio stanovništva, u posljednjih nekoliko godina ono se počelo obnovljati. S obzirom da je, kada govorimo o kretanju stanovništva, novi trend iseljavanja iz velikih urbanih sredina i preseljenje u prigradske zone stanovanja, općina Zemunik Donji posjeduje veliki potencijal za razvoj i naseljavanje. Budući da stanovništvo općine stari, potrebno je privući mlade obitelji ulaganjem u obrazovanje, poticanjem poduzetništva te izgradnjom komunalne i društvene infrastrukture.

U svrhu poboljšanja razvoja lokalne zajednice potrebno je sustavnim pristupom unaprijediti razinu obrazovanja stanovnika općine Zemunik Donji, jer trenutna nepovoljna obrazovna struktura dugoročno predstavlja razvojno ograničenje. Nadalje, s obzirom na mali broj stanovnika sa visokom stručnom spremom, od velikog razvojnog značaja za općinu Zemunik Donji je zadržavanje mladih i obrazovanih ljudi putem zaposlenja na području same općine. Kako bi se to ostvarilo, potrebno je provoditi mjere kojima bi se privukle investicije, kao i mjere kojima bi se razvijali postojeći kapaciteti. Od iznimne važnosti je Zračna luka Zadar kao čimbenik čijim bi daljnjim razvojem općina mogla postati jedan od centara agro turizma na području županije.

Razvojne potrebe:

- Razvoj ljudskih potencijala i promocija cjeloživotnog obrazovanja
- Izrada cjelovitog programa mjera za sprječavanje depopulacije stanovništva

Razvojna ograničenja:

- Nizak vitalni indeks
- Nepovoljna dobna struktura stanovništva
- Nepovoljna obrazovna struktura
- Veliki udio ekonomski neaktivnog stanovništva/stanovništva bez prihoda

2.3 Infrastruktura

Infrastruktura podrazumijeva tehničke strukture i sisteme koji podržavaju društvo i život društva u određenoj zajednici. U daljnjem tekstu se pobliže opisuje svaka od infrastrukturnih prometnih grana, odnosno karakteristike cestovnog, željezničkog i zračnog prometa u općini Zemunik Donji.

Cestovni promet

Općinom Zemunik Donji prolaze 4 državne, 4 županijske, 3 lokalne ceste (Tablica 7.) te **autocesta (A1)** s priključkom Zadar 2: Zagreb – Split – Dubrovnik.

Tablica 7. Državne, županijske i lokalne ceste koje prolaze općinom Zemunik Donji

Cestovni promet		
Državne ceste	Županijske ceste	Lokalne ceste
D56: čvor Tromilja – Benkovac – Skradin – Drniš – Muć – čvor Klis – Grlo (D1)	Ž6011: Nin (D306) – Murvica – Zemunik Donji (Ž6040)	L63065: Potkosa (Ž6021) – Goleš – Ž6040
D422: čvor Babindub (D424) – zračna luka Zadar	Ž6021: Ž6014 – Zemunik Gornji – Škabrnja – Zapužane – Miranje (Ž6064)	L63112: Zemunik Donji (Ž6040) – Ž6044
D424: Zadar (luka Gaženica) – čvorište Zadar 2 (A1)	Ž6040: čvorište Tromilja (D424) – Sukošan (D8)	L63173: Smrdelj (Ž6011) – Senj
D502: Zemunik Donji (D56) – Smilčić – Karin (D27)	Ž6278: D. Zemunik (D502) – Benkovac – Skradin – A.G. Grada Šibenika	

Izvor: Odluka o razvrstavanju javnih cesta, NN 94/14

Autocesta A1 ima veliki lokalni i regionalni značaj. Lokalno, ona omogućava razvojne šanse svim općinama i gradovima kroz koje prolazi, od kojih je jedna općina Zemunik Donji. Regionalno, autocesta osigurava potpunu prometnu povezanost sjevera i juga Republike Hrvatske (Zagreb – Karlovac – Gospić – Zadar – Šibenik – Split – Ploče – Dubrovnik).

Državna cesta D502 predstavlja glavni razvojno-vezni pravac za povezivanje općine Zemunik Donji sa Zadrom i šire za Obrovac. Vrlo dobri tehnički elementi omogućuju odvijanje intenzivnog prometa s različitom strukturom vozila. Sva križanja i odvojeci s ove ceste su u nivou s regulacijom prometa, prometnim znakovima i kolničkim oznakama.

Područjem općine Zemunik Donji prolazi i državna cesta D424, koja je glavna priključna cesta grada Zadra i putničko-trajektne luke „Zadar – Gaženica“ na autocestu A1 (čvor *Zadar 2*).

Slika 6. Položaj čvora Zadar 2 na autocesti A1



Izvor: www.hac.hr

Uz postojeću kategoriziranu cestovnu mrežu PPUO-om Zemunik Donji se predviđaju nove ceste:

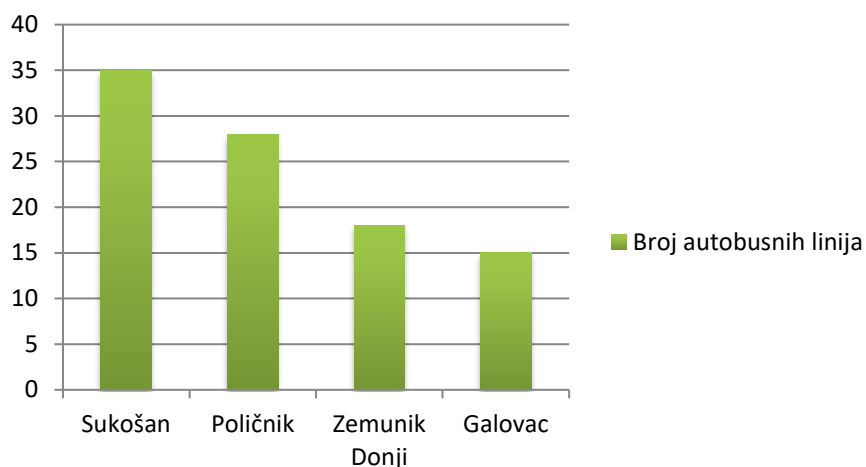
- spojna dionica između D422 i Ž6040 s podvožnjakom⁵ ispod rulne staze
- L63112 – Mostar Zemunički – L63112
- L63112 – Zemunik Donji – L63112
- L63065 – Ž6040
- Gospodarska zona u Smokoviću – Ž6011.

Središte općine Zemunik Donji dobro je povezano s ostalim naseljima općine. U samom središtu svih triju naselja postojeća cestovna mreža nije pogodna za kvalitetno i sigurno odvijanje prometa. Mjesna ulična mreža je minimalnih širina i gabarita s nepovoljnim tehničkim elementima, a što je uvjetovano postojećom izgrađenosti naselja te imovinsko-pravnim odnosima na samom terenu.

Naselje Zemunik Donji povezano je lokalnim i međugradskim autobusnim vezama s ostalim naseljima općine i gradom Zadrom. Autobus za grad Zadar ide 11 puta dnevno od ponedjeljka do petka, 4 puta subotom te 3 puta nedjeljom i blagdanom. Naselje Zemunik Gornji ima 8 dnevnih linija za grad Zadar (4 linije subotom i 1 linija nedjeljom i blagdanom). U naseljima ne postoje autobusni kolodvori, a promet se vrši putem autobusnih stajališta duž prometnica. Slika 7. prikazuje ukupan broj linija za grad Zadar za središta općina Zemunik Donji, Sukošan, Galovac i Poličnik, koje imaju slične udaljenosti od grada. Iz navedenih podataka se zaključuje kako je središte općine Zemunik Donji dobro povezano s gradom Zadrom. Usporedba broja tjednih autobusnih linija za druge općine, sa sličnim udaljenostima od grada, ukazuje na to kako je učestalost autobusnih linija razmjerna broju stanovnika u općinama.

⁵ Izgradnja podvožnjaka predviđena je Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2013. do 2016. godine, a planirano ulaganje iznosi 31.320.000,00 kn.

Slika 7. Broj autobusnih linija za središta općina Sukošan, Poličnik, Zemunik Donji i Galovac (tjedno)



Izvor: www.liburnija-zadar.hr

Analiza cestovne infrastrukture na području općine Zemunik Donji ukazuje na izuzetno dobru povezanost općine s glavnim razvojnim žarištima Zadarske županije i drugim županijama u Republici Hrvatskoj. Državne ceste D502 i D424 su glavni razvojno-vezni pravci za povezivanje, dok problem infrastrukture predstavlja cestovna mreža u središtima svih naselja općina. S obzirom na to, potrebno je izvršiti korekcije trasa, proširenja postojećeg profila ili projektirati i izgraditi nove ceste.

Željeznički promet

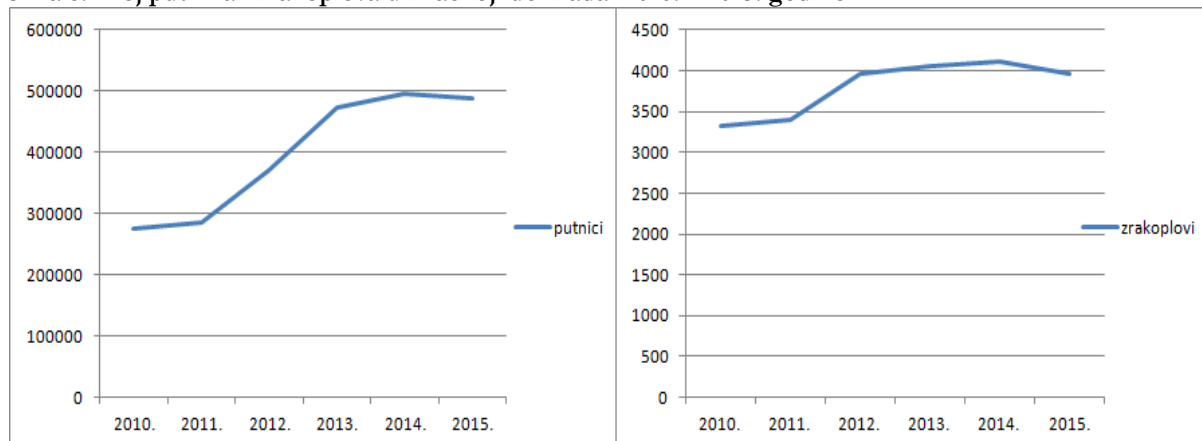
Područje općine nema željezničkih pruga, ali u neposrednoj blizini od granice općine (600 m) prolazi pruga Knin – Zadar sa željezničkim postajama u naseljima Galovac, Sukošan i Škabrnja. Kategorija pruge je Odlukom o razvrstavanju magistralnih željezničkih pruga razvrstana u magistralnu pomoćnu prugu. Zbog nezadovoljavajućeg stanja i neprofitabilnosti, pruga je 2014. godine zatvorena te je trenutno u procesu rekonstrukcije. Sva navedena naselja imaju stajališta i pristupne platoe, no oni su izvan funkcije te zahtijevaju uređenje i modernizaciju.

Zračni promet

Na prostoru općine Zemunik Donji nalazi se Zračna luka Zadar za putnički i teretni promet sa četiri uzletno-sletne staze. Zračna luka ima karakter sekundarne zrakoplovne luke za međunarodni i unutarnji javni promet. Izvan ljetnog perioda postoje dvije linije dnevno: Zadar – Zagreb i Zadar – Pula – Zagreb.

U ljetnom periodu (od travnja do listopada) broj se linija znatno povećava, a samim time i broj putnika. Na Slici 8. je prikazan promet zrakoplova Zračne luke Zadar iz koje se uočava kako je broj zrakoplova u 2015. u odnosu na 2010. godinu porastao za 19%. Ukupan broj putnika također značajno raste iz godine u godinu, tako da se 2015. u odnosu na 2010. godinu broj skoro udvostručio. Kao razlog tome može se navesti uvođenje linija niskotarifnih aviokompanija sezonskog karaktera.

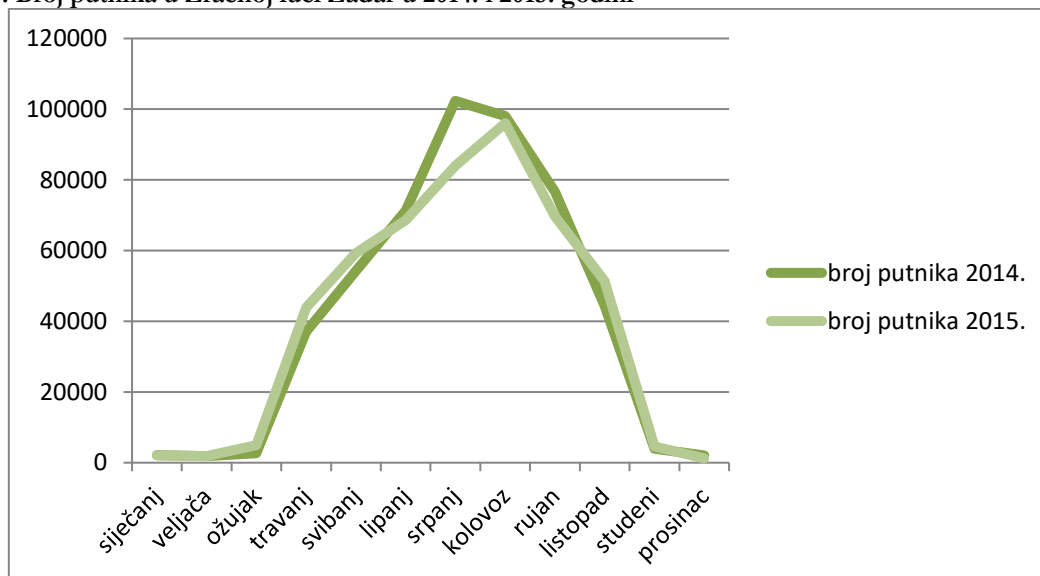
Slika 8. Broj putnika i zrakoplova u Zračnoj luci Zadar 2010. – 2015. godine



Izvor: Zračna luka Zadar

Iz Slike 9. se vidi kako broj putnika naglo raste u travnju, a opada u listopadu što je posljedica izrazite sezonalnosti turističkih kretanja. Najveći broj putnika je u mjesecu kolovozu, a najmanji u prosincu.

Slika 9. Broj putnika u Zračnoj luci Zadar u 2014. i 2015. godini



Izvor: www.zadar-airport.hr

Općina Zemunik Donji putem Zračne luke Zadar povezana je s ukupno 29 europskih destinacija prikazanih na Slici 10.

Slika 10. Karta destinacija Zračne luke Zadar



Izvor: www.zadar-airport.hr

Zračna luka Zadar povezana je s gradom Zadrom javnim prijevozom s dvije autobusne stanice; jedna je u gradu kod stare Tehničke škole, a druga na autobusnom kolodvoru (Peron 8). Učestalost autobusnih linija ovisi o sezoni letenja. Vozni red organiziran je na način da autobusi kreću prema Zračnoj luci dva sata prije svakog leta (najviše subotom). Osim javnog, moguće je korištenje usluga taxi prijevoza te mogućnost najma automobila (rent-a-car). Za putnike koji se odluče na automobilski prijevoz, osiguran je parking s 577 parkirnih mjesta.

Važnost razvijanja Zračne luke značajan je čimbenik u razvoju turizma i povećanju atraktivnosti cjelokupne Zadarske županije i njenog što boljeg gospodarskog povezivanja s ostalim dijelovima Hrvatske i Europe. Činjenica da se zračna luka nalazi na samom području općine Zemunik Donji ovoj općini ostavlja izuzetan potencijal za gospodarski i turistički razvoj.

Telekomunikacijski i poštanski sustav

Preko RSS⁶ digitalne komutacije sjedište općine Zemunik Donji vezano je na glavni komutacijski centar u Zadru putem postojećih magistralnih svjetlovodnih kablskih sustava te koaksijalnog kabela. U okviru same telefonske centrale postoji mjesna telekomunikacijska mreža koja omogućuje instaliranje telefonskih priključaka na razini općine. Svaka postojeća i novoplanirana građevina u općini treba imati osiguran priključak na telefonsku mrežu. Telekomunikacijska mreža se u pravilu izvodi podzemno i to kroz postojeće prometnice, prema rasporedu komunalnih instalacija u trupu ceste. Ako se projektira i izvodi izvan prometnica treba se provoditi na način da ne onemogućava gradnju na građevinskim parcelama, odnosno izvođenje drugih instalacija. Navedene karakteristike sustava upućuju na zadovoljavajuće stanje općine u dostupnosti telefona i brzog interneta.

Uz telefonsku centralu postoji i poštanski ured u središtu općine Zemunik Donji, gdje se pošta sakuplja, razrađuje, sređuje i šalje u glavni poštanski centar županije – Zadar.

⁶ RSS (Remote Subscriber Stage) udaljeni pretplatnički stupanj

Energetski sustav

Elektroopskrba općine Zemunik Donji odvija se u sklopu elektroenergetskog sustava Zadarske županije. Vanjskim rubnim sjevernim dijelom općine kod "Kalapaćeve kose" prolazi visokonaponski dalekovod 110 kV⁷ Obrovac – Nin – Zadar. S obzirom na jedinstvenost elektroopkrbnog sustava Zadarske županije, područje općine opskrbljuje se električnom energijom preko:

- TS⁸ 110/10(20) kV ZADAR CENTAR
- TS 110/10(20) kV BENKOVAC
- TS 35/10 kV ZADAR 1
- TS 35/10 kV ZADAR 4
- lokalne kabelaške i nadzemne mreže napona 10kV.

Uz postojeći 110 kV dalekovod na razini elektroenergetskog sustava Hrvatske planiran je dalekovod 400 kV koji tangira općinu.

Iz navedenih podataka može se utvrditi kako je stanje energetskog sustava u općini Zemunik Donji na zadovoljavajućoj razini. Valja napomenuti kako je dio potreba za električnom energijom moguće riješiti kroz obnovljive izvore energije čije se korištenje sve više potencira. Voda, sunce i vjetar su prirodne izvori koji u velikoj mjeri mogu doprinijeti smanjenju korištenja tradicionalnih izvora. Općina Zemunik Donji je razvila svijest o upotrebi takvih izvora energije te je Prostornim planom uređenja definirana zona za proizvodnju električne energije korištenjem solarnih kolektora (SE) u Zemunik Gornjem, veličine 24,00 ha.

Plinifikacija

Zadarska županija je aktivno uključena u strateški državni projekt plinifikacije Dalmacije. Područje Zadarske županije opskrbljivat će se plinom iz magistralnog plinovoda Bosiljevo-Split, odnosno regionalnih ogranaka prema Gračacu, Obrovcu te Benkovcu i Zadru. Prvo se planira plinificirati najnaseljenije područje gradova Zadra i Benkovca, a zatim ostalih gradova i općina u Županiji. Opskrba općine Zemunik Donji će se ostvariti kroz postojeću građevinu za transport plina; magistralnim plinovodom promjera DN⁹ 300/75. Korištenje prirodnog plina kao energenta ima prednosti u smanjenju zagađenja okoliša, postizanju visoke energetske efikasnosti, jednostavnom i jeftinom transportu te niskoj cijeni.

Vodoopkrbni sustav

Vodoopskrba stanovništva općine Zemunik Donji riješena je gotovo u potpunosti. U naselju Zemunik Donji postoji cjelovita vodovodna mreža koja je najvećim dijelom izrađena prije Domovinskog rata te gotovo svi stanovnici imaju vodovodni priključak. U naselju Zemunik Gornji je vodovodna mreža nova, izrađena poslije 2010. godine na temelju projekta izrađenog od strane tvrtke *Donat d.o.o.* iz Zadra te se iz godine u godinu broj vodovodnih priključaka povećava. Loše stanje vodovodne mreže je u naselju Smoković, gdje su stare i dotrajale, ratom oštećene vodoopkrbne cijevi potencijalna prijetnja zdravlju ljudi pa je potrebna njihova sanacija.

Vodoopskrba svih naselja općine odvija se iz vodospremnika „Zemunik Gornji“ zapremnine 3.000 m³ u sklopu tzv. „Istočnog pravca“ regionalnog vodovoda, a regulacija razine vode u tom vodospremniku se

⁷ kV - kilovolt

⁸ TS - trafostanica

⁹ DN – nazivni promjer cijevi

obavlja putem crpne stanice „Grgurica“ u naselju Islam Latinski. Za realizaciju cijelog „Istočnog pravca“ izrađena je nova projektna dokumentacija, jer stara, po kojoj je sustav započet, nije odgovarala novim smjernicama i saznanjima o ponašanjima vodovodnih sustava. Osnovni sustav kojeg čine crpna stanica „Grgurica“, vodospremnik „Zemunik Gornji“ i magistralni cjevovod koji ih spaja i nastavlja do Zemunika Gornjeg izvodio se po projektima koje su od 2004. do 2006. godine izradili *Hidroprojekt-ing d.o.o.* iz Zagreba i *Hidroekspert d.o.o.* iz Splita. Glavni sustav s novim vodovodnim mrežama nizvodno od Zemunika Gornjeg, koji još nije završen izvodi se po projektima koje su od 2006. do 2012. godine izradile tvrtke *GzN Company d.o.o.* iz Zadra i *Hidroekspert d.o.o.* iz Splita.

„Istočnim pravcem“ regionalnog vodovoda stvoreni su preduvjeti za trajno i sigurno rješenje vodoopskrbe općine Zemunik Donji. Naselja Zemunik Donji i Zemunik Gornji opskrbljuju se vodom iz ogranka navedenog vodovoda, no problem predstavlja priključak naselja Smoković. Kako bi se omogućio priključak Smokovića, potrebno je obnoviti cijelu vodovodnu mrežu naselja. Tek će osiguravanjem vodoopskrbe u tom naselju u potpunosti biti riješen i osiguran vodoopskrbni sustav svim stanovnicima općine.

Odvodnja otpadnih voda

Usluge otklanjanja otpadnih voda na području općine Zemunik Donji vrši trgovačko društvo Zemunik odvodnja d.o.o. koje je u 100-postotnom vlasništvu Općine Zemunik Donji. Trgovačko društvo je osnovano 2014. godine s ciljem izgradnje pogona za pročišćavanje otpadnih voda te za izgradnju kanalizacijskog sustava.

U pogon je pušteno postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta 2.000 ES¹⁰ na Tromilji, na ulazu na brzu cestu od čvora *Zadar 2* autoceste A1 - luka Gaženica. Sustav trenutno pokriva 200 osoba, većinom korisnike Doma za odrasle osobe Zemunik. Duljina kanalizacijskog spoja iznosi 830 metara.

Planira se projektiranje i izgradnja kanalizacijskog sustava u sljedećim fazama: faza 1. od Dragaša do Perića (centar naselja Zemunik Donji); faza 2. od Senja do Dragaša (zaseok Senj, Smrdelj, Šarići), faza 3. od Perića do Mostara (zaseok Marušići i Mostar), faza 4. naselje Zemunik Gornji, faza 5. naselje Smoković. Projekt će doprinijeti očuvanju okoliša, smanjit će se rizik od lokalnih poplava, omogućiti bolji sanitarni uvjeti te pozitivno utjecati na razvoj gospodarstva.

Uz to, trgovačko društvo Zemunik odvodnja d.o.o. je kupila kamion zapremnine 6 m³ za odvoz otpadnih voda s područja općine u postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda u Tromilji.

Uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja

Područjem općine Zemunik Donji protežu se dva najznačajnija površinska toka Zadarskog zaleđa; vodotok Kotarke i Miljašić jaruge. Tok Kotarke se formira južno od ceste Zemunik – Benkovac (nedaleko od Tromilje), protječe u smjeru sjever – jug i utječe u Vransko jezero. U gornjem dijelu toka, na području općine Zemunik Donji, Kotarka prolazi kroz plodne ravničarske predjele dvaju polja, Piket i Rastovac za koje je izgrađen sustav površinske melioracijske odvodnje. Sjeverni dio općine pripada slivu Miljašić jaruge, odnosno slivu njene lijeve pritoke Ražanačke jaruge. Na tom području nema posebno značajnih vodnih tokova, a najizraženiji je bujični vodotok Rustina dražica koji je svojevrsan nastavak Ražanačke jaruge.

¹⁰ ES-ekvivalent stanovnika; označava jedinicu opterećenja koja se primjenjuje u izražavanju kapaciteta uređaja za čišćenje otpadnih voda ili opterećenja vodotoka. Dobije se dijeljenjem ukupnog BPK5 (biokemijska potrošnje kisika) sa vrijednosti koja otpada na jednog stanovnika.

Uređen vodotok i izgrađen sustav površinske melioracijske odvodnje općini Zemunik Donji omogućava funkcionalan vodoopskrbni sustav. Vodotoke Kotarku i Miljašić jarugu treba kategorizirati, zaštititi od mogućih zagađenja te ispitati mogućnosti korištenja za navodnjavanje. Prostornim planom se određuje potreba održavanja postojećeg melioracijskog sustava polja Rastovac i Piket te izrada operativnih planova zaštite od poplava na državnoj i lokalnoj razini. Potrebno je izraditi i studiju za intenzivnije korištenje postojećih vodenih potencijala u svrhu razvoja intenzivne poljoprivrede te izgradnju sistema kanala za navodnjavanje.

Gospodarenje otpadom

Na području općine Zemunik Donji, za zbrinjavanje otpada zaduženo je zadarsko poduzeće Čistoća d.o.o. Zbrinjavanje otpada je organizirano na način da se komunalni otpad¹¹ odvozi i odlaže na odlagalište „Diklo“ u gradu Zadru. Čistoća d.o.o. obavlja i aktivnosti zbrinjavanja komunalnog otpada s karakteristikama opasnog otpada¹². Problem u općini predstavljaju „divlja“ odlagališta na kojima se bespravno odlaže otpad. Potrebno je utvrditi sva postojeća „divlja“ odlagališta, sanirati ih i zatvoriti. Uz to je potrebno i jačati svijest stanovnika općine o očuvanju i zaštiti okoliša kako bi se otpad kontrolirano odlagao, odnosno spriječile sve potencijalne štete i onečišćenja.

Slika 11. Panorama centra naselja Zemunik Donji



Izvor: Općina Zemunik Donji

Razvojne potrebe:

- Pобољшanje cestovne mreže u svim naseljima općine
- Obnova vodovodne mreže u naselju Smoković
- Izgradnja sistema kanala za navodnjavanje
- Jačanje svijesti javnosti o potrebi zaštite i očuvanja okoliša i prirode općine

Razvojna ograničenja:

- Nije izrađena studija za intenzivnije korištenje vodenih potencijala općine
- Postojanje „divljih“ odlagališta na području općine

¹¹ Komunalni otpad je otpad iz kućanstva te otpad koji nastaje čišćenjem javnih površina i otpad sličan otpadu iz kućanstva koji nastaje u gospodarstvu, ustanovama i uslužnim djelatnostima

¹² Opasan otpad sadrži tvari koje imaju jedno od ovih svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, zapaljivost, nagrizanje, nadražljivost, štetnost, toksičnost, infektivnost, kancerogenost, mutagenost, teratogenost, ekotoksičnost i svojstvo otpuštanja otrovnih plinova kemijskom reakcijom ili biološkom razgradnjom.

2.4 Gospodarstvo

Općina Zemunik Donji jedna je od 34 jedinice lokalne samouprave na prostoru Zadarske županije. Kako navodi Prostorni plan Zadarske županije, naselje Zemunik Donji je *općinsko središte*, odnosno *centar nižeg reda* ili *lokalno razvojno žarište*. Za veću razinu gospodarskih, društvenih i administrativnih usluga, stanovništvo općine gravitira prema gradovima Zadar, Biograd na Moru i Benkovac. Prilikom sagledavanja gospodarske slike općine Zemunik Donji ističu se njena tri glavna preduvjeta za gospodarski razvoj općine: poljoprivreda, poduzetništvo i krupna prometna infrastruktura.

Poljoprivredna komponenta istaknuta je kroz morfostrukturu (reljefne oblike) općine koja je izdiže među agrarno najistaknutije dijelove hrvatskoga primorja. Sukladno tome, gospodarski razvoj područja općine se temeljio pretežito na primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Danas je u poljoprivredi potrebno intenzivirati napore, aktivnosti i ulaganja.

Poduzetničke zone predstavljaju važan preduvjet gospodarskom razvoju općini te se Prostornim planom uređenja planira stvaranje poslovno-proizvodnih zona za smještanje opsežnijih sadržaja. Građevinskim područjem naselja podržao bi se razvoj obiteljskog i seoskog gospodarstva, gdje bi se mogle odvijati i manje proizvodne i uslužne djelatnosti koje postoje i koje će se pojaviti. Trenutno je obiteljsko i seosko gospodarstvo pretežito u funkciji proizvodnje i prerade poljoprivrednih dobara.

Krupna prometna infrastruktura očituje se kroz smještaj zračne luke na području općine te prolaznje brze ceste područjem općine koja vodi do putničko-trajektne luke „Zadar – Gaženica“. Promet kao podrška gospodarskoj grani i kao samostalna grana gospodarstva ima značajno mjesto u strukturi privrede općine.

Zaposlenost i nezaposlenost

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine broj radno sposobnih stanovnika u općini Zemunik Donji (15-64 godine) je 1.343. Analiza trenutačne aktivnosti stanovništva ukazuje na 610 zaposlenih osoba te 137 nezaposlenih (Tablica 8.). Temeljem tih podataka izračunava se stopa zaposlenosti od 45% što je slično stopi zaposlenosti na području Zadarske županije (47%). Od ukupnog broja nezaposlenih, njih 18% traži prvo zaposlenje, dok ostali traže ponovno zaposlenje. Ekonomski neaktivnih osoba je 1.036, od kojih je najveći broj umirovljenika (57%).

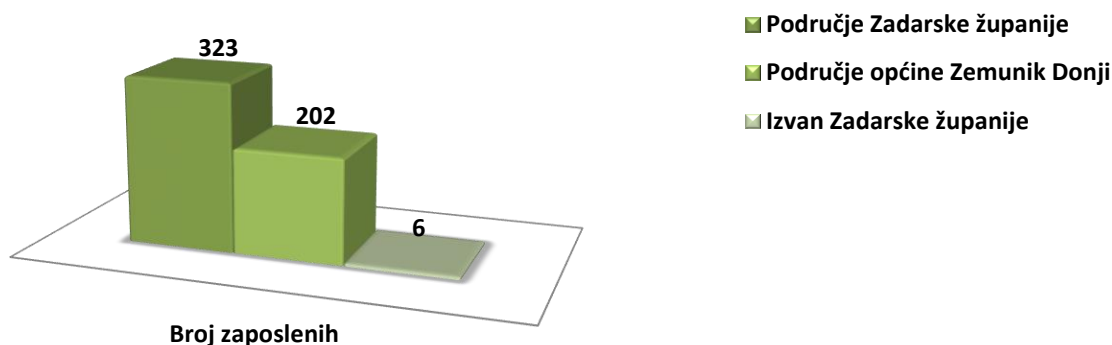
Tablica 8. Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti

Ukupno	1783
Zaposleni	610
Nezaposleni	
Svega	137
traže prvo zaposlenje	25
traže ponovno zaposlenje	112
Ekonomski neaktivni	
Svega	1036
umirovljenici	586
osobe koje se bave obvezama u kućanstvu	156
učenici ili studenti	133
ostale neaktivne osobe	161

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Analiza zaposlenih osoba prema mjestu zaposlenja u općini Zemunik Donji dostupna je iz Popisa stanovništva 2001. godine. Prema navedenom Popisu, ukupan broj zaposlenih je 531. Od ukupnog broja zaposlenih, najveći dio (61%) na mjesto zaposlenja putuje izvan općine; u grad ili neku od općina na području Zadarske županije. Na području same općine zaposleno je 38% stanovnika općine, dok manji dio (1%) putuje na mjesto zaposlenja izvan Zadarske županije (Slika 12.).

Slika 12. Zaposleni u općini Zemunik Donji prema mjestu zaposlenja



Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2001.

Podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) prikazuju kako je broj osoba zaposlenih (osiguranih) kod pravnih osoba 2015. godine u izrazitom porastu u odnosu na 2014. i 2013. godinu, dok je broj obrtnika u manjem porastu, kao i broj osoba zaposlenih kod fizičkih osoba (Tablica 9.).

Tablica 9. Osiguranici u općini Zemunik Donji prema osnovama osiguranja

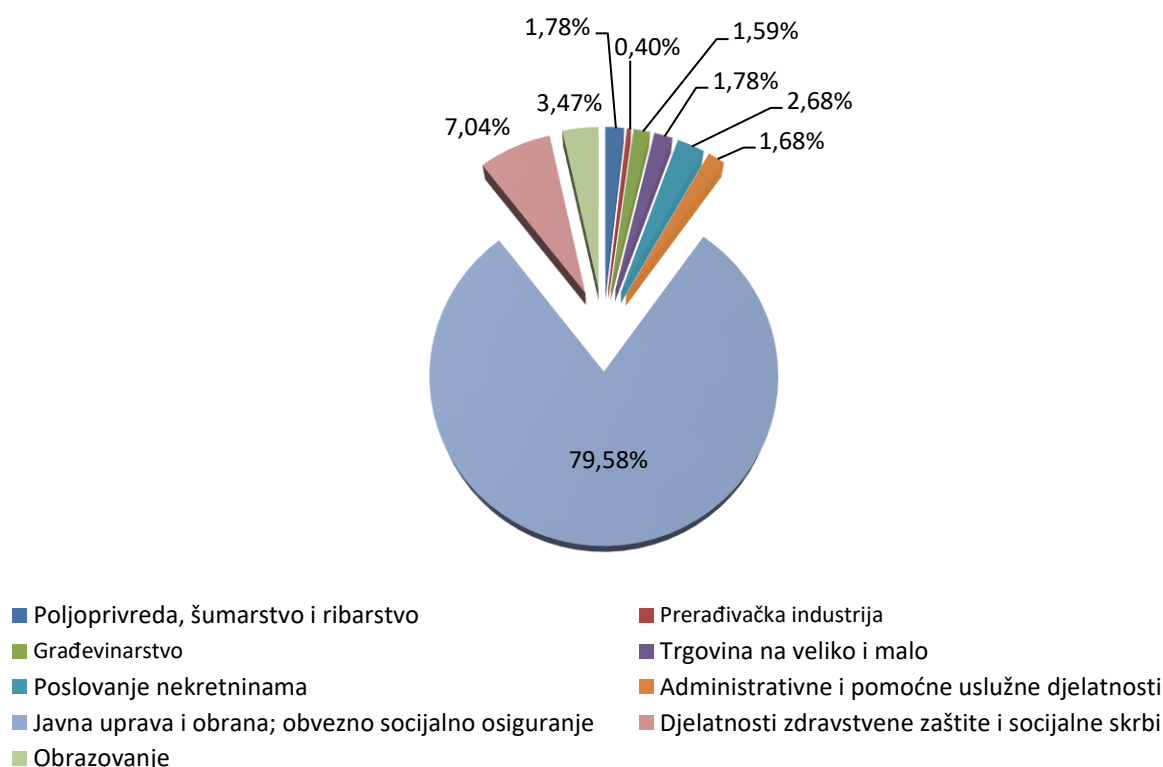
Osiguranici mirovinskog osiguranja	stanje 31.12.2013.	stanje 31.12.2014.	stanje 31.12.2015.
Kod pravnih osoba	102	130	156
Obrtnici	27	28	25
Samostalne prof. djelatnosti	3	2	/
Kod fizičkih osoba	7	11	12
Produženo osiguranje	/	1	1
Ukupno:	139	172	194

Izvor: Statističke informacije HZMO-a, **obrada:** ZADRA NOVA

Prema Državnom zavodu za statistiku, broj zaposlenih u pravnim osobama¹³ za općinu Zemunik iznosi 1.009. Na Slici 13. se može vidjeti kako velika većina zaposlenih radi na području javne uprave (u koju spadaju djelatnosti pravosuđa, policije, vanjskih poslova, opće administracije i obvezno socijalno osiguranje) i obrane, čak 80%. Zatim slijedi djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi sa 7%, dok su ostala područja sličnog udjela unutar cjelokupne strukture zaposlenih. U području obrazovanja je 3,5% zaposlenih osoba, u poslovanju nekretninama 2,7%, u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu 1,8% (jednako kao i u administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima), u građevinarstvu 1,6% te 0,4% udjela u prerađivačkoj industriji.

¹³ Istraživanjem o zaposlenima u pravnim osobama obuhvaćeni su zaposleni koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i duljinu radnog vremena. Istraživanjem se ne obuhvaćaju zaposleni u djelatnosti obrta i slobodnih profesija i osobe koje svoju aktivnost obavljaju na individualnim poljoprivrednim gospodarstvima.

Slika 13. Zaposleni u pravnim osobama prema područjima NKD-a 2007., stanje 31. ožujka 2013.



Izvor: Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća 1526/2013

Najveći broj zaposlenih u djelatnostima javne uprave predstavljaju zaposleni u Zračnoj luci Zadar (129), dok zaposlenost u prerađivačkoj industriji najvećim dijelom pokrivaju zaposleni u obrtu Paleka (14). Djelatnosti obrazovanja predstavljaju zaposleni u Osnovnoj školi „Zemunik“ i Dječjem vrtiću „Zvezdice“.

Uz strukturu zaposlenih osoba na području općine potrebno je analizirati i strukturu registrirane nezaposlenosti, odnosno trend kretanja nezaposlenosti u razdoblju za prethodnih pet godina. Tablica 10. prikazuje kako se broj nezaposlenih osoba na razini Republike Hrvatske povećava u 2012. i 2013. godini, dok se isti smanjuje u 2014. i 2015. godini. Zadarska županija pokazuje sličan trend kretanja nezaposlenosti; lagani rast u razdoblju u 2012. i 2013. godini te brzi pad u 2014. i 2015. godini. U 2014. godini se nezaposlenost smanjila na državnoj, županijskoj i općinskoj razini. Općina Zemunik Donji pokazuje smanjenje u 2012. godini, rast u 2013. godini i opet smanjenje u 2014. i 2015. godini.

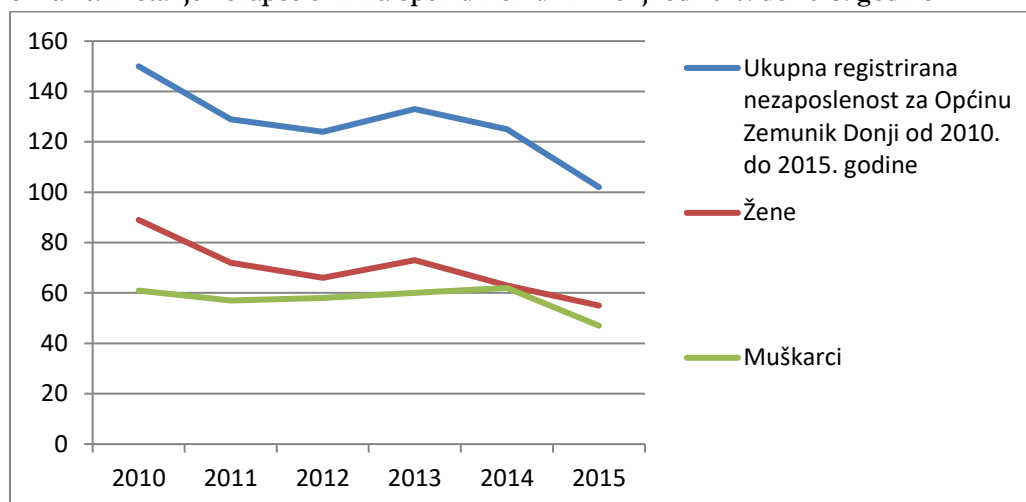
Tablica 10. Registrirana nezaposlenost po godinama (godišnji prosjek)

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska	305.333	324.324	345.112	328.187	285.906
Zadarska županija	10.310	10.700	11.161	9.729	8.107
Općina Zemunik Donji	129	124	133	125	102

Izvor: Statistički podaci HZZ-a, obrada: ZADRA NOVA

Na Slici 14. se može uočiti kako su od ukupnog broja registriranih nezaposlenih osoba u razdoblju od 2010. do 2014. većina njih žene, no postotak za 2014. godinu skoro podjednak i iznosi 50,4% za žene te 49,6% za muškarce. U 2015. godini broj nezaposlenih žena je malo veći od broja nezaposlenih muškaraca.

Slika 14. Kretanje nezaposlenih za općinu Zemunik Donji od 2010. do 2015. godine



Izvor: Statistički podaci HZZ-a, obrada: ZADRA NOVA

Razmatrajući strukturu nezaposlenih prema razini obrazovanja u 2015. godini (Tablica 11.), može se zaključiti kako je najveći broj nezaposlenih sa srednjom stručnom spremom (64,17%). Slijedi ih broj sa završenom osnovnom školom (21,67%), dok se ostale razine obrazovanja uočavaju u manjem udjelu. Razmatrajući dobnu strukturu nezaposlenih osoba primjećuje se razmjerna raspodjela, gdje je najveći broj onih u dobi od 20 do 24 godine (17,5%), a slijede nezaposleni u dobi od 25 do 29 godina te oni u dobi od 50 do 54 godine (obje grupe imaju 14,17%) itd.

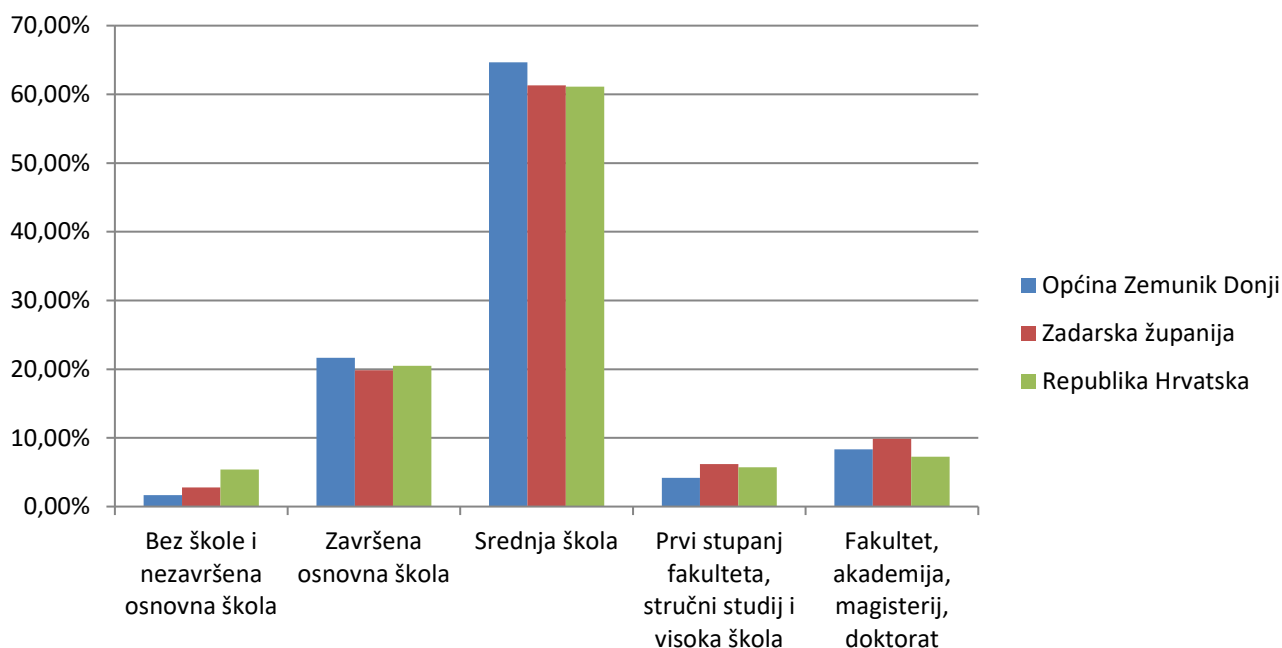
Tablica 11. Pregled registrirane nezaposlenosti za općinu Zemunik Donji, prema starosti i razini obrazovanja na dan 31.12.2015.

Dob	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	Ukupno
15-19	0	0	11	0	0	11
20-24	0	2	18	0	1	21
25-29	0	1	9	5	2	17
30-34	0	1	3	0	4	8
35-39	0	2	6	0	1	9
40-44	0	6	4	0	1	11
45-49	0	1	7	0	0	8
50-54	0	8	9	0	0	17
55-59	1	4	7	0	0	12
60 i više	1	1	3	0	1	6
Ukupno	2	26	77	5	10	120

Izvor: Statistički podaci HZZ-a, obrada: ZADRA NOVA

Usporedbom registrirane nezaposlenosti u općini Zemunik Donji, Zadarskoj županiji i Republici Hrvatskoj na kraju 2015. godine može se uočiti kako je najveći postotak nezaposlenih sa završenom srednjom školom, na svima trima razinama i iznosi 64,67% za općinu Zemunik Donji, 61,31% za Zadarsku županiju i 61,10% za Republiku Hrvatsku (Slika 15).

Slika 15. Registrirana nezaposlenost prema razini obrazovanja za općinu Zemunik Donji, Zadarsku županiju i Republiku Hrvatsku (izraženo u postocima)



Izvor: Statistički podaci HZZ-a, **obrada:** ZADRA NOVA

Analizom strukture nezaposlenih osoba sa srednjoškolskim obrazovanjem u općini Zemunik Donji dobiva se pregled zanimanja kojima one pripadaju. U okviru toga, zanimanja koja prevladavaju su uslužna i trgovačka zanimanja (32,47%), a slijede zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji (19,48%), tehničari/tehničarke i stručni suradnici/stručne suradnice (14,29%), administrativni djelatnici/administrativne djelatnice (11,69%). Neka zanimanja zastupljena u manjim udjelima su rukovatelji strojevima, jednostavna zanimanja, poljoprivrednici, šumari itd.

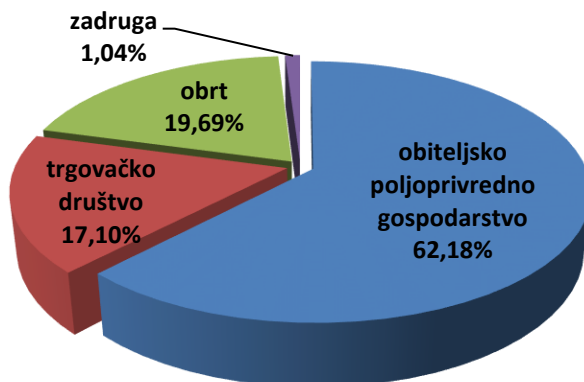
Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti općine Zemunik Donji pokazuje karakteristike i trendove tržišta rada općinskog stanovništva. Izvode se zaključci kako je stopa zaposlenosti u općini skoro jednaka onoj u Zadarskoj županiji. Većina stanovnika radi izvan područja općine, što pokazuje gravitiranje prema većim jedinicama lokalne samouprave, gradu Zadru i Benkovcu. Velika većina zaposlenih u pravnim osobama radi u djelatnostima javne uprave i obrane, s najvećim brojem zaposlenih u Zračnoj luci Zadar. Razmatrajući trend kretanja nezaposlenosti u općini Zemunik Donji dolazi se do zaključka kako se broj nezaposlenih smanjio 2015. u odnosu na 2014. godinu, što vrijedi na županijskoj i državnoj razini. Na svima razinama struktura nezaposlenih ukazuje na najveći broj nezaposlenih sa završenom srednjom školom za koja u općini Zemunik Donji prevladavaju zanimanja prodavač/ica u trgovini. Smanjenje broja nezaposlenih 2015. u odnosu na 2014. godinu upućuje na pozitivan trend kretanja nezaposlenosti, no ostaje problem nezaposlenih mladih osoba, za što politika tržišta rada treba donijeti mjere u svrhu rješavanja istog.

Poduzetništvo

Kako bi se utvrdila razina poduzetničke aktivnosti poslovnih subjekata na području općine Zemunik Donji potrebno je napraviti osvrt na trgovačka društva, obrte, zadruge i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, odnosno napraviti analizu poduzetništva. Aktivnosti poduzetništva su pokretači svakog gospodarstva, bilo ono na razini općine, županije, ili pak, regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini.

Na području općine Zemunik Donji najčešći oblici poduzetništva su u formi obrta (37), trgovačkih društava (33), dok je najbrojniji oblik pravnih subjekata obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (120). Uz njih postoje i dvije registrirane zadruge (Slika 16.).

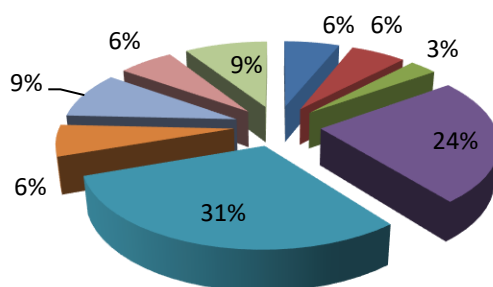
Slika 16. Oblici poduzetništva na području općine Zemunik Donji



Izvor: Podaci Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i mrežne stranice Poslovna.hr, **obrada:** ZADRA NOVA

Iz podataka mrežne stranice Poslovna.hr, može se zaključiti kako na području općine Zemunik Donji djeluje ukupno 33 trgovačka društva, i to društva s ograničenom odgovornošću. Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) 2007., najveći dio trgovačkih društava djeluje na području djelatnosti trgovine na veliko i malo (31%) te građevinarstva (24%), slijede djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, zatim djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Manji udio zauzimaju djelatnosti prerađivačke industrije, prijevoza i skladištenja i sl. (Slika 17.).

Slika 17. Trgovačka društva u općini Zemunik Donji prema djelatnostima NKD-a 2007.

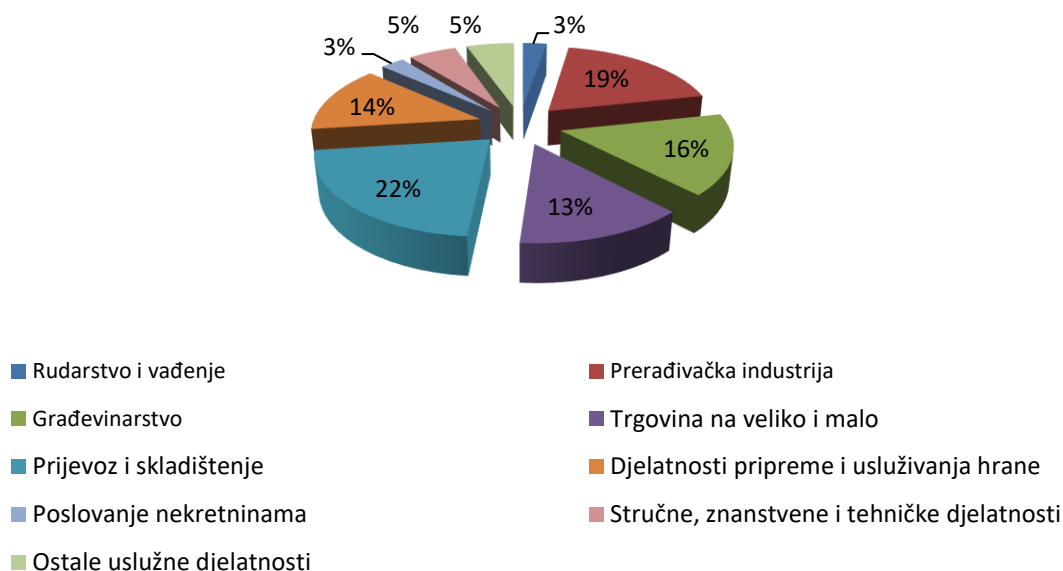


- | | |
|---|---------------------------|
| ■ Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo | ■ Prerađivačka industrija |
| ■ Opskrba vodom | ■ Građevinarstvo |
| ■ Trgovina na veliko i malo | ■ Prijevoz i skladištenje |
| ■ Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane | ■ Poslovanje nekretninama |
| ■ Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti | |

Izvor: Poslovna.hr, **obrada:** ZADRA NOVA

Pregledom obrta unutar poduzetničkih djelatnosti uočava se raspodjela obrta na sljedeći način: od ukupnog broja (37), najveći broj obrtnika se bavi prijevozom i skladištenjem (8), zatim prerađivačkom industrijom (7) pa građevinarstvom (6). Trgovinom na veliko i malo te djelatnostima pripreme i usluživanja hrane se bavi podjednak broj obrtnika (5), dok su ostale vrste djelatnosti slabije raspodijeljene.

Slika 18. Obrti u općini Zemunik Donji prema NKD-u 2007.



Izvor: Poslovna.hr, **obrada:** ZADRA NOVA

Razmatrajući broj zaposlenih na prostoru općine Zemunik Donji, najveće mjesto zauzima Zračna luka Zadar, gdje broj zaposlenih za 2015. godinu iznosi 150, što predstavlja značajno povećanje od 70% (45 novih radnika) u odnosu na broj zaposlenih 2011. godine (105). Porast broja zaposlenih uzrokovan je uvođenjem linija niskotarifnih aviokompanija sezonskog karaktera, a samim time i porastom broja putnika. Broj zaposlenih konstantno raste, tako da je taj broj u 2012. godini iznosio 105, u 2013. je iznosio 129, a u 2014. je iznosio 149.

Slijedeća je tvrtka mesarsko-trgovački obrt Paleka, koja broji 16 zaposlenih, a bavi se preradom i konzerviranjem mesa. Ostale tvrtke s brojem zaposlenika većim od 10 su Elektron d.o.o. sa 15 zaposlenih osoba, Rasadnik Piket d.o.o. sa 11 zaposlenika i Pregrad d.o.o. 10 zaposlenika (Tablica 19).

Tablica 19. Poslovni subjekti u općini Zemunik Donji prema djelatnosti, sjedištu i broju zaposlenih većim od 10

Naziv poslovnog subjekta	Djelatnost	Sjedište	Broj zaposlenih (2015.)
Zračna luka Zadar d.o.o.	52.23 Uslužne djelatnosti u vezi sa zračnim prijevozom	Zemunik Donji	150
Paleka	10.11 Prerada i konzerviranje mesa	Zemunik Donji	16
Elektron d.o.o.	43.21 Elektroinstalacijski radovi	Smoković	15
Rasadnik Piket d.o.o.	01.30 Uzgoj sadnog materijala i ukrasnog bilja	Zemunik Donji	11
Pregrad d.o.o.	42.11 Gradnja cesta i autocesta	Zemunik Donji	10

Izvor: Poslovna.hr, **obrada:** ZADRA NOVA

Struktura poduzetništva za općinu Zemunik Donji upućuje na činjenicu kako je prevladavajući oblik poduzetništva obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, a slijede ga društva s ograničenom odgovornošću i obrti. Zadruga su zastupljene u manjem udjelu te postoje samo dvije registrirane. Najzastupljenije

djelatnosti u poduzetništvu su djelatnosti trgovine na veliko i malo, građevinarstvo te prijevoz i skladištenje.

Razmatrajući poslovne subjekte vidi se dominacija Zračne luke Zadar u broju zaposlenih i dobiti poslovanja, no važno je istaknuti mesarsko-trgovački obrt Paleka, koji zapošljava 16 zaposlenika, a korisnik je Instrumenata pretprijetne pomoći za ruralni razvoj (IPARD sredstava) za ulaganje u rekonstrukciju i opremanje postojećih klaonica (Mjera 103). Obrt Paleka time daje pozitivan primjer svim ostalim društvima i obrtima na području općine koji se mogu i žele kandidirati za sredstva potpore.

Poduzetničke zone

U općini Zemunik Donji, prema PPUO-u, planirano je 18 poduzetničkih zona. Od njih 18, dvije su u pripremi i to stambeno-poslovna zona Zemunik Gornji te proizvodno-poslovna zona Zemunik Zapad (Smoković), za koju je usvojen Urbanistički plan uređenja.

Tablica 12. prikazuje predviđene zone za gradnju, definirane PPUO-om (Izmjene i dopune 2013.), a tiču se poslovno-proizvodne, proizvodno-poslovne i turističke namjene.

Tablica 12. Poduzetničke zone u općini Zemunik Donji prema namjeni, lokaciji i površini

Broj zone	namjena	naselje	lokacija	površina (ha)
1.	proizvodno-poslovna	Zemunik Gornji	uz planirani čvor na Jadranskoj autocesti	12,312
2.	proizvodno-poslovna	Zemunik Gornji	uz planirani čvor na Jadranskoj autocesti	15,674
3.	stambeno-poslovna	Zemunik Gornji	uz planirani čvor na Jadranskoj autocesti	16,211
4.	proizvodno-poslovna	Zemunik Gornji	uz planirani čvor na Jadranskoj autocesti	14,598
5.	proizvodno-poslovna	Zemunik Gornji	uz planirani čvor na Jadranskoj autocesti	14,967
6.	proizvodno-poslovna	Zemunik Gornji	Nevideno	14,056
7.	proizvodno-poslovna	Zemunik Gornji	uz cestu za Škabrnju	7,389
8.	proizvodno-poslovna	Smoković	Gaj	56,148
9.	poslovno-proizvodna	Zemunik Donji	Piket	11,58
10.	poslovno-proizvodna	Zemunik Donji	uz županijsku cestu Ž 6040 u centralnom dijelu naselja	1,328
11.	poslovno-proizvodna	Zemunik Donji	uz županijsku cestu Ž 6040 južno od naselja	5,098
12.	poslovno-proizvodna	Zemunik Donji	Torine	89,314
13.	poslovno-proizvodna	Zemunik Gornji	u naselju	10,525
14.	poslovno-proizvodna	Zemunik Gornji	sjeverno od državne ceste D 424	4,529
15.	poslovno-proizvodna	Zemunik Gornji	sjeverno od državne ceste D 424	0,496
16.	poslovno-proizvodna	Zemunik Gornji	Južno od državne ceste D 424	0,801
17.	turistička	Zemunik Donji	Piket	5,14
18.	turistička	Zemunik Donji	Podvornica	1,610

Izvor: Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Zemunik Donji (2013.), **obrada:** ZADRA NOVA

U zonama proizvodno-poslovne namjene i poslovno-proizvodne namjene moguća je izgradnja skladišta, servisa, ekološki čistih proizvodnih pogona, veletrgovina, trgovina, prodajno-izložbenih salona, ostalih sadržaja, zabavnih centara, uz prateće usluge kao što su hotelski, motelski i ugostiteljski ili trgovačko-uslužni sadržaji i sl.

Uz to, Prostornim planom uređenja se predlaže i formiranje mješovite gospodarske zone, koja bi se mogla uspostaviti s obzirom na koncentraciju krupne prometne infrastrukture na ovom području (prolaženje autoputa i brze ceste područjem općine, smještaj zračne luke na području općine, blizina željezničke pruge u općinama Galovac, Sukošan, Škabrnja i trajektno-putničke luke u Gaženici). U najvećoj mjeri, zona bi obuhvaćala područje općine Sukošan, dok bi manjim dijelom obuhvaćala područja općina Zemunik Donji i Galovac. Uočena je potencijalna važnost zone na međunarodnoj razini, no njezina realizacija ovisi o procjenama i planovima državne i županijske razine.

Studija razvoja poduzetničkih zona na području Zadarske županije iz 2014. godine klasificira poduzetničke zone po lokaciji, prednostima, površini i cijeni zemljišta za svaku pojedinu zonu. U Studiji se navodi lokacija zone Zemunik Zapad-Zemunik u blizini državne ceste D8 i autoceste A1. Udaljenost zone do grada Zadra iznosi 6 km, a do morske luke 8 km. Prednost ove zone je u tome što spada u područje posebne državne skrbi i što je izrađen njen Urbanistički plan uređenja. U Studiji je navedena i lokacija zone Zemunik Gornji-Zemunik; u blizini autoceste A1 i brze ceste kojom je povezana s morskom lukom „Zadar – Gaženica“, dok je Zračna luka Zadar udaljena 8 km od iste. Prednost ove zone je u tome što spada u područje posebne državne skrbi, smanjenje komunalnog doprinosa i komunalne naknade te je u izradi detaljni plan njenog uređenja.

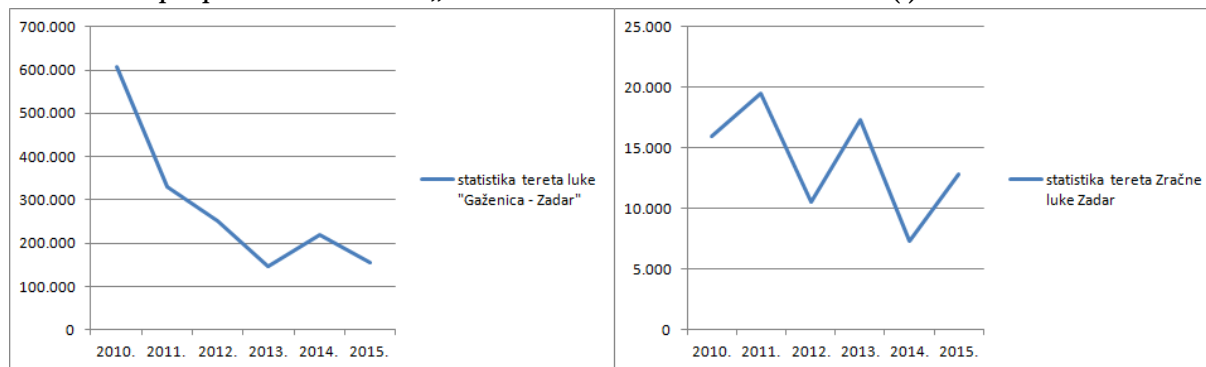
Od velikog značaja za prostor općine je i eksploatacijsko polje tehničkog građevnog kamena „Sječa“, koje se trenutno nalazi na SI općine, ukupne površine 5.5 ha. Planirana poslovno-proizvodna zona u okrugu tog polja, osmišljena je da potakne razvoj komplementarnih poslovno-proizvodnih djelatnosti. Po gašenju bi se eksploatacijsko polje prenamijenilo i priključilo poslovno-proizvodnoj zoni.

Sve navedene planirane poduzetničke zone u općini Zemunik Donji temeljene su na pravilnom korištenju resursa područja općine. U općini Zemunik Donji planirana je izgradnja 18 poslovnih zona, od kojih su najrazrađeniji planovi za zonu Zemunik Zapad-Zemunik i Zemunik Gornji-Zemunik. Uspostavom poduzetničkih zona općina ostvaruje gospodarski napredak kroz razvoj poduzetništva, a zatim kroz nova zapošljavanja, poticanja investicija, proizvodnju i dr.

Prometna povezanost

Prometna infrastruktura predstavlja jedan od ključnih čimbenika za razvoj poduzetničkih zona. S obzirom na krupnu prometnu infrastrukturu, poduzetničke zone u općini Zemunik Donji imaju značajnu prednost u odnosu na poduzetničke zone u drugim općinama. Najveća prednost ostvaruje se kroz blizinu teretne luke „Zadar – Gaženica“, a do koje iz općine vodi brza cesta. Luka „Zadar – Gaženica“ je glavna teretna luka državnog značaja osposobljena za potrebe domaćeg i međunarodnog prometa u svrhu prekrcaja svih vrsta tereta (generalni, rasuti, tekući). Za teretnu luku izrađen je Master plan te se taj dio luke planira razvijati u pravcu kontejnerskog prometa, za što će biti određene velike manipulativne i odlagališne površine. Na Slici 20. je prikazan ukupni promet teretne luke „Zadar – Gaženica“ za razdoblje od 2010. do 2015. godine gdje se uočava veliko smanjenje prometa tereta u 2011. u odnosu na 2010. godinu te daljnje smanjenje do 2013. godine. U 2014. godini se promet tereta povećao ali krajem 2015. ponovno dolazi do pada.

Slika 20. Ukupni promet teretne luke „Zadar – Gaženica“ i Zračne luke Zadar (t)



Izvor: Lučka uprava Zadar i Zračna luka Zadar

Cestovna prednost općine očituje se kroz blizinu autoceste A1: Zagreb – Split – Dubrovnik. Autocesta A1 je najdulja hrvatska autocesta i povezuje grad Zadar s glavnim gradom Republike Hrvatske, Zagrebom te s gradovima Karlovac, Gospić, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik.

Uz pomorski i cestovni teretni promet, sve veći značaj ima prijevoz tereta zračnim putem. Slika 20. prikazuje statistiku prometa tereta u Zračnoj luci Zadar za razdoblje 2010. – 2015. godine gdje se količina tereta kreće u rasponu od 10.000 tona do 20.000 tona tereta godišnje.

Navedeni podaci ukazuju na prometnu povezanost kao najvažniju prednost poduzetničkih zona u općini Zemunik Donji. Blizina pomorske teretne luke i zračne luke omogućuje blizinu i jednostavnost u transportu materijala i roba. Željeznica, kao najefikasnije sredstvo transporta tereta, trenutno je u procesu rekonstrukcije na cijelom području Zadarske županije. Obnovom pruge Knin – Zadar i željezničkih postaja u naseljima Galovac, Sukošan i Škabrnja dodatno će osnažiti teretni, ali i putnički prijevoz, kako u općini Zemunik Donji tako i na području cijele Zadarske županije.

Poljoprivreda

Poljoprivreda je u općini Zemunik Donji jedan od glavnih preduvjeta za gospodarski razvoj. Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na području općine Zemunik Donji postoji 120 registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i dvije zadruge. S obzirom na važnost poljoprivrede za općinu i visok broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, potrebno je napraviti detaljnu analizu iskorištenog i neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta, kako bi se uočila potencijalna zemljišta za obradu.

Broj poljoprivrednih kućanstava na području općine iznosi 355 što čini 2,47% od ukupnog broja poljoprivrednih kućanstava u Zadarskoj županiji. Ukupan broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta je 1.172 parcele. Ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta ima 203.48 ha, čime se dobiva podatak da svako poljoprivredno kućanstvo prosječno raspolaže sa 0,57 ha korištenog poljoprivrednog zemljišta.

Dio poljoprivrednih površina koji se obrađuje na području općine je 2.680 ha od ukupnih 5.459 ha, što predstavlja svega 49% obradivih površina. U Tablici 13. je prikazano ukupno korišteno poljoprivredno zemljište te ukupno raspoloživa površina zemljišta. Neiskorišteni potencijal ovih površina utoliko je značajniji što se iste ubrajaju među najkvalitetnije poljoprivredne resurse Zadarske županije. Voćarstvo, maslinarstvo, vinogradarstvo, vinarstvo, povrćarstvo i stočarstvo predstavljaju najznačajnije poljoprivredne grane.

Tablica 13. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu u općini Zemunik Donji

Poljoprivredno zemljište		ha
I.	Ukupno korišteno poljoprivredno zemljište	203.48
1.	U vlasništvu	198.20
2.	Uzeto u zakup	5.28
3.	Dano u zakup	0
II.	Ukupno raspoloživa površina zemljišta	380.63
4.	Ostalo zemljište	177.15

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.

Poticanje poljoprivredne djelatnosti u interesu je Općine te ona kontinuirano sufinancira trajne nasade u tu svrhu. Zahvaljujući poticajima Ministarstva poljoprivrede, Zadarske županije i Općine, dolazi do poljoprivrednog napretka u podizanju novih nasada maslina, vinograda i voćaka. Voćne vrste najzastupljenije u općini su bajam i višnja maraska, dok maslina, breskvi i trešnji ima manje. Najvažnije lokacije za voćarsku proizvodnju su: Miždalo, Banić (Potkosa), Vlačine, Orašine, Gornji Zemunik te Vlačine, Reljići (Smoković). Daljnji razvoj voćarske proizvodnje mora se usredotočiti na višnji-maraski, bajamu, trešnji i maslini. Prostorni plan uređenja navodi kako je na polju Piket predviđena voćarska i vinogradska rasadnička proizvodnja u sklopu programa FAO¹⁴. Da bi se zadovoljile potrebe za intenzivnijim razvojem voćarske proizvodnje, potrebno je razviti sustave za navodnjavanje, kojim bi se omogućio i daljnji razvoj drugih vrsta voćaka poput breskve i ljetne sorte jabuka. Istraživanja koja treba izvršiti u tu svrhu su istraživanja u podzemlju, a potrebno je i napraviti dodatne hidromelioracijske zahvate odvodnje.

Slika 21. prikazuje korištenje i namjenu površina na području općine Zemunik Donji s prevladavajućim površinama poljoprivrednog tla isključivo osnovne namjene; osobito vrijedno obradivo tlo i vrijedno obradivo tlo. Velik dio površine zauzima i šuma isključivo osnovne namjene; gospodarska šuma te zona posebne namjene.

¹⁴ Food and agriculture organization of the United Nations (Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda) osnovana je 1943. godine u cilju poboljšanja prehrane i povećanja proizvodnje hrane.

Lokacije pogodne za vinogradsku proizvodnju na području općine su: Velike njive, Mostar-Marušići, dio Rastovca, Drage-Dešpet, Jezerine, Jabuke i Močila, Podvornice i Beredine, Pećine-Bunarine, Brdine i dio Smrdeljskog polja (oko 20%) i Orašine Zemunik te Zidine-Suhopolje, Drinovače, Paravinje i Raićevci Reljići (oko 15%). Svi lokaliteti su pogodni za proizvodnju vinskog grožđa, a na pojedinim povišenijim predjelima može se proizvesti grožđe za kvalitetna i visoko kvalitetna vina. Planirano je podizanje loznog rasadnika na lokaciji Piket te loznog matičnjaka na lokaciji Rastovac.

Nedostatak vode ograničava proizvodnju povrća. Najpogodnija lokacija za proizvodnju povrtnih kultura je Griblja, koja se za tu namjenu može koristiti s oko 60% površine. Na Tablici 14. se uočava kako od 203.48 ha korištenog poljoprivrednog zemljišta, 46.34% čine livade i oranice koje se mogu koristiti u smislu intenzivne stočarske proizvodnje.

Tablica 14. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama za općinu Zemunik Donji

Kategorije		Korišteno poljoprivredno zemljište (ha)	% od ukupno
Oranice i vrtovi		94.29	46.34
Povrtnjaci		3.37	1.66
Livade		43.60	21.43
Pašnjaci		8.00	3.93
Voćnjaci	ukupno:	18.96	9.32
	od toga		
	plantažni	13.29	
Vinogradi	ukupno:	35.26	17.33
	od toga		
	plantažni	31.31	
Rasadnici		0	0
Ukupno:		203.48	100
Ostalo zemljište	šumsko	48.21	27.21
	neobrađeno	107.96	60.94
Ukupno:		177.15*	-

*Razlika od „ukupno“ odnosi se na ostalo neplodno zemljište

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.

Prema Planu navodnjavanja za područje Zadarske županije, površina ukupno navodnjavanih površina u općini Zemunik Donji je 5,55 ha, što je 2,73% od ukupno korištenih poljoprivrednih površina. Od ukupno navodnjavanih površina u Zadarskoj županiji, navodnjavane površine u općini Zemunik Donji predstavljaju 1,2%. Iz Tablice 15. se može vidjeti da je broj poljoprivrednih kućanstava u općini 25, od čega je 12 kućanstava s navodnjavanim površinama, 4 s podzemnim izvorima vode, 5 s površinskim izvorima vode i 4 s upotrebom vodovoda.

Tablica 15. Ukupno navodnjavane površine i podjela poljoprivrednih kućanstava prema izvoru vode na području općine Zemunik Donji

	Poljoprivredna kućanstva
s navodnjavanim površinama	12
s podzemnim izvorima vode	4
s površinskim izvorima vode	5
s upotrebom vodovoda	4

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.

Uvidom u Popis poljoprivrede 2003. godine uočava se podatak o broju kućanstava u općini Zemunik Donji prema prodaji poljoprivrednih proizvoda 2002. godine. Prema tim podacima, samo 2 kućanstva ostvaruju prihod od prodaje povrća, jedno kućanstvo od prodaje vina, rakije i maslinovog ulja i jedno kućanstvo od prodaje goveda i kravljeg mlijeka. Za usporedbu, općina Škabrnja broji 9 kućanstava koja ostvaruju prihod od prodaje povrća i 8 kućanstava koja ostvaruju prihod od prodaje voća.

Ravnokotarski prostor u koji spada područje općine Zemunik Donji predstavlja poljoprivredni resurs Zadarske županije. Uzimajući u obzir da u općini postoji 49% obradivih poljoprivrednih zemljišta, nameće se potreba za efikasnijim korištenjem tog resursa. Dio problema predstavljaju minski sumnjiva područja poljoprivrednih površina u općini koja prekrivaju 746.693m². Realizacijom Plana razminiranja Hrvatskog centara za razminiranje u općini će se kroz 2016. godinu smanjiti velik dio minski sumnjivog prostora, s ciljem potpunog razminiranja do 2017. godine. Problem korištenja poljoprivrednog zemljišta čine i ograničene količine vode, odnosno nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja. Općina, Zadarska županija i Ministarstvo poljoprivrede potiču rješavanja problema navodnjavanja i intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju ovog područja. Unapređenjem postojeće poljoprivredne proizvodnje i privlačenjem investicija omogućava se intenzivniji gospodarski razvoj općine, ali i razvoj ukupnog ruralnog područja Zadarske županije.

Turizam

Prostor Zadarske županije čini 8 turističkih, prostorno-geografskih cjelina koje predstavljaju razvojne cjeline turizma u županiji, a podijeljene su po kriterijima prirodno-geografskih posebnosti te kulturne i povijesne baštine. Te razvojne cjeline su: priobalna urbana područja (Zadarska i Biogradska rivijera), Ugljansko-pašmanska otočna skupina, Dugootočka otočna skupina, Otok Pag, Podvelebitski kanal i Velebit (dio koji pripada Zadarskoj županiji), Ravni kotari, Bukovica i Pozrmanje te Ličko-pounski prostor. U daljnjem tekstu se analizira atrakcijska osnova općine Zemunik Donji u sklopu pripadajuće prostorno-turističke cjeline Ravnih kotara.

Atrakcijska osnova

Turističkim resursima smatraju se sva ona sredstva koja se mogu privesti korisnoj svrsi u turizmu nekog područja. Analizom resursne osnove u turizmu postavlja se prvi korak pri procesu planiranja turizma nekog područja. Uvidom u sve potencijalne i realne atrakcije moguće je osnažiti postojeće ili planirati i stvarati nove turističke usluge i proizvode.

Geološke značajke prostora: Područje Ravnih kotara pa tako i općine Zemunik Donji je vrlo vrijedno poljoprivredno područje sa dugom tradicijom poljoprivredne proizvodnje. Šire područje Ravnih kotara karakteriziraju područja plodnih friških udolina s poljima, dok je na krajnjem sjevernom dijelu kraj iznimno krševit. Na prostoru općine nema plaže. Najbliža uređena plaža s postavljenim turističkim sadržajima udaljena je tek 8 km i nalazi se u općini Sukošan. Vransko jezero udaljeno je od općine 20 km, a u njegovoj se blizini nalazi lokalitet Kličevica s raznim špiljama i jamama koje predstavljaju potencijalne atrakcije za turističku valorizaciju. Uz špilje i jame atraktivnost područja upotpunjava i kanjon rječice

Kličevica iznad kojeg se nalazi i istoimena utvrda. Ravni kotari, kao pretežno ravničarsko područje koje, iako ne obiluje značajnijim uzvisinama, ima vrlo zanimljiv krajobraz vrijedan promatranja i fotografiranja.

Klimatska obilježja: Općinu Zemunik Donji karakterizira topla vlažna klima s vrućim ljetom i oštrije zime. Topla ljetna klima omogućava boravak na otvorenom prostoru tokom svih ljetnih mjeseci. Povoljan klimatski utjecaj na zdravlje i raspoloženje potiče na razgledavanje i istraživanje područja, posjećivanje manifestacija i drugih društvenih događanja.

Voda: Mala udaljenost općine od mora i od grada Zadra omogućuje brz i jednostavan pristup svim gradskim i mjesnim plažama. Uz blizinu mora, općini značaj daje i blizina parka prirode Vransko jezero. Vransko jezero je najveće prirodno jezero u Republici Hrvatskoj (30 km²) i nalazi se na području između Biogradske rivijere i Ravnih kotara. Voda je u jezeru prirodno bočata zbog blizine mora i propusnosti krške barijere. Posebni ornitološki rezervat je najvrjedniji i najatraktivniji dio parka, koji je zbog očuvanosti velikog tršćaka na SZ dijelu jezera kao rijetkog močvarnog staništa, velike bioraznolikosti i izuzetne znanstvene te ekološke vrijednosti uvršten u listu važnih ornitoloških područja u Europi. Uz Vransko jezero, općini su blizu i dva umjetna jezera: Vlačine i Grabovac na Baščici. Područjem same općine prolaze dva vodena toka: Miljašić jaruga i Kotarka. Sva navedena vodena obilježja Ravnih kotara i općine Zemunik Donji upotpunjuju ljepotu krajolika i predstavljaju resurse za razvoj i unapređenje turističke ponude.

Kulturna i tradicijska baština: Kulturno-povijesna baština općine Zemunik Donji zastupljena je najvećim dijelom kroz sakralno graditeljstvo. Najpoznatiji objekt je crkva Sv. Katarine na groblju u naselju Zemunik Donji, koja je srednjovjekovna jednobrodna građevina obnovljena u 19. st. te je zaštićena kao nepokretno kulturno dobro. Kako bi se povećala ponuda kulturnih atrakcija na području općine potrebno je istražiti i stručno vrednovati ruševine crkve Sv. Save na groblju u naselju Zemunik Donji te ruševine crkve Sv. Đurđa u Smokoviću. Važno je spomenuti kako je jedno od najznačajnijih arheoloških nalazišta područja Ravnih kotara Asseria, udaljeno od općine 20-ak km. Organizacijom jednodnevnih izleta i posjeta tom i drugim nalazištima u Ravnim kotarima, dodatno se osnažuje i poboljšava kulturna ponuda.

Kultura života i rada: Način života zajednice nekog područja predstavlja jedno od najznačajnijih čimbenika za privlačenje turista. Prostor Ravnih kotara obiluje raznim zanimljivim običajima i kulturološkim posebnostima. Tradicionalne vrijednosti općine Zemunik Donji njeguju i prenose KUD-ovi koji uvelike doprinose turističkoj promociji i turističkim manifestacijama. Upravo s ciljem njegovanja i očuvanja običaja i tradicije, u općini je osnovan KUD "Sveta Kata". Tradicijske nošnje izrađene su pretežno od vune. Ženska se nošnja sastoji od suknje, prsluka, vezene košulje te tkanom vunenom pregačom. Muška nošnja se sastoji od suknenih hlača, vezene košulje, prsluka i kaputa. Obe nošnje ukrašene su vezenim motivima četverokuke. Uz KUD u općini djeluje i prva ženska ravnokotarska klapa "Kandelora". Klapa promovira izvorno klapsko pjevanje što je čini dijelom bogate hrvatske kulturne baštine. Očuvanost običajne baštine i sačuvanost tradicijskih vještina koje se vezuju uz poljoprivredu čine osnovu za razvijanje ponude kulturnog, ali i ruralnog turizma ove općine.

Manifestacije: Zabavne, kulturne i sportske manifestacije se u općini Zemunik Donji pretežito održavaju u ljetnim mjesecima, bilo prigodom svetkovine sveca-zaštitnika određenog ravnokotarskog mjesta ili kao kulturna i sportska događanja.

Turističke staze, putovi, ceste: Zbog svog nizinskog područja, cijeli prostor općine Zemunik Donji i Ravnih kotara je vrlo pristupačan i atraktivan za obilazak automobilom ili ostalim oblicima prijevoza, primjerice biciklom. Vožnja biciklom je poprilično sigurna, obzirom da promet glavnih prometnica nije gust. Na nekoliko mjesta uz prometnice postoje obilježeni izvori vode na kojima se biciklisti mogu odmoriti i osvježiti izvorskom vodom.

Postojeće biciklističke trase na području Ravnih kotara su:

- Pakoštane-kamp Crkvina-PP Vransko jezero-Vrana-vidikovac Vrana-Donje Miranje – Šopot - Benkovac-Buković-Podgrađe (Asseria) (26 km)
- Via Magna: Benkovac – Kula Atlagić – Korlat – Gornje Biljane – Smilčić – Donji Karin Popovići – Lisičić – Podgrađe (antička Asseria) – Buković- Benkovac (52 km)
- Benkovac – Kula Atlagić – Korlat – Gornje Biljane – Smilčić – Škabrnja – Nadin– Raštevici - utvrda Kličevica – Šopot – Benkovac (46 km)
- Donji Karin – kanjon Karišnice – Dmijovići – Alavanje – Lakići (11 km)

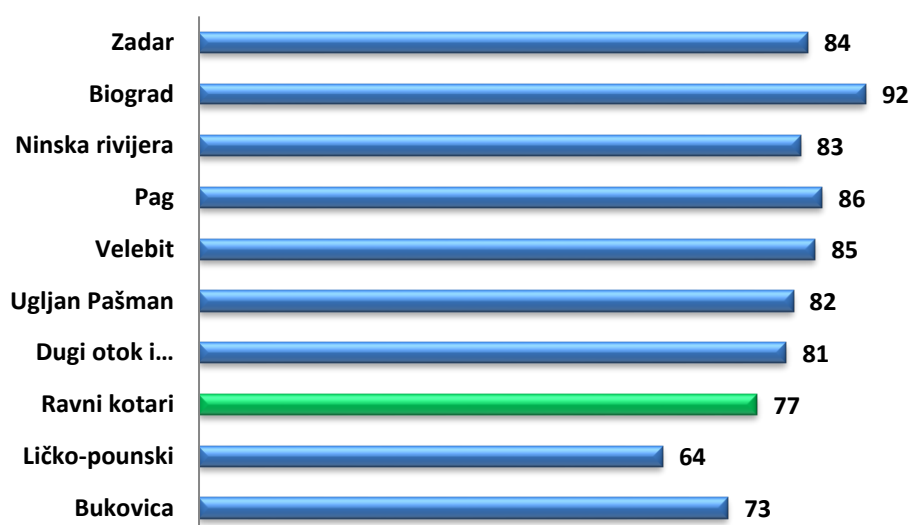
Od obilježenih biciklističkih staza najatraktivnija je ona oko Vranskog jezera. Turistička zajednica Grada Benkovca planira obilježavanje novih pješačkih, biciklističkih i jahačkih staza i putova, dok Zadarska županija priprema projekt obilježavanja vinske ceste Ravnih kotara.

Turističke paraatrakcije: Kušenova klasifikacija iz 2002. godine u kategoriju turističkih paraatrakcija smješta podkategorije prometne infrastrukture, servisa putovanja, gospodarskog i upravnog sadržaja, zdravstvenih građevina i sadržaja, obrazovnih građevina i institucija te trgovina. S obzirom na krupnu prometnu infrastrukturu, općina Zemunik Donji ima izrazito dobru turističku paraatrakciju. Na području općine nalazi se zračna luka u čijoj blizini prolazi brza cesta koja vodi do putničko-trajektne luke „Zadar – Gaženica“. Uz to se na području naselja Zemunik Gornji nalazi čvor Zadar 2 kojim se autocesta A1 povezuje s gradom Zadrom. U središtu općine nalaze se gospodarski sadržaji koji zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva, ali mogu zadovoljiti i potrebe dnevnih posjetitelja i turista. Ti sadržaji su trgovine prehrambenih i drugih proizvoda, pekare, ugostiteljski objekti i dr.

Tranzitni turizam: Organizacija prijevoza je od iznimne važnosti za turistički razvoj. Najčešće korišteno prijevozno sredstvo gostiju u Zadarskoj županiji je automobil (60,2%), dok relativno velik broj njih dolazi u županiju s autobusima (13,1%) te zrakoplovima (16,9%). Svi gosti koji zrakoplovom dolaze u Zadarsku županiju slijeću upravo u općinu Zemunik Donji gdje je smještena zračna luka. Zadržavanje turista u tranzitnim mjestima prilikom njihovog stizanja na određite putovanja se vremenski kreće od nekoliko minuta do jednog ili više noćenja. Ukoliko općina isplanira razne turističke usluge i proizvode kojima bi se i ovakvom tipu turista omogućio ugodan boravak, ona osigurava njihovo duže ostajanje u općini te mogućnost njihovog povratka.

Opća ocjena destinacije: Podaci Glavnog plana razvoja turizma Zadarske županije 2013.-2023. ukazuju na ocjenu općeg zadovoljstva turista s obzirom na prostorno-razvojnu cjelinu u kojoj turist boravi. Ravni kotari, kojima pripada općina Zemunik Donji ocjenjeni su sa 77 bodova (Slika 22.). Time je ovaj prostor pozicioniran na 7. mjesto od ukupno 10 prostorno-razvojnih cjelina Zadarske županije. Za primarni motiv dolaska u Ravne kotare turisti navode nova iskustva i doživljaje (njih 31,9%), zatim kopneni sportovi/sadržaji (12,3%), poslovne obveze (11,3%) te tip destinacije (6,3%).

Slika 22. Opće zadovoljstvo s obzirom na prostorno razvojnu cjelinu u kojoj turist boravi



Izvor: Glavni plan razvoja turizma Zadarske županije 2013.-2023.

Na Tablici 16. se može vidjeti kako bi skupina Ravni kotari svoje izvansezonske goste mogla privući kombinacijom dodatne ponude zabavnih, sportskih, rekreacijskih te zdravstvenih programa i sadržaja.

Tablica 16. Što može dovesti goste izvan sezone po regijama

	regija										Total
	BIOGRADSKA RIVIJERA	BUKOVICA I DONJE POZIMANJE	DUGOTOČKA OTOČNA SKUPINA	LIČKO-POUNSKI PROSTOR	OTOK PAG	PODVELEBITSKI KANAL I VELEBIT	RAWNI KOTARI	UGLJANSKO-PAŠMANSKA OTOČNA SKUPINA	ZADARSKA RIVIJERA		
Zabavna događanja	↑ 67,3%	↓ 30,0%	↑ 67,5%	↓ 27,3%	⇒ 36,7%	↓ 17,9%	↑ 56,0%	↑ 52,5%	↑ 55,6%		52,1%
Priroda i doživljaji u prirodi	⇒ 63,3%	↑ 90,0%	⇒ 57,5%	↓ 36,4%	⇒ 70,0%	↓ 46,4%	⇒ 66,0%	↓ 35,0%	↓ 43,9%		50,4%
Sportski i rekreacijski sadržaji	↑ 71,4%	↑ 70,0%	⇒ 52,5%	↓ 20,5%	↓ 30,0%	↓ 32,1%	↑ 58,0%	⇒ 45,0%	⇒ 48,3%		49,7%
Kulturna događanja, te posjeti muzejima i izložbama	↑ 73,5%	⇒ 30,0%	↑ 52,5%	↓ 9,1%	↓ 20,0%	↓ 7,1%	⇒ 44,0%	⇒ 47,5%	⇒ 50,5%		45,9%
Gastronomija	⇒ 63,3%	↑ 90,0%	↓ 37,5%	↓ 20,5%	⇒ 56,7%	↓ 17,9%	⇒ 58,0%	⇒ 60,0%	↓ 39,7%		45,4%
Wellness / spa / bazeni	↑ 51,0%	↓ 0,0%	↑ 55,0%	↓ 15,9%	⇒ 20,0%	↓ 14,3%	⇒ 28,0%	↑ 47,5%	↑ 49,5%		40,9%
Zdravstveni programi	↑ 49,0%	↓ 10,0%	↑ 40,0%	↓ 15,9%	⇒ 30,0%	↓ 10,7%	↑ 38,0%	↑ 37,5%	↑ 40,0%		36,7%
Posebne cijene smještaja	⇒ 36,7%	↓ 10,0%	↓ 20,0%	↓ 22,7%	⇒ 26,7%	↓ 10,7%	↓ 22,0%	↑ 57,5%	⇒ 39,2%		33,8%
Povoljan prijevoz	⇒ 30,6%	↓ 0,0%	⇒ 30,0%	⇒ 25,0%	⇒ 26,7%	↓ 10,7%	⇒ 36,0%	↑ 65,0%	⇒ 33,4%		32,5%
Ne znam	69,4%	30,0%	0,0%	27,3%	10,0%	10,7%	2,0%	5,0%	10,8%		15,1%
Ništa	20,4%	0,0%	2,5%	15,9%	0,0%	3,6%	8,0%	2,5%	3,7%		5,8%
Nešto drugo	8,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,1%	4,0%	2,5%	2,2%		3,1%

Izvor: Glavni plan razvoja turizma Zadarske županije 2013.-2023.

Pregledom atrakcijske osnove općine Zemunik Donji uočava se visoki potencijal razvoja različitih oblika ruralnog i kulturnog turizma. Boravak na otvorenom prostoru osiguran je klimom ravnokotarskog prostora s ugodnim temperaturama tokom svih ljetnih mjeseci. Općina bi trebala turistički razvoj usmjeriti prema sljedećim oblicima ruralnog turizma: turizam na seljačkim domaćinstvima, ekoturizam i turizam zaštićenih područja prirode, gastronomski i enogastronomski turizam. Što se tiče razvoja kulturnog turizma općina bi trebala potencirati aktivnosti kreativnog turizma, arheološkog turizma, obilaska kulturno-povijesne baštine i kulturnih manifestacija. Nezaobilazan je i potencijal tranzitnog turizma za koji općina mora osigurati turističke usluge i proizvode, u svrhu zadržavanja turista te njihovog povratka u općinu kao odredišnu, a ne tranzitnu destinaciju. S obzirom da općina ne pripada niti jednoj od turističkih zajednica Zadarske županije, nameće se potreba osnivanja vlastite ili uključivanja u neku od postojećih zajednica. Turistička zajednica je od iznimne važnosti za razvoj bilo kojeg od navedenih oblika turizma, iz razloga što ona promiče aktivnosti na njegovom razvoju, promovira turističke vrijednosti te organizira turističke sadržaje i događanja u općini.

Slika 23. Ravni kotari



Izvor: www.croatiabirding.hr

Razvojne potrebe:

- Ulaganjima u poslovne zone stvoriti preduvjete za održivi gospodarski razvoj
- Educiranje i pružanje raznih oblika potpore lokalnim poljoprivrednicima
- Osnivanje turističke zajednice Općine ili pripajanje postojećoj turističkoj zajednici na prostoru Ravnih Kotara

Razvojna ograničenja:

- Gospodarska kriza, nelikvidnost i nepovoljno poslovno okruženje
- Nedovoljna zainteresiranost stanovnika općine za poljoprivrednom proizvodnjom

2.5 Društvene djelatnosti

Općina Zemunik Donji u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana kao što su odgoj i obrazovanje, zdravstvena zaštita i socijalna skrb, kultura, sport i rekreacija te razvoj institucija civilnog društva.

Predškolski odgoj i školstvo

Na području općine Zemunik Donji nalazi se jedna osnovna škola i jedan vrtić.

Slika 24. OŠ "Zemunik"



Izvor: www.os-zemunik.skole.hr

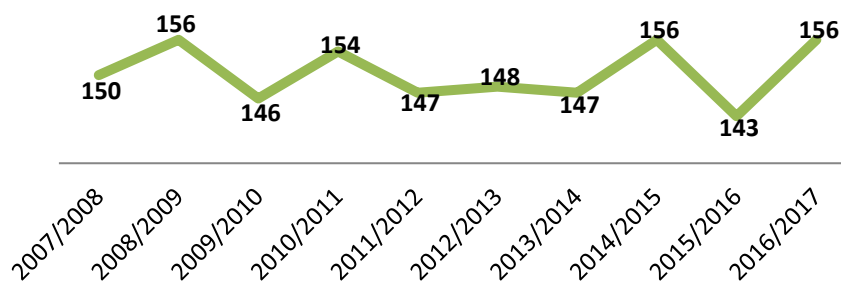
Osnovna škola Zemunik obuhvaća 8 razreda, a pohađaju je i djeca iz susjednih općina, točnije iz naselja Islam Grčki, Kašić, Smilčić i Biljane Gornje. Škola ima organiziran prijevoz učenika, i to iz mjesta Islam Grčki, Kašić, Biljane Gornje, Smilčić, Zemunik Gornji i Zemunik Donji te Smoković.

Iz podataka koje Općina posjeduje, u Spomenici škole zapisano je: „prema crkvenim dokumentima, 1873. godine u Zemuniku je osnovana redovna pučka škola, odnosno da je te godine sagrađena nova zgrada, ali je gotovo sigurno da je škola radila i prije te godine“, što znači da škola u Zemuniku postoji preko 137 godina. Škola je do Domovinskog rata imala dvije područne škole i to u Smokoviću (1. -8. razreda) i Zemuniku Gornjem (1. – 4. razreda). Matičnu školu sa dvije područne pohađalo je preko 520 učenika i bilo je zaposleno 52 radnika.

Početak Domovinskog rata broj učenika se drastično smanjio. Zbog ratnih djelovanja škola je prestala s radom 13. rujna 1991. godine te je tijekom rata bila oštećena. Obnovom zgrade škole 1994. godine, u novu školsku godinu 1994/95. upisano je 45 učenika (iako je crta razdvajanja od agresora bila u neposrednoj blizini).

U školsku godinu 2016/17. u OŠ Zemunik upisano je 156 učenika. Škola trenutno ima 29 stalno zaposlenih djelatnika od čega 19 nastavnih djelatnika, 4 tehnička djelatnika, 3 stručna suradnika (knjižničarka, pedagoginja i defektolog) te ravnatelj, tajnica i računovođa.

Slika 25. Broj učenika po školskoj godini



Izvor: Osnovna škola "Zemunik"

Nastava je organizirana u jednoj smjeni s početkom u 8,15 sati te završetkom u 14,15. Škola ima 11 učionica od kojih su pojedine učionice opremljene TV i video uređajima, a samo je informatička učionica opremljena računalima. Škola ne raspolaže sportskom dvoranom, ali je planirana njezina izgradnja. Kapaciteti OŠ Zemunik su zadovoljavajući obzirom da se nastava održava u jednoj smjeni, no potrebna su dodatna ulaganja u opremu i infrastrukturu škole.

Slika 26. Dječji vrtić Zvezdice



Izvor: Općina Zemunik Donji

Dječji vrtić (DV) Zvezdice djeluje više od šest godina. Vrtić organizira i provodi programe odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi za djecu od navršene tri godine života.

U program DV Zvezdice uključeno je 63 djece, uglavnom sa područja općine Zemunik Donji i susjednih općina Škabrnje, Benkovca i Galovca. Većina djece uključena je u poludnevni program u periodu od 7:30 do 12 sati, njih ukupno 42, dok je u cjelodnevni program uključeno 21 dijete. Djeca imaju mogućnost

učenja engleskog jezika po skraćenom programu (dva puta tjedno po 45 minuta) u suradnji sa školom stranih jezika. DV Zvezdice sudjeluju u brojnim projektima te ulažu dodatna sredstva kako bi program učinili što zanimljivijim i inovativnijim. Vrtić je organizirao projekt "Pravo na zdravu prehranu" gdje su djeca imala priliku učiti o tome kako domaći proizvodi utječu na zdravu prehranu. Osim ovog projekta, DV Zvezdice organizirao je i projekt pod nazivom "Avioni" gdje su djeca izrađivala zrakoplove i posjetila Zračnu Luku Zadar te zrakoplovnu bazu Zemunik, što je pokazatelj dobre suradnje unutar lokalne zajednice.

Početakom 2014. godine djelatnost vrtića je proširena na još jednu odgojnu skupinu (jaslice) koje su opremljene najmodernijom opremom koja zadovoljava sve postavljene pedagoške standarde. U jaslicama je trenutno 15 djece. Vrtić i jaslice se financiraju 78% iz proračuna Općine, a ostatak troška preuzimaju roditelji.

U DV-u Zvezdice zaposlena su 4 odgojitelja na neodređeno, od kojih jedna odgojiteljica obavlja i funkciju ravnateljice. Vrtić trenutno ima i 2 zaposlena pripravnika odgojitelja, višu medicinsku sestru koja je na ugovoru o djelu te pedagoga koji radi 10 sati tjedno, a ostatak satnice odrađuje u 3 vrtića drugih općina.

Predškolski i školski odgoj na području općine Zemunik Donji organiziran je na način da zadovoljava potrebe stanovništva same općine te dijela stanovništva susjednih općina. Iako su određena ulaganja u školsku i predškolsku infrastrukturu ostvarena, potrebna su daljnja ulaganja kako bi se dostiglo suvremene odgojno-obrazovne standarde. Osobit nedostatak je nepostojanje sportske školske dvorane te nedovoljna informatička opremljenost. Nastava se odvija samo u jutarnjoj smjeni što predstavlja jednu od prednosti ove škole. DV Zvezdice opremljene su najmodernijom opremom koja zadovoljava pedagoške standarde, no nedostatak stručnog osoblja, a posebice logopeda značajan je nedostatak za pravilan razvoj djece. Ulaganja u odgojno-obrazovni sustav (infrastrukturu, opremljenost i razvoj ljudskih resursa) spadaju u osnovne čimbenike za daljnji razvoj i opstanak općine, jer potiču kulturno-društveni razvoj općine te pogoduju pozitivnom prirodnom prirastu.

Zdravstvo i socijalna skrb

U općini Zemunik Donji osnovnu (primarnu) zdravstvenu zaštitu pruža jedan tim opće medicine (1 specijalist opće medicine i 1 med. sestra/med. tehničar), što predstavlja nizak omjer liječnika u odnosu na broj stanovnika (2.060). Osim toga, u Općini se nalazi stomatološka ordinacija te jedna ljekarna. Specijalističke preglede stanovnici općine Zemunik Donji mogu izvršiti u obližnjim gradovima, Zadru, Benkovcu ili Biogradu na Moru.

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa kojom se osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih, nemoćnih i drugih osoba koje one same ili uz pomoć članova obitelji ne mogu zadovoljiti zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih okolnosti. U Zadarskoj županiji djeluju tri centra za socijalnu skrb i pet domova socijalne skrbi. Općina Zemunik Donji u nadležnosti je zadarskog Centra za socijalnu skrb. U 2015. godini na području općine Zemunik Donji isplaćeno je ukupno 591.590,50 kuna novčanih naknada. Na području općine Zemunik Donji u 2015. godini isplatu pomoći primilo je 82 korisnika, u 9 različitih oblika pomoći, a ukupan broj naloga i uputnica iznosi 785.

U Tablici 17. su prikazani iznosi i vrste novčanih naknada isplaćenih stanovnicima općine Zemunik Donji od strane Centra za socijalnu skrb Zadar.

Tablica 17. Novčane pomoći po oblicima i korisnicima od 01.01.2015. -31.12.2015. u općini Zemunik Donji

	Oblik pomoći	Broj korisnika po (oblicima pomoći)	Broj isplata (u uputnicama i nalozima)	Isplaćena pomoć (u kn)
1.	Doplatak za pomoć i njegu	46	439	218.792,83
2.	Osobna invalidnina	12	136	172.693,55
3.	Opskrbnina (za smještaj) – odrasle osobe	1	1	2.880,00
4.	Opskrbnina (za smještaj) – starije osobe	1	7	18.301,94
5.	Pomoć za osobne potrebe	1	8	735,48
6.	Jednokratna novčana pomoć	20	25	29.500,00
7.	JNP za pogrebne troškove	1	1	4.000,00
8.	Osobna naknada udomitelju	1	8	2.941,94
9.	Zajamčena minimalna naknada	4	160	141.744,76
	Ukupno	82	785	591.590,50

Izvor: Centar za socijalnu skrb Zadar

U Zemunik Donjem djeluje Dom za odrasle osobe Zemunik koji je osnovan 1998. god. kao javna ustanova socijalne skrbi. Osnivač ustanove je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Dom za psihički bolesne odrasle osobe Zemunik ima smještajni kapacitet za 150 osoba. Dom pruža usluge skrbi izvan vlastite obitelji psihički bolesnoj odrasloj osobi kojoj nije potrebno bolničko liječenje, a skrb joj se ne može pružiti u vlastitoj obitelji ili osigurati na drugi način.

Pomoć u kući starijim osobama kojeg provodi Dom za odrasle osobe Zemunik provodi se na području općina Sukošan, Škabrnja, Poličnik, Novigrad, Zemunik Donji i dijela grada Benkovca. U Program je uključeno ukupno 250 korisnika, od čega Ministarstvo financira 200 korisnika (12 izvršitelja Programa), a 50 korisnika Županija i Grad Benkovac (na čemu rade još 4 izvršitelja). Iznos sredstava Ministarstva za provedbu Programa u 2010. godini iznosi 524.400,00 kuna. Usluge koje se pružaju korisnicima Pomoći u kući obuhvaćaju dostavu hrane, uređenje kuće i okućnice, donošenje lijekova i vožnja liječniku po potrebi.

Na području Zadarske županije usluge socijalne skrbi kao profesionalnu djelatnost pružaju i vjerske zajednice, udruge i druge pravne osobe, udomiteljske obitelji, obiteljski domovi te fizičke osobe. Neki od njih su: Crveni križ i Caritas Zadarske nadbiskupije, udruga Duga, udruga Svjetlost i dr.

Sustav zaštite i spašavanja

Na području općine Zemunik Donji ne postoji dobrovoljno vatrogasno društvo te je za vatrozaštitu nadležna Javna vatrogasna postrojba Grada Zadra (JVP). Sukladno Zakonu o vatrogastvu, JVP Grada Zadra obavlja vatrogasnu djelatnost, odnosno sudjeluje u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenja požara i spašavanja ljudi i imovine ugroženih požarom i eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavlja i druge poslove u ekološkim i inim nesrećama.

Ovu djelatnost obavljaju vatrogasci, posebno osposobljeni i uvježbani da bi mogli odgovoriti na svaku situaciju koja zahtijeva njihov angažman. JVP Grada Zadra zapošljava 107 djelatnika raspoređenih u dvije postaje (80 u postaji Centar i 27 u postaji Gaženica). Od ukupnog broja zaposlenih, 100 su operativni

djelatnici, odnosno profesionalni vatrogasci, a ostali obavljaju pravne, administrativne, računovodstveno financijske poslove te poslove spremačica.

Vatrogasna služba organizirana je u 4 smjene, po 12 sati, danju i noću. U prosjeku imaju preko 900 intervencija godišnje.

Kulturna baština

Kulturna baština, materijalna i nematerijalna, zajedničko je bogatstvo čovječanstva u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta društvene zajednice.

Materijalnu kulturnu baštinu čine pokretna i nepokretna kulturna dobra od umjetničkog, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značaja. Sva kulturna dobra zaštićena su Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, bez obzira na vlasništvo, preventivnu zaštitu ili registraciju.

U Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod oznakom Z-3020 registrirana je crkva Sv. Katarine na groblju kao zaštićeno nepokretno kulturno dobro.

Crkva Sv. Katarine srednjovjekovna je jednobrodna građevina podignuta sredinom 17. stoljeća te obnovljena u 19. stoljeću. Oštećena je tijekom Domovinskog rata. Projektom vrijednim 1,4 milijuna kuna crkvi je 2010. godine sanirano krovništvo.

Slika 27. Stara župna crkva sv. Katarine



Izvor: www.skyscrapercity.com

Istražiti i stručno vrednovati trebalo bi i:

- ruševine crkve Sv. Save na groblju u Zemunik Donjem, te ostatke utvrde u blizini,
- ruševine crkve Sv. Đurđa u Smokoviću - jednobrodna građevina s polukružnom, u prostoru istaknutom, apsidom iz 18. st. U ratu (1991.-1995.) je potpuno uništena. U zidu crkve pronađeni su ulomci crkvenog namještaja s motivom pletera, što upućuje na mogućnost da je sagrađena na mjestu starije građevine.

Slika 28. Crkva sv. Georgija (Đurđa) u Smokoviću



Izvor: www.eparhija-dalmatinska.hr

- župnu crkvu Kraljice Mira u Zemuniku Donjem, (iz 1990. god.) koja je u ratu oštećena, a nakon rata obnovljena

Slika 29. Župna crkva Kraljice Mira



Izvor: Općina Zemunik Donji

- župnu crkvu Sv. Josipa u Zemuniku Gornjem,
- dok posebnu pažnju treba posvetiti očuvanju tradicijske arhitekture (kao npr. Marušići, Bubići, ...) znatne ambijentalne vrijednosti, koja je ugrožena novijom građevinskom djelatnošću.

Osim gore navedenih nepokretnih spomenika kulture, stanovništvo ove općine može se pohvaliti i nematerijalnom kulturnom baštinom pa tako unutar općine Zemunik Donji djeluje i prva ženska ravnokotarska klapa "Kandelora". Klapa promovira izvorno klapsko pjevanje, što je čini dijelom prebogat hrvatske kulturne baštine. Uz klapu "Kandelora" u općini djeluje i KUD "Sveta Kata" osnovan s ciljem

njegovanja i očuvanja običaja i tradicije ove općine kroz pjesmu. Članovi KUD-a njeguju i čuvaju bogatu lokalnu i narodnu baštinu od zaborava prenoseći je pritom mlađim naraštajima.

S obzirom da se u općini Zemunik Donji nalazi više objekata materijalne kulturne baštine koji do sada nisu bili stručno valorizirani, potrebno je poduzeti daljnje korake za valorizaciju istih. Nadalje, posebnu pažnju trebalo bi posvetiti i očuvanju tradicijske arhitekture zbog svoje ambijentalne vrijednosti. Takva valorizacija ovih objekata uz promociju tradicijskih običaja i napjeva zasigurno bi doprinijela izgradnji temelja na kojima će se bazirati budući razvoj turizma ove općine.

Organizacije civilnog društva

U općini Zemunik Donji registrirano je ukupno 16 aktivnih udruga. EKO – udruga "Ravni kotari" osnovana je u cilju zaštite okoliša i prirode, razvoja ekološke poljoprivrede, upotrebe obnovljivih izvora energije te upotrebe ekoloških sredstava u poljoprivredi. Osim EKO – udruge "Ravni kotari" aktivne su i sljedeće udruge: "Vihor – Udruga za terapijsko jahanje", "Udruga ravnatelja u djelatnosti socijalne skrbi Hrvatske", Udruga dobrovoljnih davatelja krvi "Zemunik", Udruga za očuvanje i promicanje običaja i tradicije Zemunika Donjeg "Sv. Kata" te Udruga za pomoć roditeljima i djeci s poteškoćama u razvoju "Smješak".

Među gore spomenutih 16 udruga nalaze se i udruge sportsko-rekreativnog karaktera osnovanih s ciljem promicanja sportske rekreacije, zdravog načina života i unapređenja sporta. To su: nogometni klub "Zemunik", dva boćarska kluba "Zemunik" i "Bulin", "Pikado klub - CD", Karate klub "Gradina" Zemunik Donji, Društvo športske rekreacije Zemunik Gornji, Lovačko društvo "Fazan" Zemunik, Malonogometni klub "Osam mladi" te Kuglački klub "Zemunik".

Kulturni i društveni život Općine upotpunjavaju razne manifestacije kao što su "Dan puževa", "Božić u Zemuniku", Noć otvorenih vrata vojarne "Zemunik" (Slika 30.) i "Dođi diko u Kotare Ravne – Zemunik“.

Brojne udruge koje djeluju na području općine Zemunik pružaju njenim stanovnicima mogućnost da ostvare svoje društvene potrebe putem aktivnog sudjelovanja u njihovim aktivnostima. Organizacijom raznih manifestacija nastoji se stanovnicima razviti svijest o potrebi očuvanja vlastite kulturne baštine i identiteta općine.

Za istaknuti je da na području općine djeluje nekoliko udruga humanitarnog karaktera u čijem radu sudjeluje dio lokalnog stanovništva razvijajući tako osjećaj društveno odgovornog ponašanja. Velik broj mladih uključen je u djelovanje sportsko-rekreativskih udruga te se na području općine organiziraju mnogobrojne sportske manifestacije poput malonogometnih i boćarskih turnira.

Slika 30. Razgledavanje vojarne "Zemunik"



Izvor: www.morh.hr

Kako bi se potakao kulturni i društveni razvoj stanovništva, potrebno je u većoj mjeri poticati stanovništvo na veći društveni angažman, odnosno participaciju u djelovanju postojećih udruga, kao i djelovanje kroz udruge koje je potrebno osnovati kako bi se zadovoljile društvene potrebe cjelokupnog stanovništva. Posebno je važno usmjeriti mlade ka djelovanju u udrugama koje se bave očuvanjem kulturne baštine i identiteta općine te ih kroz njihovo djelovanje educirati o običajima i djelatnostima koji polako izumiru.

Razvojne potrebe:

- Izgradnja sportske dvorane za osnovnu školu
- Ulaganje u opremu i infrastrukturu škole
- Poticanje stanovništva na veći društveni angažman i participaciju u djelovanju udruga
- Istraživanje i stručno vrednovanje kulturnih dobara

Razvojna ograničenja:

- Nedostatak stručnog osoblja
- Mala zainteresiranost stanovništva za sudjelovanjem u radu udruga

2.6 Institucije razvojnog upravljanja

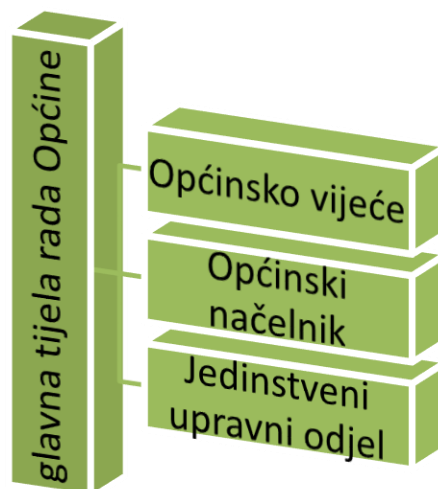
Temeljem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske jedinica lokalne samouprave nositelj je razvoja na lokalnoj razini, a u planiranju razvoja surađuje sa jedinicom područne (regionalne) samouprave na svom području. Uz jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave značajnu ulogu u upravljanju razvojem imaju razvojne agencije te druge institucije privatnog, civilnog te javnog sektora.

Djelokrug rada Općine Zemunik Donji

Uređenje jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave, kao i njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom, te druga pitanja od značenja za njihov rad temelji se na Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Općina Zemunik Donji u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, i to osobito poslove koji se odnose na:

- ✓ prostorno i urbanističko planiranje,
- ✓ uređenje naselja i stanovanje,
- ✓ komunalno gospodarstvo,
- ✓ primarnu zdravstvenu zaštitu,
- ✓ brigu o djeci,
- ✓ socijalnu skrb,
- ✓ odgoj i osnovno obrazovanje,
- ✓ kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- ✓ zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- ✓ zaštitu potrošača,
- ✓ protupožarnu i civilnu zaštitu,
- ✓ promet na svom području,
- ✓ te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Za obavljanje poslova iz spomenutog djelokruga Općine Zemunik Donji ustrojavaju se glavna tijela rada Općine:



Općinsko vijeće

Općinsko vijeće predstavničko je tijelo građana Općine i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga Općine te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Općine. Vijeće broji 11 vijećnika.

Općinsko vijeće u okviru samoupravnog djelokruga:

- ✓ donosi Statut Općine,
- ✓ donosi Poslovnik Općinskog vijeća,
- ✓ donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine,
- ✓ donosi Općinski proračun, odluku o izvršenju proračuna i godišnji obračun proračuna, odluku o privremenom financiranju,
- ✓ odlučuje o općinskim porezima, prirezima, naknadama, pristojbama i drugim prihodima,
- ✓ bira i razrješava članove radnih tijela Općinskog vijeća,
- ✓ odlučuje o pristupanju nacionalnim i međunarodnim udruženjima,
- ✓ donosi odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretnina u vlasništvu Općine,
- ✓ obavlja i druge poslove koji su zakonom ili drugim propisom stavljeni u djelokrug Općinskog vijeća.

Općinski načelnik

Općinski načelnik zastupa Općinu Zemunik Donji i nositelj je izvršne vlasti Općine. Općinski načelnik i zamjenik općinskog načelnika biraju se na neposrednim izborima na vrijeme od četiri godine sukladno posebnom zakonu.

Općinski načelnik:

- ✓ priprema prijedloge Statuta Općine, Poslovnika Općinskog vijeća i drugih općih akata,
- ✓ izvršava i osigurava izvršavanje općih akata Općinskog vijeća,
- ✓ upravlja prihodima i rashodima Općine,
- ✓ podnosi Općinskom vijeću prijedlog proračuna i izvršenje proračuna i odgovoran je za njegovo izvršenje
- ✓ upravlja raspoloživim novčanim sredstvima na računu proračuna Općine,
- ✓ upravlja nekretninama i pokretninama u vlasništvu Općine kao i imovinskim pravima,
- ✓ odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina Općine čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 0,5% iznosa prihoda
- ✓ usmjerava djelovanje upravnih tijela općine u obavljanju poslova iz njihovoga samoupravnog djelokruga, nadzire njihov rad i daje upute za rad,
- ✓ imenuje i razrješava pročelnika Jedinственог upravnog odjela,
- ✓ obavlja i druge poslove predviđene Statutom Općine, zakonom i drugim propisima.
- ✓ Općinskog načelnika u slučaju duže odsutnosti ili drugih razloga spriječenosti u obavljanju svoje dužnosti zamjenjuje zamjenik. Općinski načelnik ima jednog zamjenika, koji se bira na isti način i po istom postupku kao i Općinski načelnik.

Jedinstveni upravni odjel

Za obavljanje upravnih poslova iz samoupravnog djelokruga Općine utvrđenih zakonom i Statutom Općine Zemunik Donji, kao i obavljanje poslova državne uprave prenijetih na Općinu, osniva se jedinstveni upravni odjel Općine.

Sredstva za rad Jedinственог upravnog odjela osiguravaju se u proračunu Općine i iz drugih izvora utvrđenih zakonom. Ustrojstvo i djelokrug Jedinственог upravnog odjela općine uređuje se posebnom odlukom Općinskog vijeća.

Jedinstveni upravni odjel Općine, u okviru svojeg djelokruga i ovlasti:

- ✓ neposredno izvršava i osigurava provedbu zakona, odluka, općih i pojedinačnih akata Općinskog vijeća,
- ✓ neposredno izvršava poslove državne uprave prenijete u djelokrug Općine,
- ✓ prati stanje u područjima iz svoga djelokruga i o tome izvještava Općinskog načelnika,
- ✓ priprema nacрте odluka i drugih općih akata koje donosi Općinsko vijeće, nacрте akata koje donosi Općinski načelnik, te izvješća, analize i druge materijale iz svog djelokruga za potrebe Općinskog vijeća i Općinskog načelnika,
- ✓ pruža stručnu pomoć građanima u okviru prava i ovlasti Općine,
- ✓ podnosi izvješća Općinskom načelniku o svom radu,
- ✓ te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.

Ostale institucije, odjeli i organizacije važne za razvoj Općine Zemunik Donji

Na razvitak Općine Zemunik Donji utjecaj imaju mnoge državne, županijske i općinske institucije, javna udruženja, javna poduzeća koja upravljaju infrastrukturnim i prometnim sustavima, institucije koje obavljaju komunalne djelatnosti, i ustanove koje obavljaju djelatnosti u oblasti zdravstva, obrazovanja, socijalne skrbi, kulture i sporta.

LAG "Bura"

Općina Zemunik Donji jedan je od članova Lokalne akcijske grupe (LAG) Bura koja predstavlja vid lokalnog partnerstva. Cilj osnivanja LAG-ova je da se zajedničkim naporima kroz izradu lokalnih razvojnih strategija i provedbu konkretnih zajedničkih razvojnih projekata unaprijedi sveukupni razvoj i podigne konkurentnost ciljanog ruralnog područja. Ova lokalna partnerstva imaju pravo na bespovratnu financijsku potporu za provedbu lokalnih razvojnih strategija od strane EU za razne projekte. Upravo se osnivanjem ovakvih lokalnih akcijskih grupa stvaraju nužni preduvjeti za korištenje sredstava za ruralni razvoj iz pristupnog fonda, a ulaskom u EU i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, kao i drugih fondova koji potiču održivi ruralni razvoj.

Uz Općinu Zemunik Donji LAG Bura obuhvaća i slijedeće općine: Jasenice, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Ražanac, Starigrad, Vrsi, Obrovac i Karlobag (Ličko senjska). LAG Bura nalazi se na površini od 1.312,63 km² i uključuje 25.938 stanovnika.

Gradovi i općine

Zadarsku županiju čine 34 jedinice lokalne uprave i samouprave, tj. 6 gradova (Zadar, Benkovac, Biograd n/M, Obrovac, Pag i Nin) i 28 općina (Bibinje, Galovac, Gračac, Jesenice, Kali, Kolan, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Novigrad, Pakoštane, Pašman, Polača, Poličnik, Posedarje, Povljana, Preko, Privlaka, Ražanac, Sali, Stankovci, Starigrad, Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Škabrnja, Tkon, Vir, Vrsi i Zemunik Donji).

Na lokalnoj razini Općina Zemunik Donji surađuje s jedinicama lokalne samouprave na području Zadarske županije, te sa samom Županijom, a sve u svrhu usklađivanja međusobnih odnosa. Sudjeluje u pripremi i donošenju odgovarajućih akata, odnosno daje inicijativu, mišljenja, prijedloge, radi ostvarivanja zajedničkih interesa u unapređenju gospodarskog i kulturnog razvitka. Također, Općina uspostavlja i održava suradnju s drugim jedinicama lokalne samouprave u zemlji i inozemstvu.

Županijske institucije i odjeli

Na regionalnoj razini RH razvojem upravlja županija kao nositelj razvoja. Za obavljanje poslova Županija ima ustrojene upravne odjele i službe (upravna tijela). Glavna tijela Zadarske županije su: župan, Skupština, te upravni odjeli :

- Ured župana
- Služba za unutarnju reviziju
- Upravni odjel za pravne i zajedničke poslove
- Upravni odjel za gospodarstvo
- Upravni odjel za more i turizam
- Upravni odjel za poljoprivredu
- Upravni odjel za društvene djelatnosti
- Upravni odjel za financije i proračun
- Upravni odjel za razvoj i europske procese
- Upravni odjel za provedbu dokumenata prostornog uređenja i gradnje
- Upravni odjel za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove
- Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb

Kako bi obavila odgovarajuće poslove iz svoga samoupravnog djelokruga Županija može osnivati ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe sukladno Zakonu. Županija nadzire rad i vodi brigu o racionalnom i zakonitom radu tih ustanova i pravnih osoba.

Zadarska županija osnivač je 46 škola (od čega 27 osnovnih i 19 srednjih), srednjoškolskog đačkog doma te 8 institucija u području zdravstva i socijalne skrbi.

Institucije u vlasništvu Županije su: Narodni muzej Zadar, Kazalište lutaka Zadar, Opća bolnica Zadar, Specijalna bolnica za ortopediju Biograd na Moru, Psihijatrijska bolnica Ugljan, Dom zdravlja Zadarska županije, Dom za starije i nemoćne osobe Zadar, Zavod za javno zdravstvo, Županijska lučka uprava, Županijska uprava za ceste, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Zadarske županije, Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije, Ljekarna Zadar, Zavod za hitnu medicinu Zadarske županije, Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA, Ceste Zadarske županije d.o.o. (suvlasnik), Eko d.o.o. Zadar(suvlasnik), Razvojna agencija zadarske županije (suvlasnik), Zračna luka Zadar d. o. o. (suvlasnik) i Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije INOVACIJA.

Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Javna ustanova Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA osnovana je 2013. godine od strane Zadarske županije i Grada Zadra. Od 2006. do 2013. godine djelovala je kao Razvojna agencija Zadarske županije ZADRA d.o.o.

ZADRA NOVA predstavlja objedinjene aktivnosti za cjelokupan regionalni razvoj na području Zadarske županije i šire u Hrvatskoj. Osnovana je da bi davala sustavnu potporu u pokretanju i daljnjem razvitku Zadarske županije te njenim gospodarskim subjektima, u skladu s vizijom:

„Zadarska županija je privlačna i gospodarski konkurentna regija uravnoteženog i održivog razvoja, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine te visoke kvalitete života.“

ZADRA NOVA ima za cilj stvaranje sustava za osmišljavanje i koordinaciju razvojnog ciklusa Zadarske županije, a sve u funkciji regionalnog razvoja, stvaranja pozitivne klime za ulagače i sa krajnjim ciljem ostvarenja dobiti za žitelje Zadarske županije.

Misija ZADRE NOVE je poticanje održivog razvoja Zadarske županije kroz pripremu kapaciteta Zadarske županije za privlačenje EU sredstava, provedbu politike regionalnog razvoja, pomaganje razvoja malog i srednjeg poduzetništva, privlačenje i pružanje podrške ulagačima te promicanje energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije.

Ostale institucije

Osim gore navedenih gradskih i županijskih institucija za Općinu Zemunik Donji i njeno stanovništvo važne su i sljedeće institucije:

- Zavod za prostorno uređenje
- Hrvatska obrtnička komora
- Sveučilište u Zadru
- Hrvatska poljoprivredna agencija
- Hrvatska poljoprivredna komora
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatske šume
- Hrvatske vode
- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode NATURA JADERA
- Javna ustanova Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA
- Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije INOVAcija
- Turistička zajednica Zadarske županije
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Lovачki savez Zadarske županije
- Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Imovina i financiranje Općine Zemunik Donji

Sve pokretne i nepokretne stvari, te imovinska prava koja pripadaju općini, čine njezinu imovinu. Imovinom Općine upravlja i raspolaže Općinski načelnik i Općinsko vijeće u skladu sa zakonom i Statutom, pažnjom dobrog domaćina.

Općinski načelnik u postupku upravljanja imovinom Općine ponosi pojedinačne akte glede upravljanja imovinom, na temelju općeg akta Općinskog vijeća o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Općine.

Konto	Naziv stavke	Ostvareno 2012.	Ostvareno 2013.	Ostvareno 2014.	Ostvareno 2015.
6	Prihodi poslovanja				
61	Prihodi od poreza	3.168.522,00	2.913.281,00	2.856.565,00	1.685.381,00
63	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	572.289,00	512.674,00	748.900,00	1.545.275,00
64	Prihodi od imovine	70.916,00	78.559,00	274.415,00	234.317,00
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	2.124.975,00	3.154.622,00	4.159.272,00	3.310.200,00
66	Ostali prihodi	0,00	0,00	2.000,00	1.638,00
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	311.994,00	273.318,00	283.144,00	117.260,00
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	283.083,00	83.255,00	48.291,00	400.803,00
71	Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	5.280,00	4.000,00	0,00	42.952,00
8	Primici od financ. Imovine i zaduživanja	0,00	0,00	2.172.888,00	2.627.112,00
UKUPNI PRIHODI		6.537.059,00	7.019.709,00	10.545.475,00	9.964.938,00
3	Rashodi poslovanja				
31	Rashodi za zaposlene	1.085.460,00	1.381.436,00	1.199.379,00	1.110.476,00
32	Materijalni rashodi	2.847.650,00	3.720.452,00	5.198.531,00	2.964.587,00
34	Financijski rashodi	28.520,00	17.257,00	111.674,00	120.903,00
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	699.320,00	545.184,00	635.474,00	491.583,00
38	Ostali rashodi	416.853,00	409.328,00	470.895,00	321.236,00
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	0,00	399.957,00		
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	1.161.975,00	799.503,00	3.212.508,00	5.009.591,00
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	863,00	0,00	0,00	598.489,00
	Izdaci za financ. imovinu	0,00	100.000,00	20.000,00	350.000,00
UKUPNI RASHODI		6.240.641,00	7.373.117,00	10.848.461,00	10.966.865,00

3 SWOT analiza

Prema rezultatima analize stanja provedena je SWOT analiza kroz koju su definirane snage, slabosti, prilike i prijetnje razvoju općinskog područja kako bi se identificirale razvojne potrebe i potencijali općine Zemunik Donji. Slabosti i prijetnje analizirale su se kako bi se identificirale razvojne potrebe, dok su se snage i prilike analizirale u svrhu identificiranja razvojnih potencijala.

Objašnjenje komponenata SWOT analize:

- *snage* podrazumijevaju područja, resurse i sposobnosti unutar općine na koje se ona može osloniti u razvoju i koje pružaju najveće mogućnosti za uspjeh;
- *slabosti* ukazuju koja područja, resursi i sposobnosti unutar općine ograničavaju ili onemogućuju njen razvoj;
- *prilike* su područja, resursi i sposobnosti izvan općine koje bi se mogle iskoristiti za njen razvoj, odnosno kroz koje bi se mogle povećati snage i/ili smanjiti slabosti;
- *prijetnje* predstavljaju područja, resurse i sposobnosti izvan općine, a koji mogu ugroziti njen razvoj, odnosno koji bi mogli smanjiti snage i/ili povećati slabosti.

Tablica 18. SWOT analiza razvojnih područja općine Zemunik Donji

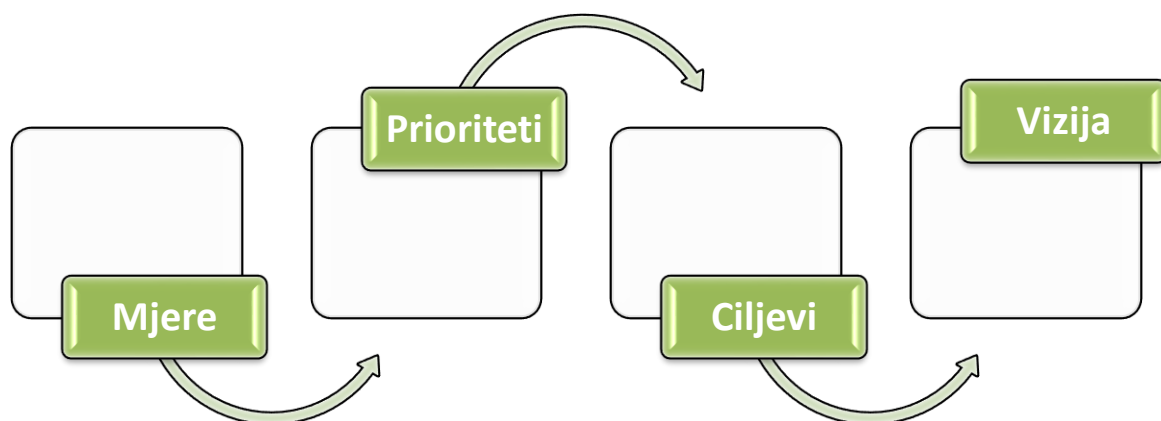
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra cestovna povezanost svih naselja u općini i općine u Županiji • Dobra povezanost autobusnim linijama s gradom Zadrom • Izgrađene poduzetničke zone na području općine • Gotovo u potpunosti riješen vodoopskrbni sustav • Izgrađen pročišćivač otpadnih voda • Pokrivenost električnom mrežom općine je na zadovoljavajućem nivou (svi stanovnici imaju pristup priključku na električnu energiju) • Telefon i brzi Internet dostupni su svim stanovnicima općine • Dobar plasman poljoprivrednih proizvoda u sezoni • Velik broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava • Bogata kulturna baština i tradicija-turistički potencijal • Osigurana skrb za starije stanovnike općine • Postojanje prikladnog smještaja za smještaj starijih osoba (starački dom) • Blizina grada Zadra omogućuje lakšu povezanost sa školskim sustavom grada ali i suradnju između različitih organizacija općine i grada • Osigurani organizirani prijevoz za sve učenike • Uključenost u LAG Bura • Pripadnost Velikom urbanom području grada Zadra unutar provedbe mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU) 	<ul style="list-style-type: none"> • Manje prometnice kroz općinu su otežane za prometovanje te su prijetnja sigurnosti pješaka • Neriješen kanalizacijski sustav za veći dio općine (septičke jame prijetnja su zdravlju ljudi) • Loše stanje vodovodne mreže u naselju Smoković (stare i dotrajale, ratom oštećene vodoopskrbne cijevi potencijalna su prijetnja zdravlju ljudi, ali i generator velikih gubitaka vode) • Postojanje divljih odlagališta na području općine • Nekontrolirano i nelegalno zbrinjavanje krupnog otpada • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi • Postojanje minski sumnjivog prostora • Nepostojanje sustava navodnjavanja (poljoprivredne površine ne nadoknađuju potrebe za vodom za uspješnu biljnu proizvodnju) • Većina stanovnika na mjesto zaposlenja putuje izvan općine • Nerazvijeni turistički potencijali • Nepostojanje turističke zajednice (ni pripojenosti jednoj) • Smanjenje broja stanovnika (1991. se broj stanovnika upola smanjio) • Nepovoljna dobna struktura stanovništva • Nizak postotak stanovnika sa završenim višim i visokim obrazovanjem • Visok postotak ekonomski neaktivnog stanovništva • Postojeća odgojno-obrazovna infrastruktura nije na zadovoljavajućoj razini (nema školske dvorane)

	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak financijskih sredstava za financiranje organizacija civilnog društva • Nizak omjer broja liječnika i stanovnika • Nedostatak jednog zajedničkog „društvenog“ prostora • Slaba dostupnost društvenih ustanova osobama s invaliditetom • Velik broj korisnika financijske pomoći socijalne skrbi • Nepostojanje policijske postaje – kasno reagiranje policijskih službenika u slučaju potrebe zbog udaljenosti
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Izuzetno dobar geoprometni položaj; blizina regionalne zračne luke, autoceste A1 te putničko-trajektne luke „Zadar – Gaženica“ • Planirana plinifikacija područja Zadarske županije • Korištenje dostupnih sredstava iz raspoloživih EU izvora • Povećani trendovi ekološke proizvodnje i autohtonih proizvoda • Domaći i strani programi poticanja poduzetništva • Snažnije povezivanje poljoprivrede, kulture i turizma • Pozitivni utjecaji Zračne luke Zadar i općenito gospodarskog širenja Zadra • Rast trenda ruralnog turizma i agro turizma u Županiji • Poljoprivredni potencijal općine • Korištenje obnovljivih izvora energije (fotonapona te solarnih panela za pripremu potrošne vode i sl.) • Razvoj strukturirane pronatalitetne politike na razini RH • Sudjelovanje u programima i mjerama za sprječavanje depopulacije stanovništva • Mogućnosti unutar cjeloživotnog obrazovanja • Preseljenje srednje Poljoprivredne škole „Stanko Ožanić“ iz Zadra • Povećanje vrijednosti ruralnog načina života (mir, bijeg od stresa, prostranost i život u skladu s prirodom) • Poljoprivredno edukacijski centar (pokrenut projekt izgradnje u suradnji sa Zadarskom županijom) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak financijskih sredstava za ulaganje • Sve veći pritisci na okoliš • Rastuće potrebe za energijom poslovnih zona • Negativna poduzetnička klima u RH, nestimulativno okruženje, ograničavajući zakoni i previsoka cijena kredita za poduzetnike • Nepovjerenje u interesne oblike udruživanja • Daljnje napredovanje procesa starenja stanovništva • Ukidanje povlastica i drugi zakoni koji mogu doprinijeti stvaranju nepovoljnog okruženja za život u ruralnom području (slabljenje zdravstvene zaštite, socijalne skrbi i sl.)

4 Strateški okvir

Strateški okvir Strategije razvoja Općine Zemunik Donji je temeljni dio ovog dokumenta i predstavlja razvojni smjer općine u razdoblju do 2020. godine. Strateški okvir temelji se na ocjeni postojećeg stanja, jasno definiranoj viziji, te na njima utemeljenim strateškim ciljevima i strateškim prioritetima razvoja, koji su detaljnije razrađeni kroz mjere.

Slika 31. Shematski prikaz strategije razvoja



Izvor: ZADRA NOVA

Strateškim okvirom Strategije razvoja se predlažu se 3 cilja, 10 prioriteta i 41 mjera koji se trebaju ostvariti do 2020. godine, a koji za krajnji cilj imaju povećati kvalitetu života i standard stanovnika općine Zemunik Donji.

Strateški okvir Strategije razvoja Općine Zemunik Donji započinje izjavom o viziji koja je dana u nastavku.

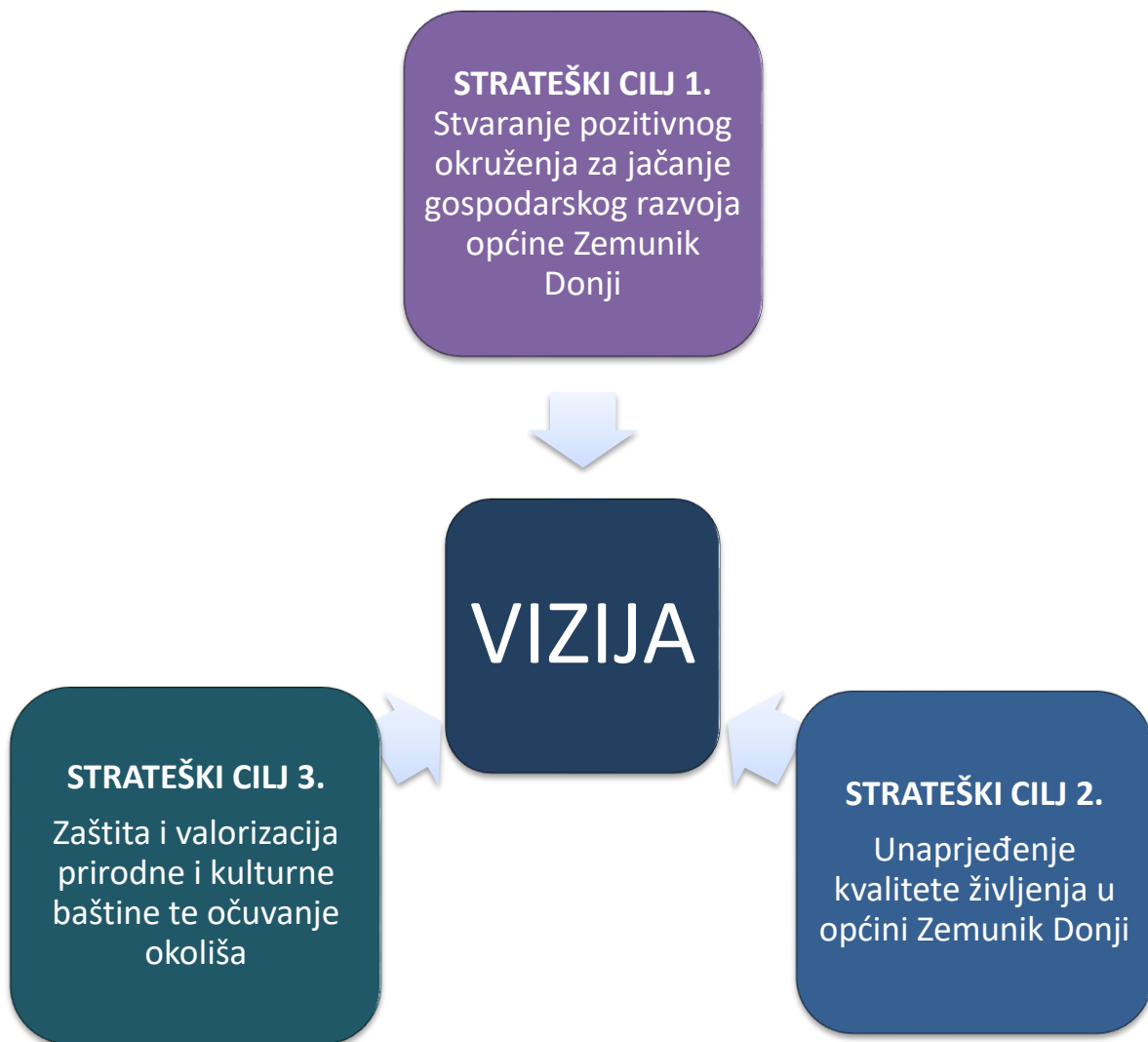
4.1 Vizija

Vizija razvoja općine je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju općine. Definirana je na osnovu rezultata osnovne analize, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okruženju te idejama o budućnosti općine. **Vizija razvoja općine Zemunik Donji za razdoblje 2016.-2020. godine je:**

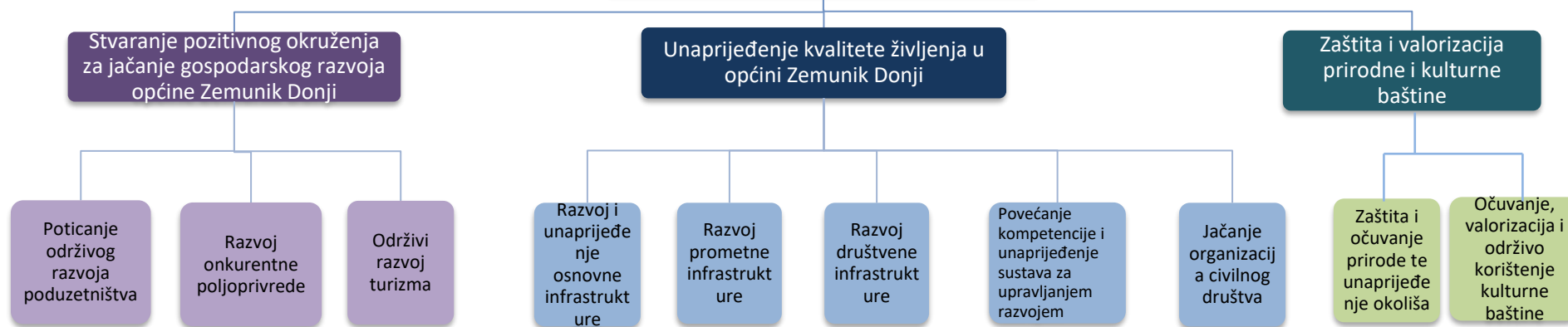
Zemunik Donji je gospodarski razvijena općina, u kojoj stanovništvo kvalitetno živi od poljoprivrede i poduzetništva, a u sinergiji s očuvanom prirodom i kulturnom baštinom. Kontinuirano se nastoje ostvariti optimalni uvjeti življenja kako bi se osigurao ostanak mlade populacije te kako bi općina bila razvijena, sigurna te ugodna za život.

4.2 Ciljevi, prioriteti i mjere razvoja

Strategija razvoja općine Zemunik Donji sačinjena je od 3 strateška cilja kojima se u programskom ciklusu od 4 godine planira ostvariti navedena vizija.



VIZIJA



1.1.1. Izgradnja novih te daljnji razvoj postojećih poslovnih zona
1.1.2. Razvijanje novih programa podrške i potpore poduzetnicima u poslovnim zonama
1.1.3. Poticanje i razvoj zadrugarstva, malog i srednjeg poduzetništva te obtništva
1.1.4. Povezivanje poduzetnika i zajednice
1.1.5. Poticanje razvoja tradicijskog obrtništva

1.2.1. Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
1.2.2. Poticanje proizvodnje, prerade, trženja i promocije poljoprivrednih proizvoda
1.2.3. Poticanje ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva
1.2.4. Educiranje, informiranje i pružanje potpore za promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi
1.2.5. Poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača

1.3.1. Razvoj i unapređenje turističke infrastrukture
1.3.2. Razvoj i unapređenje specifičnih oblika turizma
1.3.3. Razvoj ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
1.3.4. Unapređenje sustava upravljanja destinacijom

2.1.1. Unaprijeđenje sustava vodoopskrbe
2.1.2. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda
2.1.3. Priključenje na plinifikaciju
2.1.4. Daljnje razminiranje minski sumnjivog područja

2.2.1. Izgradnja i rekonstrukcija cestovne infrastrukture te poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju
2.2.2. Izgradnja i održavanje lokalnih i nerazvrstanih cesta, šumskih i poljoprivrednih puteva
2.2.3. Unaprijeđenje sustava javnog prijevoza i stvaranje uvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza
2.2.4. Razvoj i promocija biciklističkog prometa

2.3.1. Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture te poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih institucija
2.3.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga u zdravstvu
2.3.3. Unaprijeđenje sustava socijalne skrbi
2.3.4. Izgradnja i obnavljanje sportskih igrališta, terena i druge sportske infrastrukture
2.3.5. Izgradnja i uređenje ostale društvene infrastrukture

2.4.1. Kontinuirano osposobljavanje i obrazovanje zaposlenika lokalne samouprave u skladu s potrebama javnog upravljanja
2.4.2. Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju za poboljšanje javnih usluga
2.4.3. Sudjelovanje u radu i poticanje djelovanja mehanizma integriranog teritorijalnog ulaganja velikog urbanog područja Zadar

2.5.1. Poticanje djelovanja, osposobljavanja i transparentnosti rada lokalnih organizacija civilnog društva
2.5.2. Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
2.5.3. Sudjelovanje u radu i poticanje djelovanja lokalne akcijske grupe

3.1.1. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne baštine
3.1.2. Sanacija i zatvaranje divljih odlagališta te unaprijeđenje sustava za gospodarenje otpadom
3.1.3. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti
3.1.4. Podizanje i svijest o zaštiti i uređenju okoliša i očuvanju prirode

3.2.1. Zaštita i valorizacija materijalne kulturno-povijesne baštine
3.2.2. Očuvanje i promocija nematerijalne kulturno-povijesne baštine
3.2.3. Poticanje održavanja kulturnih, vjerskih i drugih manifestacija
3.2.4. Potpora u osmišljavanju i razvoju programa promocije kulturnog naslijeđa, tradicije i običaja Zemunika Donjeg
3.2.5. Potpora u korištenju suvremenih komunikacijskih metoda u promoviranju kulturne baštine

CILJ 1. STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI

Osnovni razvojni pravci na kojima će se zasnivati gospodarski razvoj općine Zemunik Donji jesu poticanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrede i turizma. Razvojne snage gospodarstva općine Zemunik Donji jesu kvalitetni i brojni resursi, međutim za daljnji razvoj poduzetništva potrebna su ulaganja u osnovnu infrastrukturu, modernizaciju proizvodnje, promjenu dosadašnjeg načina poslovanja i unapređenje pristupa plasmanu proizvoda na tržištu. Osim u poduzetništvu, općina će raditi i na projektima koji će doprinijeti jačanju poljoprivredne proizvodnje te turističke ponude u Zemunik Donjem.

Prioritet 1.1. Poticanje održivog razvoja poduzetništva

Lokalne sredine koje uspiju pokrenuti ili značajno unaprijediti gospodarsku aktivnost povlače za sobom mnoštvo pozitivnih efekata koji se ogledaju u podizanju kvalitete života područja, višeg priljeva proračunskih sredstava koja se potom investiraju u općinu, te podizanja ukupnog standarda lokalnog stanovništva. Preduvjeti gospodarskog razvoja trebaju omogućiti nesmetani razvoj poduzetništva, privlačenje novih investicija te novo zapošljavanje. Prioritet općine Zemunik Donji su poslovne zone, odnosno izgradnja novih te razvoj postojećih poslovnih zona. Poticanje održivog razvoja poduzetništva ostvariti će se realizacijom sljedećih mjera:

- 1.1.1. Izgradnja novih te daljnji razvoj postojećih poslovnih zona
- 1.1.2. Razvijanje novih programa podrške i potpore poduzetnicima u poslovnim zonama
- 1.1.3. Poticanje i razvoj zadrugarstva, malog i srednjeg poduzetništva te obrtništva
- 1.1.4. Povezivanje poduzetnika i zajednice
- 1.1.5. Poticanje razvoja tradicijskog obrtništva

Prioritet 1.2. Razvoj konkurentne poljoprivrede

Osnovna analiza ukazala je na izuzetan značaj poljoprivrednih djelatnosti u gospodarskom razvoju općine Zemunik Donji. Kako bi se omogućio daljnji razvoj potrebno je poboljšati, odnosno osigurati kvalitetnu poljoprivrednu infrastrukturu, okrupnjivanje zemljišta i proizvodnje, olakšati uvođenje novih tehnologija u proizvodnju te potaknuti umrežavanje proizvođača radi poboljšanja plasmana. S obzirom na rastući trend promocije zdravog načina življenja te konzumacije ekoloških prehrambenih proizvoda, klimatološke i geografske značajke Zemunika Donjeg predstavljaju veliki proizvodni potencijal za razvoj ekološke proizvodnje. Ovaj prioritet, provedbom svojih mjera, omogućit će proizvođačima i prerađivačima daljnje jačanje na tržištu, ali i unapređenje plasmana njihovih proizvoda. Za realizaciju ovog prioriteta predviđene su sljedeće mjere:

- 1.2.1. Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
- 1.2.2. Poticanje proizvodnje, prerade, trženja i promocije poljoprivrednih proizvoda
- 1.2.3. Poticanje ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva
- 1.2.4. Educiranje, informiranje i pružanje potpore za promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi
- 1.2.5. Poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača

Prioritet 1.3. Održivi razvoj turizma

Daljnji turistički razvoj općina Zemunik Donji trebala bi temeljiti na unapređenju i razvoju javne i privatne turističke infrastrukture, razvoju novih i inovativnih turističkih oblika i proizvoda za koje općina ima bogate resurse te jačanju kapaciteta nositelja turističkog razvoja za učinkovito upravljanje destinacijom. Pri izgradnji javne i privatne turističke infrastrukture i planiranju turističkog razvoja općine Zemunik Donji osobita će se pozornost morati posvetiti praćenju nosivosti turističkih kapaciteta i kvaliteti okoliša, kako turistički razvoj općine ne bi došao u konflikt s društveno odgovornim i održivim razvojem. Održivi razvoj turizma općine Zemunik Donji ostvarit će se realizacijom sljedećih mjera:

- 1.3.1. Razvoj i unapređenje turističke infrastrukture
- 1.3.2. Razvoj i unapređenje specifičnih oblika turizma
- 1.3.3. Razvoj ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
- 1.3.4. Unapređenje sustava upravljanja destinacijom

CILJ 2. UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI

Javna komunalna i društvena infrastruktura ključan su preduvjet gospodarskog razvoja i unapređenja kvalitete života stanovnika nekog područja. Analizom stanja provedenom na području općine Zemunik Donji utvrđena je potreba za sanacijom i modernizacijom postojeće te izgradnjom dodatne komunalne i društvene infrastrukture. Strateški cilj „Unaprjeđenje kvalitete življenja u općini Zemunik Donji“ orijentiran je poboljšanju i razvoju osnovne, prometne i društvene infrastrukture, unaprjeđenju sustava za upravljanje razvojem te jačanju organizacija civilnog društva u svrhu povećanja atraktivnosti područja za realizaciju investicija i stvaranju ugodnijeg mjesta za življenje.

Prioritet 2.1. Razvoj i unapređenje osnovne infrastrukture

Kvalitetna komunalna infrastruktura temelj je održivog razvoja svakog naselja i porasta kvalitete života stanovništva. Osnovna infrastruktura naselja uključuje: prometnu infrastrukturu, vodovod, kanalizaciju, telekomunikacije, energetska i drugu infrastrukturu. Analizom stanja infrastrukture općine Zemunik Donji utvrđeno je da su potrebna značajna ulaganja u sanaciju i modernizaciju postojećih infrastrukturnih sustava te daljnji razvoj mreže komunalne infrastrukture. Uz daljnja ulaganja u sustav vodoopskrbe, potrebna su daljnja ulaganja u sustav odvodnje i pročišćavanja voda kako bi se doprinijelo boljoj zaštiti okoliša. Važan segment razvoja biti će i priključenje na plinifikaciju, a minski sumnjiva područja, koja su još uvijek ograničavajući faktor razvoja, trebala bi biti razminirana do 2019. godine. Najvažniji projekti u području infrastrukture sadržani su u sljedećim mjerama:

- 2.1.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe
- 2.1.2. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda
- 2.1.3. Priključenje na plinifikaciju
- 2.1.4. Daljnje razminiranje minski sumnjivog područja

Prioritet 2.2. Razvoj prometne infrastrukture

Ulaganje u prometnu infrastrukturu jedan je od preduvjeta kontinuiranog održivog razvoja. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje cesta neophodni su za bolju povezanost naselja u općini i preduvjet sveukupnom gospodarskom razvoju te kvalitetnom životu stanovnika. Za još kvalitetniju povezanost s ostalim općinama u Zadarskoj županiji te gradom Zadrom, potrebno je unaprijediti sustav javnog prijevoza i pritom ostvariti uvjete za razvoj intermodalnog transportnog sustava. Razvoj biciklističkog prometa omogućiti će razvoj različitih oblika turizma u općini. Mjere unutar navedenog prioriteta su:

- 2.2.1. Izgradnja i rekonstrukcija cestovne infrastrukture te poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju
- 2.2.2. Izgradnja i održavanje lokalnih i nerazvrstanih cesta, šumskih i poljoprivrednih putova
- 2.2.3. Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza i stvaranje uvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza
- 2.2.4. Razvoj i promocija biciklističkog prometa

Prioritet 2.3. Razvoj društvene infrastrukture

Razvijena društvena, zdravstvena i socijalna infrastruktura s pratećim uslugama osnova su kvalitetnog društvenog razvoja i opstanka svake općine. Stanovnici općine Zemunik Donji istaknuli su potrebu za izgradnjom i uređenjem športskih igrališta kao i druge športske infrastrukture prvenstveno prilagođene najmlađim uzrastima što bi rezultiralo i povećanjem izvanškolskih aktivnosti djece općine Zemunik Donji. Uz izgradnju potrebne društvene infrastrukture naglašena je potreba za unapređenjem usluga zdravstvene zaštite stanovnika te poboljšanjem socijalne skrbi. Razvoj društvene infrastrukture općine Zemunik Donji ostvarit će se realizacijom sljedećih mjera:

- 2.3.1. Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture te poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih institucija
- 2.3.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga u zdravstvu
- 2.3.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi
- 2.3.4. Izgradnja i obnavljanje sportskih igrališta, terena i druge sportske infrastrukture
- 2.3.5. Izgradnja i uređenje ostale društvene infrastrukture

Prioritet 2.4. Povećanje kompetencije i unaprjeđenje sustava za upravljanje razvojem

Kontinuirano ulaganje u znanje preduvjet je za uspostavljanje učinkovitog sustava upravljanja. Strateški je važno osigurati da se svi zaposlenici općine sustavno osposobljavaju te da se lokalna uprava organizira na najučinkovitiji mogući način koristeći moderne IT tehnologije. Krajnji cilj je postaviti sustav koji će planirati razvoj nekoliko godina unaprijed te moći mjeriti učinke ostvarenih javnih programa, a sve sa svrhom podizanja kvalitete javnog servisa građanima. Mjere kojima će se realizirati ovaj prioritet su:

- 2.4.1. Kontinuirano osposobljavanje i obrazovanje zaposlenika lokalne samouprave u skladu s potrebama javnog upravljanja
- 2.4.2. Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju za poboljšanje

- javnih usluga
- 2.4.3. Sudjelovanje u radu i poticanje djelovanja mehanizma Integriranog teritorijalnog ulaganja velikog urbanog područja Zadar

Prioritet 2.5. Jačanje organizacija civilnog društva

Organizacije civilnog društva važan su čimbenik društvenog razvoja svake zajednice, pa tako i općine Zemunik Donji. Daljnje jačanje organizacija civilnog društva poticat će se različitim mjerama, a posebice daljnjim osposobljavanjem njihovih članova u područjima koja zastupaju, ali i u područjima koja su bitna za upravljanje ovim organizacijama. Daljnji naglasak stavlja se na razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora te na poticanje lokalne, regionalne i međunarodne suradnje, a posebice se želi istaknuti važnost suradnje za realizaciju projekata. U tom smjeru općina treba u narednom razdoblju identificirati projekte i aktivnosti koje će moći realizirati preko LAG-a Bura te poduprijeti njeno funkcioniranje i promoviranje. U okviru ovog prioriteta predviđene su sljedeće mjere:

- 2.5.1. Poticanje djelovanja, osposobljavanja i transparentnosti rada lokalnih organizacija civilnog društva
- 2.5.2. Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
- 2.5.3. Sudjelovanje u radu i poticanje djelovanja lokalne akcijske grupe

CILJ 3. ZAŠTITA I VALORIZACIJA PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE TE OČUVANJE OKOLIŠA

Očuvan, čist i zdrav okoliš te bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština resursi su kojima općina Zemunik Donji raspolaže i na temelju kojih treba graditi svoj budući razvoj. Pri planiranju budućeg gospodarskog razvoja osobitu će pozornost trebati posvetiti praćenju nosivosti i kvalitete okoliša kako bi se spriječila moguća onečišćenja i samim time narušavanje kvalitete života stanovnika općine. Uz očuvan okoliš općina Zemunik Donji raspolaže i bogatim kulturno-povijesnim naslijeđem. Materijalna i nematerijalna kulturna baština ključan su element identiteta svake zajednice i njezine prepoznatljivosti u okruženju i šire, zbog čega je potrebno predvidjeti mjere kojima će se baštinu očuvati za buduće generacije, ali i valorizirati kroz turistički sektor.

Prioritet 3.1. Zaštita i očuvanje prirode te unaprjeđenje okoliša

Jedan od najvažnijih prioriteta održivog razvoja općine Zemunik Donji je zaštita i očuvanje prirode te unaprjeđenje okoliša. Kako bi se kvaliteta okoliša očuvala od onečišćenja i održao estetski standard općine potrebno je podignuti svijest javnosti o potrebi očuvanja i uređenja okoliša kroz uključivanje svih stanovnika općine u proces zaštite okoliša i očuvanje prirode kroz edukacije, akcije čišćenja i slične aktivnosti. Osobit naglasak potrebno je staviti na korištenje obnovljivih izvora energije u kućanstvima, gospodarstvu i javnom upravljanju u svrhu ostvarivanja energetske učinkovitosti. Unaprjeđenje zaštite i uređenje okoliša općine Zemunik Donji ostvarit će se realizacijom sljedećih mjera:

- 3.1.1. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne baštine
- 3.1.2. Sanacija i zatvaranje divljih odlagališta te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
- 3.1.3. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti
- 3.1.4. Podizanje svijesti o zaštiti i uređenju okoliša i očuvanju prirode

Prioritet 3.2. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine

Kulturno-povijesno naslijeđe lokalne zajednice jedan je od glavnih elemenata identiteta te zajednice i ključ njezine prepoznatljivosti u okruženju i šire. Općina Zemunik Donji raspolaže bogatom materijalnom i nematerijalnom baštinom. U budućnosti se taj potencijal treba iskoristiti za promociju općine, a posebice u svrhu razvoja turističke ponude. Stapanjem kulture i turizma istodobno doprinosimo podizanju kvalitete i raznovrsnosti turističke ponude te ujedno osiguravamo prijeko potrebna financijska sredstva za razvoj kulture i zaštitu kulturne baštine. Za realizaciju spomenute sinergije kulture i turizma predviđene su sljedeće mjere:

- 3.2.1. Zaštita i valorizacija materijalne kulturno-povijesne baštine
- 3.2.2. Očuvanje i promocija nematerijalne kulturno-povijesne baštine
- 3.2.3. Poticanje održavanja kulturnih, vjerskih i drugih manifestacija
- 3.2.4. Potpora u osmišljavanju i razvoju programa promocije kulturnog naslijeđa, tradicije i običaja Zemunika Donjeg
- 3.2.5. Potpora u korištenju suvremenih komunikacijskih metoda u promoviranju kulturne baštine Zemunika Donjeg

STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.1.	Poticanje održivog razvoja poduzetništva
MJERA 1.1.1.	Izgradnja novih te daljnji razvoj postojećih poslovnih zona
CILJ MJERE	Stvoriti povoljnu i konkurentnu poslovnu klimu za privlačenje novih ulaganja ulaganjem u izgradnju novih te poboljšanje postojećih poslovnih zona te sustavnim i koordiniranim radom na unapređenju uvjeta poslovanja u Zemunik Donjem.
AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere analizirati će se lokalne prepreke za ulaganja, poticati će se razvoj novih poslovnih zona, unaprijediti opremljenost postojećih poslovnih zona i potaknuti razvoj prateće infrastrukture. Prostornim planom uređenja planira se stvaranje poslovno-proizvodnih zona za smještanje opsežnijih sadržaja. Koordiniranim aktivnostima na daljnjem razvoju i unapređenju poslovnih zona te marketinškim aktivnostima potaknuti će se domaće i inozemne tvrtke na poslovanje u poslovnim zonama.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija - UO za gospodarstvo, ZADRA NOVA
KORISNICI	Općina Zemunik Donji, mali i srednji poduzetnici, domaći i inozemni investitori
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • izrađena analiza lokalnih prepreka za ulaganja • površina komunalno uređenih poslovnih zona • broj koordiniranih inicijativa/programa za daljnji razvoj i unapređenje poslovnih zona • broj kilometara izgrađene infrastrukture poslovnih zona (pristupne ceste, vodoopskrba, odvodnja, telekomunikacije, elektrifikacija) • broj organiziranih događanja usmjerenih privlačenju domaćih i inozemnih investicija
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.1.	Poticanje održivog razvoja poduzetništva
MJERA 1.1.2.	Razvijanje novih programa podrške i potpore poduzetnicima u poslovnim zonama
CILJ MJERE	Stvoriti poticajno poduzetničko okruženje koje će privući poduzeća u općinu i osigurati konkurentsku prednost postojećim poduzećima.
AKTIVNOSTI	Općina će promišljati o strukturi poduzeća u novim zonama (specijalizacija), radnoj snazi koja će biti potrebna poduzećima u zoni i drugim efektima koje će zone imati na općinu. Također, morati će se pružiti adekvatna pomoć potencijalnim investitorima, te poduzećima koja se planiraju nastaniti u novim zonama. Sve zajedno zahtjeva dodatni angažman i organizaciju zaposlenika općine. Ovom mjerom općina će uz pomoć drugih institucija poput Zadarske županije, ZADRA-e NOVE, HGK planirati projekte i programe od interesa za poduzeća u zonama i potencijalnu radnu snagu kao što su: specijalizirane edukacije, programi informiranja potencijalnih investitora, privlačenje sredstava EU fondova i različitih potpora/subvencija za ovu namjenu, marketing zone, programi specijalizacije zona, itd.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija – Ured za gospodarstvo, ZADRA NOVA, HGK
KORISNICI	Poduzeća iz zona, zaposleni

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj projekata/programa edukacija • broj materijala pripremljenih u svrhu informiranja potencijalnih investitora o poslovnim zonama • broj informiranih potencijalnih investitora • broj ostvarenih potpora/subvencija poduzeća iz zona • broj marketinških aktivnosti o poslovnim zonama
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.1.	Poticanje održivog razvoja poduzetništva
MJERA 1.1.3.	Poticanje i razvoj zadrugarstva, malog i srednjeg poduzetništva te obrtništva
CILJ MJERE	Stvoriti pozitivno i stimulirajuće poduzetničko okruženje na području općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Provedba mjere obuhvatiti će stvaranje pozitivnog i stimulirajućeg poduzetničkog okruženja, stvaranje pozitivne klime i partnerstva među poduzetnicima i potencijalnim ulagačima, poboljšanje znanja i vještina kroz edukacije, poticanje obrtnika i poduzetnika na uključivanje u rad strukovnih i drugih udruga, poticanje umrežavanja poduzetnika, poticanje osnivanja zadruga, zajedničkog plasmana na tržištima, sajmovima i sl.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, HGK, HOK, ZADRA NOVA, AGRRA, INOVACIJA
KORISNICI	Gospodarski subjekti, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj novih gospodarskih subjekata • broj novoosnovanih zadruga • broj održanih edukacija • broj poduzetnika polaznika edukacija
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.1.	Poticanje održivog razvoja poduzetništva
MJERA 1.1.4.	Povezivanje poduzetnika i zajednice
CILJ MJERE	Poticati umrežavanje poduzetnika i zajednice na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.
AKTIVNOSTI	Provedbom ove mjere povećati će se dostupnost specijaliziranim edukacijama za poduzetnike, potaknuti umrežavanje poduzetnika i uvesti inovativni načini poslovanja sa svrhom osiguravanja više konkurentnosti poduzetnika. Kreirati će se programi edukacija putem poduzetničkih potpornih institucija, poticati pohađanja certificiranih edukacija za poduzetnike, poticati umrežavanje poduzetnika na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, putem raznih projekata suradnje, razmjene ljudi i transfera znanja u svrhu poticanja održivog razvoja poduzetništva.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, obrazovne institucije, strukovne udruge, gospodarski subjekti
KORISNICI	Općina Zemunik Donji, gospodarski subjekti, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • br. održanih edukacija <input type="checkbox"/> • br. poduzetnika polaznika edukacija • br. novih poduzetnika <input type="checkbox"/>

	<ul style="list-style-type: none"> • podaci o formiranim poduzetničkim mrežama □ • broj novonastalih udruženja poduzetnika
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.1.	Poticanje održivog razvoja poduzetništva
MJERA 1.1.5.	Poticanje razvoja tradicijskog obrtništva
CILJ MJERE	Zaštititi tradicionalne i autohtone proizvode Zemunika Donjeg od daljnjeg nestajanja kroz razvoj tradicijskog obrtništva i zanata na području općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Aktivnosti unutar ove mjere obuhvaćaju revitalizaciju izumrlih tradicijskih obrta, unapređenje postojećih te poticanje stvaranja novih. Mjera posebice podrazumijeva poticanje stvaranja novih prepoznatljivih obrtničkih proizvoda te njihovo brendiranje i prodaju, poticanje standardiziranja proizvodnje i kontrolu kvalitete; informiranje, marketinške aktivnosti i edukaciju postojećih i budućih ponuđača i proizvođača tradicijskih obrtničkih proizvoda te izradu i provedbu programa umrežene tradicijske obrtničke ponude i sličnih aktivnosti.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, HOK, i ostale potporne institucije
KORISNICI	obrtnici i potencijalni novi tradicijski obrtnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj novih tradicijskih obrta na području općine Zemunik Donji • broj i raznolikost novih tradicijskih proizvoda visoke dodane vrijednosti
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.2.	Razvoj konkurentne poljoprivrede
MJERA 1.2.1.	Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
CILJ MJERE	Jačati konkurentnost poljoprivredne proizvodnje kroz izgradnju infrastrukture u poljoprivredi u skladu s kapacitetima poljoprivredne proizvodnje na području Zemunika Donjeg.
AKTIVNOSTI	Izrada projektne dokumentacije za sustave navodnjavanja, prijava projekata za izgradnju sustava navodnjavanja za financiranje iz nacionalnih i/ili EU izvora financiranja, potpore uvođenju sustava za navodnjavanje na poljoprivrednim površinama, organiziranje predavanja o zakonskim regulativama proizvodnje i trženja poljoprivrednih preradevina, potpora izgradnji, adaptaciji i opremanju objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda na PG-u, potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, AGRRA
KORISNICI	Poljoprivredna gospodarstva, zadruge, proizvođačke organizacije, poduzeća, obrti, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada projektne dokumentacije • broj prijavljenih projekata SN za financiranje iz nacionalnih proračuna i EU fondova • broj SN u funkciji • Povećanje poljoprivrednih površina izraženo u hektarima koje se navodnjavaju kroz sustav javnog navodnjavanja

	<ul style="list-style-type: none"> • broj poduprtih zahtjeva za uvođenje SN na poljoprivrednim površinama • broj održanih predavanja o zakonskim regulativama proizvodnje i trženja poljoprivrednih prerađevina • broj polaznika predavanja o zakonskim regulativama proizvodnje i trženja poljoprivrednih prerađevina • broj poduprtih zahtjeva za izgradnju, adaptaciju i opremanje objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda na PG-u. • broj poljoprivrednih gospodarstava koji proizvode prerađevine od poljoprivrednih proizvoda • broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.2.	Razvoj konkurentne poljoprivrede
MJERA 1.2.2.	Poticanje proizvodnje, prerade, trženja i promocije poljoprivrednih proizvoda
CILJ MJERE	Povećati vrijednosti prodaje i prepoznatljivost poljoprivredno prehrambenih proizvoda kroz poticanje i promociju.
AKTIVNOSTI	Potporna i pomoć u izradi projektne dokumentacije projekata za znanstvena i stručna istraživanja te proces stvaranja inovativnih proizvoda i usluga u poljoprivredi, savjetodavna pomoć u procesu zaštite intelektualnog vlasništva, informiranje i edukacija poljoprivrednika o novim tehnologijama i inovativnim dostignućima u području poljoprivrede, pomoć kod umrežavanja poljoprivrednih subjekata s obrazovno-znanstvenim i stručnim institucijama, potpora izgradnji obrazovne i istraživačke infrastrukture za potrebe poljoprivrede (PEC – Zemunik Donji)
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, HPK, poljoprivredne zadruge/udruge, Zadarska županija – UO za poljoprivredu
KORISNICI	poljoprivredni proizvođači, zadruge, OPG-ovi, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih manifestacija • broj novih proizvoda/prerađevina • broj inovativnih načina prodaje
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.2.	Razvoj konkurentne poljoprivrede
MJERA 1.2.3.	Poticanje ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva
CILJ MJERE	Jačati konkurentnost i održivost poljoprivredne proizvodnje na području Zemunika Donjeg kroz povećanje poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom i broja proizvoda s ekološkim certifikatom.
AKTIVNOSTI	Organizacija predavanja u svrhu informiranja proizvođača o prednostima ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva, pružanje savjetodavnih usluga o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji i zelenom poduzetništvu, sufinanciranje ekološke certifikacije poljoprivrednih proizvoda, sufinanciranje nadzora u ekološkoj proizvodnji, potpore zelenom poduzetništvu, potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja.

NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, AGRRA
KORISNICI	Poljoprivredni proizvođači, OPG-ovi, zadruge, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih predavanja i edukacija u svrhu informiranja proizvođača o prednostima ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva • broj educiranih proizvođača o prednostima ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva • broj pruženih savjetodavnih usluga o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji • broj certificiranih ekoloških poljoprivrednih proizvoda koji su rezultat sufinanciranja • postotak povećanja ekoloških proizvođača u Zemunik Donjem koji su rezultat sufinanciranja • postotak porasta udjela površine pod ekološkom poljoprivredom u ukupnim poljoprivrednim površinama u Zemunik Donjem koji su rezultat sufinanciranja • broj izvršenih sufinanciranih nadzora u ekološkoj proizvodnji • broj pruženih potpora zelenom poduzetništvu • broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.3.	Održivi razvoj turizma
MJERA 1.3.1.	Razvoj i unapređenje turističke infrastrukture
CILJ MJERE	Unaprijediti kvalitetu i konkurentnost turizma općine Zemunik Donji izgradnjom nove i unapređenjem postojeće javne i privatne turističke infrastrukture
AKTIVNOSTI	Aktivnosti predviđene unutar ove mjere obuhvatiti će pribavljanje potrebne tehničke i projektne dokumentacije, pripremu i kandidiranje projekta na vanjske izvore financiranja te izgradnju i unapređenje javne turističke infrastrukture kao što su šetnice, biciklističke staze, javni prostori, sportsko-rekreativni sadržaji, tematski putovi i drugi sadržaji u funkciji razvoja turizma. Također će se izgraditi i unaprijediti privatna turistička infrastruktura kao što su smještajni objekti, ugostiteljski objekti, šetnice, sportsko-rekreativni sadržaji i dr.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, TZ Zadarske županije, institucije u vlasništvu Općine Zemunik Donji, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA i ostale potporne institucije, gospodarski subjekti, civilni sektor
KORISNICI	Gospodarski subjekti, civilno društvo, turisti, turistički djelatnici, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj novoizgrađenih, obnovljenih i preuređenih objekata javne turističke infrastrukture (broj m2 uređene površine parkova, trgova, biciklističkih staza, šetnica, itd.) • broj novoizgrađenih, obnovljenih i preuređenih objekata privatne turističke infrastrukture (hotela, kampova, ugostiteljskih objekata, itd.) • broj turističkih noćenja; • broj dolazaka turista; • broj pripremljenih i provedenih projekata izgradnje i unapređenja turističke infrastrukture

STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.3.	Održivi razvoj turizma
MJERA 1.3.2.	Razvoj i unapređenje specifičnih oblika turizma
CILJ MJERE	Potaknuti razvoj novih i unaprijediti ponudu postojećih specifičnih oblika turizma u svrhu diversifikacije turističke ponude, daljnjeg razvoja turizma te smanjenja sezonalnosti.
AKTIVNOSTI	Stvarati preduvjete za razvoj i unapređenje ponude kulturnog turizma, cikloturizma, aktivnog i avanturističkog turizma, eko turizma, razvoj agro/seoskog turizma i druge slične aktivnosti. Unutar ove mjere će se provesti aktivnosti razvoja novih turističkih proizvoda, marketinške aktivnosti, unapređenje potpore za razvoj novih i unapređenje postojećih specifičnih oblika turizma, edukacija poduzetnika za razvoj i unapređenje turističke ponude i druge slične aktivnosti.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, TZ Zadarske županije, institucije u vlasništvu Općine Zemunik Donji, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA i ostale potporne institucije, gospodarski subjekti, civilni sektor
KORISNICI	TZ Zadarske županije, gospodarski subjekti, organizacije civilnog društva, lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj turističkih dolazaka/noćenja • broj dolazaka/noćenja od rujna do svibnja • prosječna duljina boravka turista • broj kilometara biciklističkih staza • broj turističkih seoskih obiteljskih gospodarstava (TSOG) • broj novih turističkih proizvoda • broj promotivnih aktivnosti namijenjenih promociji specifičnih oblika turizma.
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.3.	Održivi razvoj turizma
MJERA 1.3.3.	Razvoj ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
CILJ MJERE	Povećati broj poljoprivrednih gospodarstava (PG) uključenih u turističku ponudu u svrhu direktnog trženja njihovih proizvoda i obogaćivanje turističke ponude općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	U okviru ove mjere organizirati će se predavanja u svrhu promocije i osposobljavanja vlasnika OPG-a za bavljenje ruralnim turizmom, sufinancirati izgradnja, adaptacija i opremanje objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda u svrhu razvoja turističke ponude na poljoprivrednom gospodarstvu. Pružiti će se potpore za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja te potpore razvojnim projektima za standardizaciju i certifikaciju u ruralnom turizmu Zadarske županije.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, TZ Zadarske županije, institucije u vlasništvu Općine Zemunik Donji, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA i ostale potporne institucije, gospodarski subjekti, civilni sektor
KORISNICI	TZ Zadarske županije, gospodarski subjekti, lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI	• broj održanih predavanja u svrhu promocije i osposobljavanja vlasnika OPG-a za

(RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	bavljenje ruralnim turizmom <ul style="list-style-type: none"> • broj osposobljenih vlasnika OPG-a za bavljenje ruralnim turizmom • broj sufinanciranih projekata izgradnje, adaptacije i opremanja objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda u svrhu razvoja turističke ponude na poljoprivrednom gospodarstvu • broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije kojima je pružena tehnička pomoć • broj poduprtih razvojnih projekata za standardizaciju i certifikaciju u ruralnom turizmu općine Zemunik Donji • Postotak povećanja broja poduprtih PG-ova uključenih u agro turističku ponudu
STRATEŠKI CILJ 1	STVARANJE POZITIVNOG OKRUŽENJA ZA JAČANJE GOSPODARSKOG RAZVOJA OPĆINE ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 1.3.	Održivi razvoj turizma
MJERA 1.3.4.	Unapređenje sustava upravljanja destinacijom
CILJ MJERE	Ojačati kapacitete za upravljanje razvojem turističke destinacije na razini općine Zemunik Donji..
AKTIVNOSTI	Provedbom ove mjere opremiti će se i ojačati kapaciteti nositelja turističkog razvoja za učinkovito upravljanje destinacijom, unaprijediti će se razina osposobljenosti djelatnika za praćenje, pripremu, provedbu i vrednovanje projekata u sektoru turizma, uspostaviti metodologija i sustav za koordiniranje organizacijom manifestacija, definirati metodologija i sustav za koordinaciju pri informiranju i promociji destinacije i drugih sličnih aktivnosti.
NOSITELJ	TZ Zadarske županije, Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, obrazovne institucije, strukovne udruge, gospodarski subjekti
KORISNICI	gospodarski subjekti, lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj polaznika stručnog usavršavanja u turizmu (posebno destination management) • povećanje broja zaposlenih u turističkim djelatnostima • broj projekata i aktivnosti za jačanje izvansezonske ponude • broj novih turističkih proizvoda • broj turističkih dolazaka/noćenja • broj dolazaka/noćenja od rujna do svibnja • prosječna duljina boravka turista

STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.1.	Razvoj i unapređenje osnovne infrastrukture
MJERA 2.1.1.	Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe
CILJ MJERE	Unaprijediti i proširiti vodoopskrbni sustav općine, osigurati neovisnu, kontinuiranu, sigurnu, kvalitetnu i dostatnu vodoopskrbu svim stanovnicima općine.
AKTIVNOSTI	Vodoopskrba stanovništva općine Zemunik Donji riješena je gotovo u potpunosti, osim naselja Smoković, u kojem su stare i dotrajale, ratom oštećene vodoopskrbne cijevi potencijalna prijetnja zdravlju ljudi i generator velikih gubitaka vode. Kako bi se omogućio priključak Smokovića, potrebno je obnoviti cijelu vodovodnu mrežu naselja. Provedbom ove mjere osigurat će se vodoopskrba u tom naselju te će time u potpunosti biti riješen i osiguran vodoopskrbni sustav svim stanovnicima općine.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Hrvatske vode
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • povećanja broja priključaka na sustav • proširena vodoopskrbna mreža (u km) • smanjeni gubici vode
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.1.	Razvoj i unapređenje osnovne infrastrukture
MJERA 2.1.2.	Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda
CILJ MJERE	Izgraditi cjeloviti sustav za sakupljanje, pročišćavanje i dispoziciju otpadnih voda.
AKTIVNOSTI	Općina Zemunik Donji nema izgrađen cjeloviti sustav odvodnje otpadnih voda. Odvodnja otpadnih voda rješava se izgradnjom vlastitih vodonepropusnih sabirnih jama ili primjenom suvremenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Provedbom ove mjere planira se projektiranje i izgradnja kanalizacijskog sustava u 5 faza (realizacija projektom „Kanalizacijska mreža na području općine Zemunik Donji“). Projekt će doprinijeti očuvanju okoliša, smanjit će se rizik od lokalnih poplava, omogućiti bolji sanitarni uvjeti te pozitivno utjecati na razvoj gospodarstva.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • realiziran projekt „Kanalizacijska mreža na području općine Zemunik Donji“ • broj km izgrađene kanalizacijske mreže • broj postavljenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda • pokrivenost općine kanalizacijskom mrežom

STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.1.	Razvoj i unapređenje osnovne infrastrukture
MJERA 2.1.3.	Priključenje na plinifikaciju
CILJ MJERE	Omogućiti opskrbu plinom područja općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Provedbom ove mjere omogućit će se opskrba plinom na području općine Zemunik Donji, koja će se ostvariti kroz postojeću građevinu za transport plina, magistralnim plinovodom promjera DN 300/75. Korištenjem prirodnog plina kao energenta osigurati će se smanjenje zagađenja okoliša, postizanje visoke energetske efikasnosti, jednostavan i jeftin transport te niska cijena.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji –Jedinstveni upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalno gospodarstvo
KORISNICI	Lokalno stanovništvo i gospodarstvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • % pokrivenosti grada plinovodnom mrežom • broj priključaka • broj izgrađenih regulacijskih stanica
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.1.	Razvoj i unapređenje osnovne infrastrukture
MJERA 2.1.4.	Daljnje razminiranje minski sumnjivog područja
CILJ MJERE	Razminirati prostor općine do kraja programskog razdoblja SR-a
AKTIVNOSTI	Minsko sumnjivo područje općine Zemunik Donji obuhvaća 746.693 m ² , odnosno 2% od ukupnog minski sumnjivog područja u Zadarskoj županiji. U okviru ove mjere planira se razminirati cjelokupni minski sumnjiv prostor u općini, čime će se stvoriti preduvjeti za socijalni i ekonomski razvoj područja. Razminiranje ovih dijelova predstavlja prioritet daljnjeg razvoja općine jer su minirana područja jedan od ograničavajućih faktora razvoja, prvenstveno poljoprivrede i turizma.
NOSITELJ	Hrvatski centar za razminiranje, Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti, poljoprivrednici, gospodarstvenici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • km² razminiranog područja

STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.2.	Razvoj prometne infrastrukture
MJERA 2.2.1.	Izgradnja i rekonstrukcija cestovne infrastrukture te poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju
CILJ MJERE	Poboljšati postojeći te izgraditi kvalitetan, funkcionalni i siguran kolni i pješački prometni sustav.
AKTIVNOSTI	U svrhu povećanja sigurnosti svih sudionika u prometu i povećanja atraktivnosti područja za realizaciju investicija potrebno je sanirati i modernizirati postojeću te izgraditi dodatnu cestovnu infrastrukturu. U samom središtu svih triju naselja postojeća cestovna mreža nije pogodna za kvalitetno i sigurno odvijanje prometa. Mjesna ulična mreža je minimalnih širina i gabarita s nepovoljnim tehničkim elementima, a što je uvjetovano postojećom izgrađenosti naselja te imovinsko-pravnim odnosima na samom terenu. Projektom „Izmještanje prometnica na području općine Zemunik Donji“ izmjestile bi se dvije najprometnije ceste te bi se time omogućila mjesna šetnica ispred osnovne škole Zemunik, čime bi se povećala sigurnost kako svih učenika tako i mještana naselja Zemunik Donji. Aktivnosti unutar ove mjere obuhvaćaju također i realizaciju projekta „Izgradnja podvožnjaka ispod rulne staze“ kojim će se riješiti problem prometne izoliranosti općine Zemunik Donji, odnosno općina bi bila najbliže povezana s gradom Zadrom. Zračna luka Zadar dobiti će još jedan smjer ulaza i izlaza. U sklopu ove mjere poboljšati će se i kvaliteta kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju (održavanje i uređenje parkirališta, postavljanje vertikalne i horizontalne signalizacije, uređenje autobusnih stajališta, izgradnja nogostupa, omogućavanje pristupa osobama s invaliditetom).
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Jedinствени upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalno gospodarstvo, Županijska uprava za ceste Zadar
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • realiziran projekt „Izmještanje prometnica na području općine Zemunik Donji“ • realiziran projekt „Izgradnja podvožnjaka ispod rulne staze“ • broj kilometara rekonstruiranih i novoizgrađenih cesta i putova • broj kilometara pješačkih i biciklističkih staza • broj parkirnih mjesta • broj uređenih autobusnih stajališta • broj postavljenih prometnih znakova
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.2.	Razvoj prometne infrastrukture
MJERA 2.2.2.	Izgradnja i održavanje lokalnih i nerazvrstanih cesta, šumskih i poljoprivrednih puteva
CILJ MJERE	Dodatno urediti, asfaltirati i izgraditi lokalne i nerazvrstane ceste, te šumske i poljoprivredne puteve.

AKTIVNOSTI	Izgradnja i uređenje lokalnih i nerazvrstanih cesta spada u razvojni standard zajednice koji doprinosi boljoj povezanosti, dostupnosti, sigurnosti ali i u slučaju šumskih putova zaštiti od požara. Aktivnost uključuje projekte izgradnje javne rasvjete sa pločnikom, asfaltiranje cesta, produženje autobusne linije, uređenje autobusnih stanica, itd. Važno je usmjeriti pažnju na natječaje EU pred pristupnog fonda IPARD koji sufinancira ovakve projekte.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Hrvatske šume, Hrvatske ceste
KORISNICI	Lokalno stanovništvo i turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • km uređenih i novo napravljenih cesta i putova • km napravljenih novih putova • iznos iskorištenih EU sredstava
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.2.	Razvoj prometne infrastrukture
MJERA 2.2.3.	Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza i stvaranje uvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza
CILJ MJERE	Osigurati ugodniju i bržu vožnju javnim prijevozom, nove mogućnosti kupnje karata, koordinaciju postojećih prometnih koridora radi učinkovitog i konkurentnog prijevoza robe, modernizaciju i prilagodbu postojeće infrastrukture (cestovne, željezničke, zračne, pomorske) te logistiku i usluge potrebama razvoja intermodalnog sustava prijevoza.
AKTIVNOSTI	Provedbom ove mjere omogućiti će se ugradnja sistema za nadgledanje i kontrolu prometa, informacije o putnicima, e-kartice, te elektronska naplata putne karte, ugradnja vanjskih displeja na važnija autobusna stajališta. Obnoviti će se vozni park javnog prijevoza te nabaviti suvremeni niskopodni autobusi i autobusi koji manje zagađuju okoliš (električni ili biodizel). Izraditi će se analiza potreba za razvoj intermodalnog prijevoza, na temelju koje će se izgraditi novi intermodalni terminali te izgraditi i uskladiti prometna infrastruktura za potrebe intermodalnog prijevoza, prilagoditi logističke i administrativne procese potrebama intermodalnog prijevoza, pripremiti dokumentacija za apliciranje projekata za sufinanciranje iz EU fondova.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji - Jedinstveni upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalno gospodarstvo
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • izrađena analiza potreba za razvoj intermodalnog prijevoza • broj novih i rekonstruiranih stajališta i terminala javnog putničkog prometa, • broj pripremljenih/apliciranih projekata • napravljeni preduvjeti za razvoj intermodalnog prijevoza
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.2.	Razvoj prometne infrastrukture
MJERA 2.2.4.	Razvoj i promocija biciklističkog prometa
CILJ MJERE	Izgraditi infrastrukturu za nesmetani razvoj međusobno povezane i funkcionalne mreže biciklističkih staza.

AKTIVNOSTI	Provedbom ove mjere graditi će se i uređivati biciklističke staze i parkirališta, provoditi kampanje za popularizaciju biciklističkog prometa, provoditi edukaciju biciklista (sadašnjih i budućih).
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji - Jedinstveni upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalno gospodarstvo
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj novoizgrađenih kilometara biciklističkih staza • broj novih parkirališta i parkirnih mjesta • povećanje udjela putovanja ostvarenih biciklom
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.3.	Razvoj društvene infrastrukture
MJERA 2.3.1.	Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture te poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih institucija
CILJ MJERE	Izgraditi i rekonstruirati infrastrukturu te podignuti kvalitetu usluge postojećih odgojno-obrazovnih institucija općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Predškolski i školski odgoj na području općine Zemunik Donji zadovoljava potrebe stanovništva same općine te dijela stanovništva susjednih općina. No potrebna su daljnja ulaganja u odgojno-obrazovni sustav, kako bi se dostigli suvremeno odgojno-obrazovni standardi. Ovom mjerom osigurati će se ulaganje u opremljenost, infrastrukturu te razvoj ljudskih resursa odgojno-obrazovnog sustava.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija
KORISNICI	Djeca i mladi Općine Zemunik Donji, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • iznos financijskih sredstava uloženi u odgojno-obrazovni sustav • broj djece od 1 do 4 i 5 do 8 razreda u općini • broj djece u vrtićima na području općine
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.3.	Razvoj društvene infrastrukture
MJERA 2.3.2.	Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga u zdravstvu
CILJ MJERE	Uspostaviti kvalitetnu i cjelovitu zdravstvenu zaštitu stanovnika na području općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	U općini Zemunik Donji osnovnu zdravstvenu zaštitu pruža jedan tim opće medicine, što ukazuje na nizak broj liječnika u odnosu na broj stanovnika. Dosadašnja analiza pokazala je također određene nedostatke kod transporta pacijenata do zdravstvene ustanove, a koji se primarno odnose na vrijeme potrebno od iskazivanja potrebe za medicinskom pomoći do pružanja iste (noću). Ovom mjerom će se navedeni nedostaci nastojati ukloniti kroz zajedničku suradnju Općine Zemunik Donji, Zavoda za javno zdravstvo i Zadarske županije te će se unaprijediti opremljenost zdravstvene infrastrukture, čime će se osigurati viša razina kvalitete usluga u zdravstvu.

NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Hrvatski Zavod za javno zdravstvo Zadar, Zadarska županija
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • Iznos financijskih sredstava za unaprjeđenje kvalitete usluga u zdravstvu • broj projekata/programa za unapređenje sustava za zdravstvenu zaštitu
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.3.	Razvoj društvene infrastrukture
MJERA 2.3.3.	Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi
CILJ MJERE	Viša razina socijalnih usluga za sve stanovnike općine
AKTIVNOSTI	Premda su socijalna skrb regulirani sa nacionalne razine, JLS i općine svojim djelovanjem kroz različite programe i aktivnosti mogu utjecati na poboljšanje sustava socijalne skrbi, a time i kvalitete života stanovnika općine. Također u ovom segmentu je bitan i rad udruga iz područja brige o ugroženim skupinama čije djelovanje općina treba podupirati i preko kojih se može podignuti nivo socijalnih usluga općine. U općini Zemunik Donji djeluje Dom za odrasle osobe Zemunik. Programi koje općina može implementirati su: organiziranje skrbi za starije i nemoćne, pomoć i njega u kući (osobama treće životne dobi i osobama s posebnim potrebama), potpora različitim preventivnim programima/ radionicama/tribinama, itd.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, udruge i razne organizacije iz područja socijale
KORISNICI	Lokalno stanovništvo (osobe starije životne dobi, osobe s posebnim potrebama, različite ugrožene skupine, itd.)
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj korisnika socijalnih programa s područja općine • broj projekata/programa socijalne uključenosti
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.3.	Razvoj društvene infrastrukture
MJERA 2.3.4.	Izgradnja i obnavljanje sportskih igrališta, terena i druge sportske infrastrukture
CILJ MJERE	Unaprijediti kvalitetu života stanovnika općine Zemunik Donji kroz poticanje bavljenja športskim aktivnostima i promoviranjem aktivnog, zdravog načina života.
AKTIVNOSTI	U općini Zemunik Donji postoje 6 udruga sportsko-rekreativnog karaktera osnovanih s ciljem promicanja sportske rekreacije, zdravog načina života i unapređenja sporta. Uočena je potreba za izgradnjom i uređenjem sportskih igrališta kao i druge športske infrastrukture prvenstveno prilagođene najmlađim

	uzrastima što bi rezultiralo i povećanjem izvanškolskih aktivnosti djece općine Zemunik Donji. Realizacijom projekta „Športska dvorana Zemunik“ doprinijeti će se povećanju kvalitete života i revitalizacija gospodarstva šire lokalne zajednice kroz zadovoljavanje potreba većine ciljnih skupina sukladno načelima održivog razvoja i razvojne politike. Uz sportsko rekreacijski centar urediti će se (asfaltirati) postojeći parkirni prostor kroz projekt „Uređenje parkirališta na sportsko-rekreacijskom centru Zemunik Gornji“. Ova mjera će uključivati i financiranje edukacije stručnih kadrova (trenera) za osmišljavanje novih sportskih sadržaja za potrebe rekreiranja svih uzrasta općine Zemunik Donji. Osmišljavanje raznih športskih sadržaja pod stručnim vodstvom rezultiralo bi i poboljšanjem turističke ponude. Sve navedene aktivnosti bi u konačnici doprinijele zdravom, aktivnom načinu života svih stanovnika općine Zemunik Donji.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, sportski klubovi, stručno osoblje, turisti, gosti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • realiziran projekt „Športska dvorana Zemunik“ • realiziran projekt „Uređenje parkirališta na sportsko-rekreacijskom centru Zemunik Gornji“ • broj članova sportskih saveza, sportskih udruga, sportskih klubova • broj aktivnih sportaša • broj rekreativaca • broj m2 izgrađenih i uređenih površina športske namjene
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.3.	Razvoj društvene infrastrukture
MJERA 2.3.5.	Izgradnja i uređenje ostale društvene infrastrukture
CILJ MJERE	Izgraditi, obnoviti, urediti društvenu infrastrukturu u cilju povećanja kvalitete života i revitalizacije šire lokalne zajednice, sukladno načelima održivog razvoja i razvojne politike.
AKTIVNOSTI	Brojne udruge koje djeluju na području općine Zemunik pružaju njenim stanovnicima mogućnost da ostvare svoje društvene potrebe putem aktivnog sudjelovanja u njihovim aktivnostima. Na području općine ne postoji adekvatan prostor za provođenje društvenih, socijalnih i edukativnih aktivnosti. U sklopu ove mjere ostvariti će se projekti „Uređenje višenamjenskog prostora“, „Uređenje mjesnog trga“, „Društvene prostorije – Zemunik Gornji“ te projekt „Društveni dom Smoković“. Realizacijom ovih projekata doprinijeti će se unaprjeđenju zaštite okoliša i kvalitete života te povećanju gospodarske aktivnosti kao dijela razvojnih prioriteta Županijske razvojne strategije Zadarske županije kroz jačanje društvene i socijalne infrastrukture na području općine Zemunik Donji.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, turisti, gosti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • realiziran projekt „Uređenje višenamjenskog prostora“ • realiziran projekt „Uređenje mjesnog trga“ • realiziran projekt „Društvene prostorije – Zemunik Gornji“ • realiziran projekt „Društveni dom Smoković“ • broj udruga • broj stanovnika uključenih u udruge

STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.4.	Povećanje kompetencije i unaprjeđenje sustava za upravljanje razvojem
MJERA 2.4.1.	Kontinuirano osposobljavanje i obrazovanje zaposlenika lokalne samouprave u skladu s potrebama javnog upravljanja
CILJ MJERE	Unaprjeđenje stručnosti djelatnika zaposlenih u sektoru javnog upravljanja u svrhu boljeg upravljanja proračunskim ili EU sredstvima i poboljšanjem razvojnog standarda općine Zemunik Donji
AKTIVNOSTI	Aktivnosti ove mjere uključivat će financiranje uvođenja modela cjeloživotnog obrazovanja, pohađanje seminara i predavanja iz područja lokalnog upravljanja te studijska putovanja oglednim primjerima dobre prakse.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, institucije s područja općine Zemunik Donji
KORISNICI	Zaposlenici općine Zemunik Donji i drugih javnih institucija
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih tečajeva/predavanja vezanih za dobru praksu javnog upravljanja • broj polaznika održanih tečajeva/predavanja • broj studijskih putovanja organiziranih radi razmjene dobre prakse
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.4.	Povećanje kompetencije i unaprjeđenje sustava za upravljanje razvojem
MJERA 2.4.2.	Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju za poboljšanje javnih usluga
CILJ MJERE	Potaknuti i unaprijediti znanja i vještine dionika javnog upravljanja u korištenju dostupnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija radi unaprjeđenja kvalitete pružanja javnih usluga stanovnicima općine Zemunik Donji
AKTIVNOSTI	U svrhu poboljšanja kvalitete javnih usluga kroz ovu mjeru financirat će se aktivnosti usavršavanja informatičkih znanja i vještina dionika javnog upravljanja organizacijom tečajeva, radionica i predavanja kojima su predmet korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Ova mjera uključuje informatizaciju rada javne uprave što bi rezultiralo stvaranjem digitalne interakcije između javne uprave i stanovnika općine Zemunik Donji u svim stavkama javnog upravljanja kroz implementaciju novih ICT rješenja (e-pisarnica, izdavanje raznih potvrda, dozvola ili odobrenja putem Interneta).
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, HGK, HOK
KORISNICI	Dionici javnog upravljanja općine Zemunik Donji
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj tečajeva, radionica i predavanja IKT • broj osoba koje su pohađale IKT • broj računala i druge informatičke opreme u javnim ustanovama na području općine Zemunik Donji

STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.4.	Povećanje kompetencije i unaprjeđenje sustava za upravljanje razvojem
MJERA 2.4.3.	Sudjelovanje u radu i poticanje djelovanja mehanizma Integriranog teritorijalnog ulaganja velikog urbanog područja Zadar
CILJ MJERE	Poticati djelovanje mehanizma Integriranog teritorijalnog ulaganja velikog urbanog područja Zadar i zalagati se za interese Općine Zemunik Donji unutar Velikog urbanog područja Zadar.
AKTIVNOSTI	U razdoblju 2014. – 2020. godine održivi urbani razvoj u Republici Hrvatskoj provodi se putem ITU mehanizma. Uspostavom ITU mehanizma u Republici Hrvatskoj promiče se održivi urbani razvoj, budući da je za provedbu ITU mehanizma potrebno izraditi strategije razvoja kojima se mogu riješiti složeni gospodarski, ekološki, demografski i socijalni problemi urbanih područja. Na području Zadarske županije pravo na korištenje ITU mehanizma ima Veliko urbano područje Grada Zadra, koji uz grad Zadar čini 14 općina, među kojima je i općina Zemunik Donji. Općina Zemunik Donji aktivno sudjeluje u implementaciji mehanizma kroz Partnersko vijeće VUP-a Zadar kao i kroz Koordinacijsko tijelo.
NOSITELJ	Grad Zadar, Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata koji imaju direktan ili indirektan utjecaj na Općinu Zemunik financiranih putem ITU mehanizma u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ • Broj projekata koji imaju direktan ili indirektan utjecaj na Općinu Zemunik financiranih putem ITU mehanizma u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“.
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.5.	Jačanje organizacija civilnog društva
MJERA 2.5.1.	Poticanje djelovanja, osposobljavanja i transparentnosti rada lokalnih organizacija civilnog društva
CILJ MJERE	Jačati civilni sektor poboljšanjem djelovanja rada lokalnih organizacija civilnog društva za uspješnije upravljanje radom organizacija, osmišljavati i provoditi razvojne projekte u svrhu aktivnog sudjelovanja u kreiranju ukupnog razvoja općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Na području općine Zemunik Donji djeluje organizacije iz različitih sektora civilnog društva. Svojim djelovanjem doprinose stvaranju aktivnog civilnog društva koje u konačnici doprinosi razvoju lokalne zajednice. U sklopu ove mjere pružiti će se podrška radu lokalnih organizacija u usavršavanju i educiranju svojih članova u upravljanju rada udrugama, projektnom menadžmentu i zakonskim propisima koji se tiču rada udruga. Provedba ove mjere osigurati će se kroz poticanje osnivanja i djelovanja udruga te poticanje volonterstva i ostalih aktivnosti važnih za dobrobit zajednice.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, civilne organizacije s područja općine Zemunik Donji volonterske organizacije
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, civilne organizacije i njeni članovi
INDIKATORI (RELEVANTNI)	• broj održanih edukacija/treninga/radionica za educiranje članova civilnih organizacija

POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj realiziranih projekata iz sredstava EU • broj novonastalih udruga
----------------------------	---

STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.5.	Jačanje organizacija civilnog društva
MJERA 2.5.2.	Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
CILJ MJERE	Unaprijediti međusektorsku suradnju radi održivog razvoja općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Ova mjera poticati će razvoj partnerskog odnosa između civilnog, javnog i gospodarskog sektora koji će zajedno kreirati razvojne projekte, osnaživati socijalni dijalog i kao rezultat toga inicijative lokalnog razvoja. Aktivnosti ove mjere uključivat će unapređenje dobrog upravljanja, umrežavanje dionika civilnog, gospodarskog i javnog sektora radi pripreme i realizacije projekata koji omogućavaju socijalnu inkluziju, zapošljavanje i održivi razvoj općine Zemunik Donji, izrada programa kojima se definira program suradnje s civilnim i gospodarskim sektorom, poticanje aktivnije uloge mladih, poticanje privatnih inicijativa u pružanje javnih usluga.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, organizacije civilnog društva, gospodarstvenici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj pripremljenih i osmišljenih projekata ostvarenih u suradnji javnog, civilnog i gospodarskog sektora • stopa nezaposlenosti na području općine Zemunik Donji • broj programa socijalne inkluzije na području općine Zemunik Donji
STRATEŠKI CILJ 2	UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA U OPĆINI ZEMUNIK DONJI
PRIORITET 2.5.	Jačanje organizacija civilnog društva
MJERA 2.5.3.	Sudjelovanje u radu i poticanje djelovanja lokalne akcijske grupe
CILJ MJERE	Jačati djelovanje i funkcioniranje lokalne akcijske grupe i uključivati dionike javnog upravljanja u razradi i realizaciji aktivnosti LAG-a.
AKTIVNOSTI	Na području općine Zemunik Donji djeluje Lokalna akcijska grupa „LAG Bura“. Glavne zadaće LAG-a su uspostavljanje komunikacije i sinergije svih elemenata društva u svrhu građenja lokalnih kapaciteta za upravljanje, valorizaciju ekonomskih potencijala i razvijanje novih vrijednosti. LAG je osnovan kao organizacija civilnog društva i predstavlja partnerstvo između lokalnih samouprava, poduzetnika i civilnog društva područja kojeg obuhvaća u svrhu održivog razvoja. Od samog osnivanja LAG Bura pokriva područje deset jedinica lokalne samouprave (JLS): grad Obrovac i općine Jasenice, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Ražanac, Starigrad, Vrsi i Zemunik Donji. Stoga će u okviru ove mjere općina Zemunik Donji, kao i ostali dionici lokalnog razvoja općine Zemunik Donji, pružiti podršku realizaciji LAG projekata, promovirati rad LAG-ova i u okviru rada LAG-ova pripremiti i implementirati

	projekte za razvojne potrebe općine Zemunik Donji.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, predstavnici udruga i privatnog sektora s područja općine, LAG Bura
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, privatni i civilni sektor LAG područja
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj LAG projekata • broj projekata općine Zemunik Donji kandidirani LAG-u
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.1.	Zaštita i očuvanje prirode te unaprjeđenje okoliša
MJERA 3.1.1.	Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne baštine
CILJ MJERE	Očuvati i zadržati visok stupanj biološke raznolikosti i održivog korištenja prirodne baštine te pri tom razraditi i provoditi konkretne mehanizme korištenja te očuvanja prirodne baštine i zaštite okoliša te integrirati politiku zaštite u druge sektore.
AKTIVNOSTI	U cilju očuvanja prirode u sklopu ove mjere identificirati će se osjetljivi dijelovi prirode te provesti projekti na odabranim zelenim površinama. Poticati će se aktivnosti očuvanja raznolikosti okoliša, preoblikovanje i kvalitetan razvoj mjesta te poboljšavanje kakvoće životnoga standarda općine.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti, izletnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj provedenih aktivnosti u svrhu očuvanja i održavanja visokog stupnja krajobrazne, biološke i geo raznolikosti • broj zasađenih kultura • broj intervencija u okolišu • broj pripremljenih i provedenih projekata/intervencija uređenja
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.1.	Zaštita i očuvanje prirode te unaprjeđenje okoliša
MJERA 3.1.2.	Sanacija i zatvaranje divljih odlagališta te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
CILJ MJERE	Identificirati sva postojeća divlja odlagališta otpada, sanirati ih i zatvoriti te unaprijediti sustav za gospodarenje otpadom.
AKTIVNOSTI	Provedba ove mjere izvršit će se sljedećim aktivnostima: saniranjem i zatvaranjem svih divljih odlagališta na području općine te unaprjeđenjem sustava gospodarenja otpadom ulaganjem u infrastrukturu i opremu komunalnog poduzeća. Izgraditi će se reciklažna dvorišta, uspostaviti zeleni otoci te postaviti spremnici za posebne vrste otpada. Postaviti će se table „Zabranjeno odlaganje otpada“ te informacije o mjestima za odlaganje otpada. Općina će također poduprijeti izgradnju Županijskog centra za gospodarenje otpadom.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zemunik d.o.o., Zadarska Županija-UO za prostorno uređenje, komunalne poslove i zaštitu okoliša
KORISNICI	Komunalno poduzeće, lokalno stanovništvo, turisti

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj saniranih i zatvorenih divljih odlagališta • broj intervencija u infrastrukturu • broj reciklažnih dvorišta i zelenih otoka
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.1.	Zaštita i očuvanje prirode te unaprjeđenje okoliša
MJERA 3.1.3.	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti
CILJ MJERE	Poticati stanovnike općine Zemunik Donji na korištenje obnovljivih izvora energije u kućanstvima, gospodarstvu i javnom upravljanju u svrhu ostvarivanja energetske učinkovitosti.
AKTIVNOSTI	Provedba ove mjere osigurat će se promocijom i poticanjem svih dionika na području općine Zemunik Donji na sljedeće aktivnosti: ugradnju solarnih kolektora, zamjene peći na lož ulje/starih peći na drva pećima na pelete, ugradnju dizalica topline, rekonstrukciju vanjske ovojnice u kućanstvima, rekonstrukciju stolarije u kućanstvima, rekonstrukciju sustava grijanja i zamjene energenata za zgrade javne namjene, energetske preglede i certificiranje zgrada javnih ustanova, planiranje i provedbe projekta EE i OIE na području općine Zemunik Donji, organiziranje edukacija/radionica za promicanje i educiranje stanovništva općine Zemunik Donji o koristima i načinima korištenja OIE.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, HEP, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Zadarska županija, Solarni edukacijski centar
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, gospodarstvo općine i javni sektor općine
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih edukacija/radionica u svrhu promocije energetske učinkovitosti i OIE smanjena potrošnja električne energije (u kW) javnog sektora • broj stambenih, poslovnih te objekata javnog upravljanja s ugrađenim solarnim kolektorima • broj stambenih, poslovnih te objekata javnog upravljanja koje koriste peći na pelete • broj ugrađenih solarnih kolektora, osmišljenih i implementiranih projekata EE i OIE na području općine
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.1.	Zaštita i očuvanje prirode te unaprjeđenje okoliša
MJERA 3.1.4.	Podizanje svijesti o zaštiti i uređenju okoliša i očuvanju prirode
CILJ MJERE	Podignuti razinu svijesti stanovništva o potrebi očuvanja i uređenja okoliša te uključivanje svih stanovnika općine Zemunik Donji u proces zaštite okoliša i očuvanja prirode na području općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	Kroz navedenu mjeru, a u cilju stvaranja ekološki osviještene zajednice na području općine Zemunik Donji, provodit će se aktivnosti koje će doprinijeti zaštiti i uređenju okoliša te očuvanju prirode. Aktivnosti će uključivati organizaciju čišćenja javnih površina općine Zemunik Donji u koje će biti uključeni stanovnici općine Zemunik Donji, organiziranje manifestacija javnog karaktera kao npr. okrugli stolovi, tribine, eko radionice posvećene zaštiti okoliša i prirodi radi podizanja javne svijesti o potrebi zaštite i očuvanja prirode. Također promovirat će se važnost recikliranja i korištenja energije iz obnovljivih izvora, štednja vode i

	energije te pravilni način zbrinjavanja otpada.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, komunalno društvo Zemunik d.o.o.
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, Turisti, izletnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj organiziranih javnih akcija za čišćenje javnih površina • broj organiziranih edukacija, okruglih stolova, tribina, eko radionica posvećenih zaštiti i očuvanju okoliša • broj km2 uređenih javnih površina
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.2.	Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine
MJERA 3.2.1.	Zaštita i valorizacija materijalne kulturno-povijesne baštine
CILJ MJERE	Uspostaviti sustav učinkovitog i održivog korištenja te valorizirati kulturno-povijesnu baštinu općine Zemunik Donji u svrhu kreiranja prepoznatljivog identiteta općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	U okviru ove mjere naglasak je na zaštiti kulturno-povijesnog nasljeđa općine Zemunik Donji i valorizaciji tog nasljeđa kroz turistički sektor. Provedba mjere će se osigurati postavljenjem smeđe signalizacije i interpretacijskih tabli, postavljanjem javne i ambijentalne rasvjete, uređenjem šetnica koje vode do kulturnih spomenika kao i prostora ispred kulturnih spomenika i objekata (postavljanje klupa, koševa za smeće). Unutra ove mjere predviđene su aktivnosti rekonstrukcije i sanacije spomenika kulturno-povijesne baštine, izrade stručnih podloga, dokumentacije te programa u kojima je fokus na zaštiti, obnovi i valorizaciji kulturno-povijesnih objekata, kao i programima i projektima koji otvaraju mogućnost suradnje sa znanstvenim i stručnim institucijama.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Zadarska županija, kulturne ustanove, kulturno-umjetnička društva, udruge
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, turisti, izletnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj obnovljenih spomenika i ostale materijalne baštine • broj valoriziranih objekata/projekata • broj ostvarenih suradnji u području održivog korištenja kulturno-povijesne baštine
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.2.	Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine
MJERA 3.2.2.	Očuvanje i promocija nematerijalne kulturno-povijesne baštine
CILJ MJERE	Očuvati, zaštititi i promovirati kulturno-povijesnu baštinu, odnosno tradicije i običaje stanovnika općine Zemunik Donji.
AKTIVNOSTI	U okviru ove mjere stvorit će se uvjeti i osmisлити aktivnosti koje će pridonijeti očuvanju i promociji nematerijalne baštine, kao sastavnice identiteta općine Zemunik Donji. Promocija običaja općine Zemunik Donji uključivat će financiranje kulturnih društava s područja općine, organizaciju raznih manifestacija javnog karaktera kao npr. koncerata, kazališnih predstava te izložbi posvećenih nematerijalnoj baštini općine Zemunik Donji, uključivanje mlađih uzrasta u

	radionice posvećene nematerijalnoj kulturnoj baštini općine Zemunik Donji i sl.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, kulturne ustanove i institucije, kulturno-umjetnička društva, udruge, škola
KORISNICI	Stanovnici općine Zemunik Donji, turisti i gosti općine
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj kulturno-umjetničkih društava • broj valoriziranih projekata • broj održanih manifestacija javnog karaktera posvećenih nematerijalnoj kulturi općine Zemunik Donji • broj održanih radionica za mlade uzraste posvećenih nematerijalnoj kulturi općine Zemunik Donji
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.2.	Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine
MJERA 3.2.3.	Poticanje održavanja kulturnih, vjerskih i drugih manifestacija
CILJ MJERE	Unaprijediti društveni život stanovnika općine Zemunik Donji organizacijom manifestacija različitog karaktera tijekom cijele godine čime bi se ujedno poboljšala i turistička ponuda.
AKTIVNOSTI	Kroz ovu mjeru nastojat će se potaknuti financiranje raznih događanja tijekom cijele godine u svrhu obogaćivanja društvenog i kulturnog života stanovnika općine Zemunik Donji kao i njihovih gostiju. U sklopu ove mjere nastojat će se motivirati stanovnike općine Zemunik Donji, posebno mlade, za sudjelovanje u organizaciji manifestacija koje će pridonijeti oživljavanju društveno-zabavnog života općine Zemunik Donji. Nastojat će se ojačati kapaciteti djelatnika zaposlenih u kulturi raznim edukativnim aktivnostima za bolju provedbu ove mjere.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, Crkva, kulturne ustanove i institucije, kulturno-umjetnička društva, udruge, Zadarska županija
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, društva i udruge, turisti i ostali gosti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih manifestacija u zimskom periodu • broj organizacija uključenih u organizaciju manifestacija javnog karaktera • broj mladih uključenih u organizaciju manifestacija javnog karaktera • broj posjetitelja organiziranim manifestacijama
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.2.	Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine
MJERA 3.2.4.	Potpoma u osmišljavanju i razvoju programa promocije kulturnog nasljeđa, tradicije i običaja Zemunika Donjeg
CILJ MJERE	Osmisliti nove programe te podignuti na višu razinu postojeće programe koji promoviraju kulturno nasljeđe, tradiciju i običaje Zemunika Donjeg.
AKTIVNOSTI	Mjerom će se stvoriti uvjeti te osmisliti i potaknuti programi koji promoviraju tradiciju, običaje i identitet Zemunika Donjeg. Postojeće programe i manifestacije koje promoviraju Zemunik Donji potrebno je bolje koordinirati (međusobno uskladiti planove udruga u komplementarnim aktivnostima), a neke istaknutije podignuti na viši nivo kako bi Zemunik Donji dobio nacionalno ili međunarodno

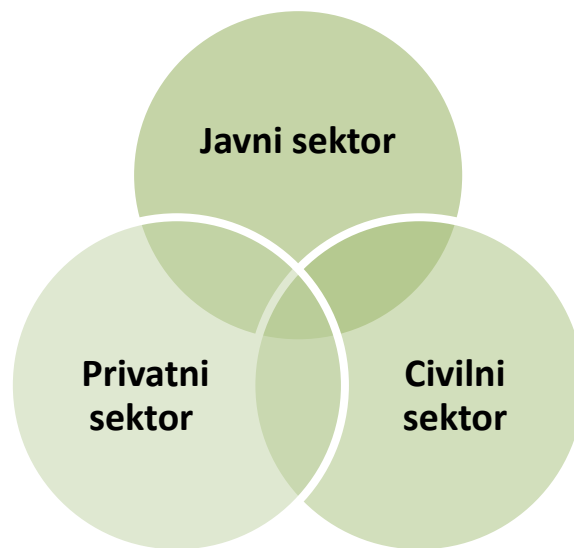
	prepoznatu manifestaciju. Provedba mjere će se osigurati kroz osmišljavanje kulturnih događanja, revitalizaciju tradicionalnih običaja, suradnjom sa raznim institucijama u kulturi te uključivanjem mladeži u kulturne programe.
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, kulturne ustanove i institucije, obrazovno-znanstvene institucije, kulturno-umjetnička društva, udruge, Zadarska županija
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, društva i udruge, turisti i ostali gosti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj realiziranih novih kulturnih programa • broj održanih kulturnih događanja • broj revitaliziranih tradicionalnih običaja • broj korisnika rezultata mjere
STRATEŠKI CILJ 3	Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine te očuvanje okoliša
PRIORITET 3.2.	Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine
MJERA 3.2.5.	Potpore u korištenju suvremenih komunikacijskih metoda u promoviranju kulturne baštine Zemunika Donjeg
CILJ MJERE	Poticati korištenje suvremenih komunikacijskih metoda te audio i vizualnih sadržaja u promoviranju kulture Zemunika Donjeg.
AKTIVNOSTI	Primjena novih komunikacijskih te audio i vizualnih tehnologija učiniti će kulturnu baštinu atraktivnijom i dostupnijom korisnicima izvan Zemunika Donjeg. Takva promocija kulturne baštine je efikasan i efektan način prezentacije kulturne baštine prema okolini, a ujedno i prihvatljiv za financiranje iz raznih nacionalnih i EU izvora financiranja. Ova mjera uključuje potporu projektima osmišljavanja, produkcije i objave audio vizualnih sadržaja putem Interneta, radija, TV-a te raznih drugih kanala (Youtube, Facebook, Instagram, razne specijalizirane stranice, itd.)
NOSITELJ	Općina Zemunik Donji, lokalne udruge i pojedinci
KORISNICI	Šira javnost, turisti i ostali gosti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	<ul style="list-style-type: none"> • broj kreiranih i emitiranih emisija/isječaka • broj objavljenih audio-vizualnih sadržaja • broj stranica na Internetu • broj stranica na društvenim mrežama

5 Provedba Strategije razvoja

5.1 Institucionalni okvir

Razvoj općine Zemunik Donji odgovornost je Općine Zemunik Donji, ali i svih onih institucija koje svoje djelovanje ostvaruju na njenom području. Uspješna provedba i praćenje provedbe Strategije razvoja ovisi o suradnji središnje državne, regionalne i lokalne vlasti, ali i različitih tijela uprave, institucija i poduzeća s javnim ovlastima državne i lokalne razine te svih drugih dionika na lokalnoj razini – iz privatnog sektora i sektora civilnog društva. Koordiniranost institucija u procesu provedbe SR-a ključ je kvalitetne i učinkovite provedbe, a ulogu glavnog koordinatora u cjelokupnom procesu provedbe ima upravo Općina Zemunik Donji.

Slika 32. Preduvjet održivosti provedbe SR-a



Izvor: ZADRA NOVA

Općina Zemunik Donji

Ključnu ulogu u provedbi SR-a ima Općina Zemunik Donji, koja u okviru svog djelokruga koordinira pripremu i provedbu aktivnosti, surađujući s drugim nositeljima aktivnosti i ostalim dionicima te koordinirajući njihov rad. Općina Zemunik Donji odgovorna je i za cjelokupno praćenje provedbe, nadzor i evaluaciju ovog dokumenta.

Za potrebe izrade Strategije razvoja Općine Zemunik Donji formirani su radni tim i radne skupine za izradu dokumenta sačinjeni od relevantnih dionika s područja same općine. Ova tijela, formirana za potrebe izrade SR-a, u fazi provedbe postaju implementacijska tijela za provedbu Strategije. Pri implementaciji SR-a izuzetno je važno osigurati veći krug dionika kako bi se na taj način stvorio osjećaj vlasništva i osigurala podrška u provedbi razvojnih projekata od strane šireg kruga dionika. To su prije svega sudionici radnih skupina, predstavnici različitih institucija, organizacija i gospodarskog sektora.

Javni sektor

Tablica 19. Popis institucija javnog sektora prema područjima razvoja

OSNOVNA I DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	GOSPODARSKI RAZVOJ	ZAŠTITA OKOLIŠA I KULTURNA BAŠTINA	UPRAVLJANJE RAZVOJEM
Zadarska županija, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Županijska uprava za ceste Zadar, Županijska lučka uprava Zadar, HEP, Hrvatske vode, Hrvatski telekom, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne skrbi i mladih, Hrvatski Zavod za javno zdravstvo Zadar, Centar za socijalnu skrb Zadar, zdravstvene institucije (klinike, bolnice, domovi zdravlja) i dr., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	Zadarska županija, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Ministarstvo turizma, Hrvatska turistička zajednica, TZ Zadarske županije, Hrvatska poljoprivredna agencija, Hrvatska poljoprivredna komora, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, JU INOVACIJA, JU AGRRA i druge potporne institucije.	Zadarska županija, Hrvatske šume, HEP, Ministarstvo zaštite okoliša, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Solarni edukacijski centar, Ministarstvo kulture, Crkva, ustanove u kulturi i dr. kulturne institucije.	Ministarstvo za razvoj i fondove EU, Agencija za regionalni razvoj, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije INOVACIJA, Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA, LAG Bura

Izvor: ZADRA NOVA

Civilni sektor

Civilni sektor u općini Zemunik Donji u najvećoj mjeri čine udruge koje djeluju na mnogobrojnim područjima interesa. Ipak, prema područjima glavne grupe djelatnosti u općini Zemunik Donji najzastupljenije su udruge iz djelatnosti kulture i sporta. Udruge su izuzetno važan sudionik razvoja lokalne zajednice jer pridonose povećanju tolerancije, demokratičnosti i vladavini prava. Udruge mogu aktivno utjecati na privlačenje sredstava iz nacionalnih i EU fondova te svojim djelovanjem mogu značajno pridonijeti provedbi SR-a i razvoju općine Zemunik Donji.

Privatni sektor

Privatni sektor jedan je od najznačajnijih pokretača razvoja i zapošljavanja i kao takav ima važnu ulogu u provedbi programa ukupnog razvoja. Općina Zemunik Donji stoga treba osigurati viši stupanj uključenosti privatnog sektora u procesu donošenja odluka važnih za općinu. Provedbom SR-a treba omogućiti jače sudjelovanje privatnog sektora i u tradicionalno „javnim“ funkcijama: obrazovanju, kulturi, sportu, zdravstvu i socijalnoj skrbi te u razvoju prometno-komunalnih sustava.

Preporuke

Institucionalna analiza pokazala je da Općina Zemunik Donji nema u potpunosti razvijene institucionalne okvire koji bi omogućili nesmetanu provedbu SR-a. Iz tog razloga potrebna su određena organizacijska unapređenja, posebice u dijelu koji se odnosi na pripremu i provedbu projekata financiranih sredstvima Europske unije, ali i u drugim područjima koji se tiču javnog upravljanja proračunskim ili EU sredstvima i poboljšanja razvojnog standarda općine. Razlog tome su spore organizacijske prilagodbe u javnom sektoru

koje ne prate promjene koje nameću novi razvojni trendovi u upravljanju razvojem, svekoliki nedostatak kadrova i pomanjkanje financijskih sredstava. Kako bi se osigurala učinkovita provedba SR-a i unaprijedio razvoj općine Zemunik Donji institucionalni kapaciteti će se morati osnažiti, posebno u pogledu financiranja razvoja i rasta.

5.2 Financijski okvir

Provedivost Strategije razvoja Općine Zemunik Donji do kraja 2020. godine ovisit će primarno o osiguranju i privlačenju sredstava potrebnih za provedbu definiranih mjera. Iako je iznos financijskih sredstava potreban da bi se ostvarili zacrtani ciljevi i prioriteti prilično visok za općinski proračun, valja naglasiti kako su u financijsku konstrukciju uključeni i ostali izvori financiranja, prije svega sredstva nacionalnih i EU fondova i programa financiranja. Finalno će ostvarenje mjera definiranih u Strategiji uvelike ovisiti o apsorpcijskim kapacitetima općine i njenog vodstva da generira planirane investicije. Pribavljanje i održavanje dugoročnih izvora financiranja za lokalnu strategiju je značajan izazov jer lokalna razvojna strategija nije zakonska odgovornost lokalne samouprave. Kod određivanja i dogovora oko lokalnog proračuna, lokalni ekonomski razvoj se natječe za ograničene resurse sa sektorima kao što su stanovanje, zdravstvo i obrazovanje. Zato je važno imati političku potporu u lokalnoj zajednici kako bi potaknuli alokaciju resursa. Isto tako je važno da lokalna samouprava u potpunosti razumije da lokalni ekonomski razvoj potencijalno doprinosi budućem rastu prihoda i prepoznaje povezanost između uspješnog lokalnog ekonomskog razvoja, povećane lokalne ekonomske aktivnosti i rasta lokalnog proračuna.

5.3 Nadzor i evaluacija

Praćenje je kontinuirano procjenjivanje strategije, odnosno kontinuirano praćenje provedbe projekata u odnosu na dogovoreni raspored, inpute, infrastrukturu i usluge korisnika projekta. Nadzor osigurava Općini Zemunik Donji i drugim zainteresiranim dionicima kontinuirane povratne informacije o provedbi, te rano identificira stvarne ili potencijalne uspjehe i probleme kako bi se omogućila pravodobna prilagodba projektnog rada.

Radi olakšanog praćenja provedbe Strategije koristit će se formirana baza projekata koja će poslužiti kao temeljni okvir za praćenje ostvarivanja pojedinih mjera i zadanih indikatora. Općina Zemunik Donji provodit će ažuriranje baze na godišnjoj razini što će omogućiti kontinuirano informiranje o stanju na terenu, te „integrirano“ upravljanje razvojem. Implementacijsko tijelo Strategije će kao savjetodavno tijelo nadzirati proces provedbe i praćenja, na način da će pružati preporuke i primjedbe na provedbu/izvještavanje postignutih rezultata Strategije. Ukoliko se ukaže potreba, a radi učestalih promjena na lokalnoj, nacionalnoj i EU razini, provest će se ocjena provedbe Strategije nakon čega se može pristupiti ažuriranju postojećeg dokumenta.

6 Zaključak

Strategija razvoja Općine Zemunik Donji 2016.-2020. vlasništvo je svih stanovnika općine. Ovaj strateški dokument rezultat je rada temeljenog na partnerstvu ključnih dionika općine te predstavlja njihov konsenzus oko razvojnog smjera i budućnosti općine Zemunik Donji.

Tijekom izrade Strategije postignuto je dublje razumijevanje razvojnih potreba i ograničenja s kojima je općina suočena, ali i pružen poseban osvrt na snage kojima općina Zemunik Donji raspolaže i treba iskoristiti za pospješivanje razvoja i unapređenje kvalitete života stanovništva ovog područja. Ovim dokumentom određeni su optimalni razvojni pravci i oblikovana vizija općine Zemunik Donji koja glasi:

Zemunik Donji je gospodarski razvijena općina, u kojoj stanovništvo kvalitetno živi od poljoprivrede i poduzetništva, a u sinergiji s očuvanom prirodom i kulturnom baštinom. Kontinuirano se nastoje ostvariti optimalni uvjeti življenja kako bi se osigurao ostanak mlade populacije te kako bi općina bila razvijena, sigurna te ugodna za život.

Pred općinskim vodstvom sada preostaje izazov da dogovorene ciljeve razvoja uistinu i ostvare, te da u dugom roku vizija razvoja općine postane realnost. Međutim, SR Općine Zemunik Donji namijenjen je svim stanovnicama te svim ključnim subjektima života općine koji izravno sudjeluju ili su na neki način povezani sa razvojem općine Zemunik Donji, te bi i oni zajedno sa vodstvom općine trebali aktivno sudjelovati u razvoju i izgradnji budućnosti općine te ostvarenju gore navedene vizije.

Popis slika

Slika 1. Položaj općine Zemunik Donji u Zadarskoj županiji.....	5
Slika 2. Srednje mjesečne temperature zraka (°C), mjerna postaja Zračna luka Zemunik; period mjerenja 1970-85.....	6
Slika 3. Promjena broja stanovnika u općini Zemunik Donji 1991. - 2011.	8
Slika 4. Prikaz ruralnih i urbanih JLS-a u Zadarskoj županiji prema OECD klasifikaciji.....	10
Slika 5. Usporedba obrazovne strukture općine Zemunik Donji, Zadarske županije i Republike Hrvatske (izraženo u postocima)	11
Slika 6. Položaj čvora <i>Zadar 2</i> na autocesti A1	14
Slika 7. Broj autobusnih linija za središta općina Sukošan, Poličnik, Zemunik Donji i Galovac (tjedno)	15
Slika 8. Broj putnika i zrakoplova u Zračnoj luci Zadar 2010. – 2015. godine	16
Slika 9. Broj putnika u Zračnoj luci Zadar u 2014. i 2015. godini.....	16
Slika 10. Karta destinacija Zračne luke Zadar.....	17
Slika 11. Panorama centra naselja Zemunik Donji	20
Slika 12. Zaposleni u općini Zemunik Donji prema mjestu zaposlenja	22
Slika 13. Zaposleni u pravnim osobama prema područjima NKD-a 2007., stanje 31. ožujka 2013.....	23
Slika 14. Kretanje nezaposlenih za općinu Zemunik Donji od 2010. do 2015. godine	24
Slika 15. Registrirana nezaposlenost prema razini obrazovanja za općinu Zemunik Donji, Zadarsku županiju i Republiku Hrvatsku (izraženo u postocima)	25
Slika 16. Oblici poduzetništva na području općine Zemunik Donji.....	26
Slika 17. Trgovačka društva u općini Zemunik Donji prema djelatnostima NKD-a 2007.....	26
Slika 18. Obrti u općini Zemunik Donji prema NKD-u 2007.....	27
Tablica 19. Poslovni subjekti u općini Zemunik Donji prema djelatnosti, sjedištu i broju zaposlenih većim od 10.....	27
Slika 20. Ukupni promet teretne luke „Zadar – Gaženica“ i Zračne luke Zadar (t).....	30
Slika 21. Korištenje i namjena površina na području općine Zemunik Donji.....	32
Slika 22. Opće zadovoljstvo s obzirom na prostorno razvojnu cjelinu u kojoj turist boravi.....	37
Slika 23. Ravni kotari	38
Slika 24. OŠ "Zemunik"	39
Slika 25. Broj učenika po školskoj godini.....	40
Slika 26. Dječji vrtić Zvezdice	40
Slika 27. Stara župna crkva sv. Katarine	43
Slika 28. Crkva sv. Georgija (Đurđa) u Smokoviću	44
Slika 29. Župna crkva Kraljice Mira	44
Slika 30. Razgledavanje vojarne "Zemunik".....	45
Slika 32. Shematski prikaz strategije razvoja	55
Slika 33. Preduvjet održivosti provedbe SR-a.....	83

Popis tablica

Tablica 1. Minski sumnjivo područje u Zadarskoj županiji (2016. godina)	7
Tablica 2. Stanovništvo općine Zemunik Donji po glavnim dobnim skupinama.....	9
Tablica 3. Narodnosna struktura stanovništva Zadarske županije i općine Zemunik Donji.....	9
Tablica 4. Gustoća naseljenosti RH, Zadarske županije i općine Zemunik Donji	10
Tablica 5. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život i spolu	11
Tablica 6. Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu.....	11
Tablica 7. Državne, županijske i lokalne ceste koje prolaze općinom Zemunik Donji.....	13
Tablica 8. Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti.....	21
Tablica 9. Osiguranici u općini Zemunik Donji prema osnovama osiguranja	22
Tablica 10. Registrirana nezaposlenost po godinama (godišnji prosjek)	23
Tablica 11. Pregled registrirane nezaposlenosti za općinu Zemunik Donji, prema starosti i razini obrazovanja na dan 31.12.2015.	24
Tablica 12. Poduzetničke zone u općini Zemunik Donji prema namjeni, lokaciji i površini	28
Tablica 13. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu u općini Zemunik Donji.....	31
Tablica 14. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama za općinu Zemunik Donji.....	33
Tablica 15. Ukupno navodnjavane površine i podjela poljoprivrednih kućanstava prema izvoru vode na području općine Zemunik Donji	34
Tablica 16. Što može dovesti goste izvan sezone po regijama.....	37
Tablica 17. Novčane pomoći po oblicima i korisnicima od 01.01.2015. -31.12.2015. u općini Zemunik Donji.....	42
Tablica 18. SWOT analiza razvojnih područja općine Zemunik Donji	53
Tablica 19. Popis institucija javnog sektora prema područjima razvoja	84

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Strategija razvoja Općine Zemunik Donji za razdoblje 2015.-2020.



PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. – 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja